

Glas PANEURPE

BROJ 37
LIPANJ 2023. – RUJAN 2024.
GODINA XXIX.

IMPRESSUM

GLAVNI UREDNIK
Vanja Gavran

UREDNIŠTVO
Jasna Pavelić - Jureško
Mislav Barišić
Mislav Ježić
Nevenka Nekić
Pavao Nujić
Pavo Barišić
Trpimir Ježić
Željko Obad

TEKSTOVE PISALI
Antonija Dujmović
Doris Šimundić
Lucija Pranjić
Mislav Barišić
Mislav Ježić
Pavo Barišić
Vanja Gavran

FOTOGRAFIJE
Ana Kahlić
Dražen Zetić
Lucija Pranjić
Marija Kekez
Pavo Barišić
Vanja Gavran
Zvonimir Džoić

PRIJELOM
I GRAFIČKA OBRADA
Vanja Gavran

KOREKTURA
Pavo Barišić

FOTOGRAFIJA NA NASLOVNICI
Sudionici međunarodne
konferencije u Banjoj Luci

TISAK
Grafomark - Zagreb

NAKLADNIK
Hrvatska paneuropska unija
Jurišićeva 1A
10 000 Zagreb
Tel. +385 1 4813 451
+385 1 4813 452
E-mail: hpeu@hpeu.hr
www.hpeu.hr

Glas PANEUR⁺PE

BROJ 37
LIPANJ 2023. - RUJAN 2024.
GODINA XXIX.

HRVATSKA
PANEUROPSKA
UNIJA

2024.
ISSN BROJ: 1333 - 0780

KAZALO

MEĐUNARODNA KONFERENCIJA I OKRUGLI STOL

Poruka paneuropske konferencije – Mir nije sve, ali bez mira sve je ništa	6
Izvadci iz govora s konferencije	9
Deklaracija o miru u Europi i svijetu	24
Okrugli stol „Dan Europe: ususret europskim izborima“	26
Izvadci iz govora s okruglog stola	27

MEĐUNARODNI SKUPOVI

Obilježena treća obljetnica utemeljenja Europskog centra za mir i suradnju	36
Snažna europska podrška iz Strasbourga	37
Zemlje Zapadnog Balkana treba ubrzano primiti u EU	38
Budućnost je Europe u jačanju zajedništva	39
Mislav Ježić govorio u Andechs u tri mirotvorca u stoljeću ratova	40
Opća skupština Paneuropske unije u Parizu	41
Dunavski festival u Ulmu	41
Odlikovan bivši njemački predsjednik Joachim Gauck	42

TRIBINE

Lažne vijesti – kako ih prepoznati i kakav je njihov društveni utjecaj	44
Tragika i trijumf hrvatskoga vojnog nazivlja	45
Tri prijatelja iz Novoga Zrina	46
Hrvatska diplomatskim naporima približava Bosnu i Hercegovinu Europskoj uniji	46-47
Solidarnost i zajedništvo jamac su ukrajinske pobjede	48
Čemu Zakon o hrvatskom jeziku?	49
Ježić na tribini u Splitu	50

DOGAĐAJI I AKTIVNOSTI

Paneuropska unija odlikovana nagradom „Point Alpha“	52
U Splitu predstavljena monografija „Ante Starčević – Ideali slobode i prava“	53
Gavran gostovao u emisiji „Pogled preko granice“	55
Održana Skupština Hrvatske paneuropske unije	55
Prigodno predavanje i božićni domjenak za kraj 2023. godine	56
Bosna i Hercegovina ne smije propustiti priliku ulaska u EU	56-57
Hrvatska paneuropska unija pozdravlja odluku o otvaranju pregovora s BiH	57
Okrugli stol posvećen nadvojvodi Ottu von Habsburgu	58
Izaslanstvo Hrvatske paneuropske unije u Veleposlanstvu BiH	59
Veleposlanica Milada Privora održala radionicu „Protokol u praksi“	59
Paneuropski posjet Splitsko-dalmatinskoj županiji i Gradu Sinju	60
Nevenka Nekić na tribini Društva hrvatskih književnika	60
Zagrebačka špica u znaku Posušja	61
Objavljena spomenica Hrvatske paneuropske unije	61
Predsjedniku Vlade uručena spomenica	62
Pjesme Danice Bartulović	63

**MEĐUNARODNA KONFERENCIJA
I OKRUGLI STOL**

PORUKA PANEUROPSKE KONFERENCIJE - - MIR NIJE SVE, ALI BEZ MIRA SVE JE NIŠTA

Zagreb i Banja Luka bili su domaćini međunarodne konferencije „Mir u Europi i svijetu“, koja je u organizaciji Hrvatske paneuropske unije održana od 27. do 29. listopada 2023.

Uz više od 70 sudionika iz 17 europskih zemalja, na konferenciji se govorilo o paneuropskoj perspektivi u pitanjima zaustavljanja ratnih sukoba i imperijalnih pretenzija u Europi i svijetu, kao i o tome kako učvrstiti svjetski poredak na mirotnim načelima rješavanja sukoba.

Na konferenciji su između ostalih govorili: Dubravka Šuica, potpredsjednica Europske komisije; Gordan Grlić Radman, ministar vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske; Franjo Komarica, biskup banjolučki; Karlo Ressler, zastupnik u Europskom parlamentu i potpredsjednik Hrvatske paneuropske unije; Davor Ivo Stier, zastupnik u Hrvatskom saboru i potpredsjednik Hrvatske paneuropske unije; Pavo Barišić, predsjednik Hrvatske paneuropske unije i glavni tajnik Međunarodne paneuropske unije; Mislav Ježić, počasni predsjednik Hrvatske paneuropske unije i potpredsjednik Međunarodne paneuropske unije; Franjo Topić, predsjednik Paneuropske unije Bosne i Hercegovine i član Predsjedništva Međunarodne paneuropske unije, kao i predstavnici paneuropskih organizacija iz Austrije, Crne Gore, Francuske, Hrvatske, Italije, Kosova, Mađarske, Njemačke, Poljske, Rumunjske, Sjeverne Makedonije, Slovačke, Srbije, Španjolske, Švedske i Ukrajine.

Prvi dan konferencije održan je u Zagrebu. Prigodnim govorom otvorio ju je predsjednik Barišić podsjetivši na povijest Paneuropske unije i njezinu mirotnu ulogu u Europi i svijetu. Osvrnuo se na već proživljene ratne scenarije koji bi trebali služiti kao

upozorenje sadašnjim i nadolazećim generacijama. „Pravedan mir ne zasniva se na sili i agresiji nego na slobodi, pravdi, ljudskom dostojanstvu, solidarnosti i toleranciji. To su uzvišene europske vrijednosti koje treba promicati u svijetu kako bi se učvrstio trajni mir“, poručio je.

Ministar Gordan Grlić Radman osvrnuo se na perspektivu članstva u EU kao instrumentu osiguranja mira u Europi. Rekao je: „Europska unija može i treba dati veći doprinos osiguranju mira na globalnoj razini i snažnije se profilirati kao geostrateški čimbenik.“ Istaknuo je ulogu Republike Hrvatske u stvaranju i očuvanju europskih vrijednosti na području jugoistočne Europe.

Potpredsjednica Europske komisije Dubravka Šuica uputila je pozdravne riječi okupljenima u video-poruci. Naglasila je kako su demokratska načela uvjet za slobodu i sigurnost. U tome Europska unija, osobito na području Zapadnoga Balkana, ima ključnu ulogu.

U svom govoru pozdravne riječi uputio je predsjednik Međunarodne paneuropske unije Alain Terrenoire. Istaknuo je značenje europske slobode i nezavisnosti u složenim geopolitičkim odnosima između velikih sila. Zauzeo se za europsku suverenost u pitanju sigurnosti i obrane.

Sudionike konferencije pozdravili su ravnateljica Zaklade Hannsa Seidela Aleksandra Markić Boban i ravnatelj Zaklade Konrada Adenauera u Hrvatskoj i Sloveniji Holger Haibach.

Zastupnik u Europskom parlamentu Karlo Ressler istaknuo je važnost ulaganja u obrambene mehanizme europskih zemalja koji su izloženi sve većim pritiscima suvremenih sigurnosnih i migracijskih izazova. „Dok prolazimo kroz ova turbulentna vremena, ključno je

da se Europa potpuno probudi, dobije zamah i djeluje kao jedno. Odlučna je naša predanost miru, sigurnosti i jedinstvu u Europi“, poručio je Ressler.

Zastupnik u Hrvatskom saboru Davor Ivo Stier upozorio je na iluziju trajnoga mira u Europi i na potrebu preispitivanja europskoga identiteta utemeljena u znanosti, filozofiji i judeokršćanskim vrijednostima.

Počasni predsjednik Hrvatske paneuropske unije Mislav Ježić dao je uvid u kompleksnost ratnih situacija s naglaskom na brojne posljedice svih vrsta. „Vjerski vođe i politički vođe pozvani su da u ovim teškim prilikama novih sukoba i ratova promotre jesu li načela njihova djelovanja u skladu s mirotvornim načelima velikih religija i modernoga humanizma“, zaključio je.

Predsjednik Njemačke paneuropske unije Bernd Posselt zaključio je prvi dan Konferencije poručivši da Europa nema budućnost ako napusti svoju tradiciju i stoljetne vrijednosti te da „Europi nisu problem euroskeptici, već proeuropplani koji ništa ne čine za Europu“.

Nakon panela uslijedio je glazbeni dio konferencije. Polusatni program satkan od opernih i operetnih arija te dijelova mjuzikla izveli su umjetnici: Arijana Gigliani-Philipp, sopran; Petra Pia Kartelo, sopran; Jakov Kalajžić, bas i na klaviru Ivan Batoš.

Drugi dan paneuropske konferencije održan je u Europskom centru za mir i suradnju „Marija Zvijezda“ u Banjoj Luci. Domaćin drugoga dana konferencije bio je biskup banjolučki Franjo Komarica.

Biskup Komarica u svojem je obraćanju dao povijesni pregled patnji i sustavnoga zanemarivanja napretka,

razvoja i rasta banjolučke biskupije i banjolučkoga kraja u kojemu je „zasjalo pravo, istinsko svjetlo konstruktivne i u svakom pogledu napredne Europe prije više od 150 godina“. Taj se nastanak i opstanak jedinstvenoga civilizacijskog, kulturnog i duhovnog fenomena može pripisati odvažnim i dalekovidnim europejcima, katoličkim redovnicima trapistima. Istaknuo je važnost obnove kulturne i duhovne baštine, posebno u kontekstu rata devedesetih godina prošloga stoljeća. Uputio je da je potrebno raditi na pomirenju i izgradnji međuetničkoga i međureligijskoga dijaloga kako bi se prevladale podjele i osigurala budućnost u kojoj se cijeni pravo svakog pojedinca, u duhu europskih vrijednosti. „Upravo je Centar za mir i suradnju ‘Marija Zvijezda’ mjesto za ta nastojanja“, rekao je biskup Komarica.

Pravda i istina kao nužni preduvjeti mira glavni su motiv obraćanja Franje Topića, predsjednika Paneuropske unije Bosne i Hercegovine. On je poručio kako pravi mir zahtijeva poštivanje Božjih zapovijedi. One promiču pravdu i pravednost u društvu u kojem bez istine nema pomirenja. „Pomirenje i smirenje zahtijevaju priznanje zločina. To znači da društvo treba prepoznati sve žrtve, bez obzira na njihovu pripadnost, kako bi postiglo istinski mir. Pri tome nedostatak hrabrosti i zrelosti može rezultirati samo prividnim političkim mirom“, istaknuo je Topić. „Mir je ključan kako bi se postigla stabilnost i sigurnost u Bosni i Hercegovini te potaknuo društveni napredak, ekonomski rast i razvoj. Ali je ključan i za regionalnu stabilnost jer su u Bosni i Hercegovini još uvijek žive brojne rane

Davor Ivo Stier, zastupnik u Hrvatskom saboru

Gordan Grlić Radman, ministar vanjskih i europskih poslova

Holger Haibach, ravnatelj zagrebačkog ureda zaklade "Konrad Adenauer"

Bernd Posselt, predsjednik Njemačke PEU

velikog broja sukoba kroz povijest“, rekao je profesor Topić zaključivši da je mir sve, a da je sve bez mira ništa.

Ministar vanjskih poslova Bosne i Hercegovine Elmedin Konaković uputio je pozdravno pismo kojim je poručio da je u današnjem vremenu ekonomskih i političkih izazova potrebno zajednički raditi na jačanju i postizanju ciljeva Europske unije u Bosni i Hercegovini. Bosna i Hercegovina intenzivno radi na ispunjenju obveza prema EU, rekao je, te uputio da je važno ubrzati pregovore radi ostvarenja mira, stabilnosti, demokracije i uspostave vladavine prava.

Predsjednik Rumunjske paneuropske unije Alexandru Nazare u svojoj je izjavi upozorio da Rumunjska i Bugarska koje su potpuno završile evaluacijske procese za pristup zoni Schengena još uvijek nisu njezine punopravne članice. „Te dvije zemlje imaju veliku sigurnosnu ulogu u zaštiti Europske unije od migracijskih kriza i drugih vanjskih prijetnji zbog čega bi njihovo pristupanje Schengenu dodatno osiguralo Europu od nadolazećih prijetnji“, dodao je Nazare.

Predsjednik Paneuropske unije Makedonije Andrej Lepavcov govorio je o slojevitosti problema pristupnoga procesa Makedonije Europskoj uniji i sve većim težnjama zemalja Zapadnoga Balkana ostvarenju europskih vrijednosti. „Hrvatska je ove godine proslavila 10 godina članstva, što je veliki uspjeh koji svi iznimno cijenimo“, poručio je. Ali je i upozorio da je u pristupnom procesu Makedonije potrebno „promijeniti ustav i primijeniti protokole, napisane u susjednoj zemlji Bugarskoj, koja negira postojanje makedonskoga identiteta.“ Lepavcov je izrazio potrebu za potporom Europske unije u procesima proširenja EU s obzirom na brojne poteškoće sa susjednim zemljama.

Na kraju programa u Banjoj Luci slavljena je sveta misa koju je predvodio biskup Komarica u župnoj crkvi Marija Zvijezda.

Konferencijom u Zagrebu moderirao je glavni tajnik Hrvatske paneuropske unije i zamjenik glavnoga tajnika Međunarodne paneuropske unije Vanja Gavran, a potpredsjednica Paneuropske unije Bosne i Hercegovine Snježana Šušnjara moderirala je konferencijom u Banjoj Luci.

Konferencija je završena zasjedanjem Predsjedništva Međunarodne paneuropske unije u Zagrebu u nedjelju, 29. listopada 2023.

Konferencija je organizirala Hrvatske paneuropske unije, u suradnji s Paneuropskom unijom Bosne i Hercegovine i Međunarodnom paneuropskom unijom, uz pokroviteljstvo Ministarstva vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske. Potporu su dali Zaklada Hannsa Seidela – Ured u Zagrebu, Zaklada Konrad Adenauer – Predstavništva u Zagrebu i Sarajevu te Hrvatsko kulturno društvo „Napredak“ - Podružnica Banja Luka.

Lucija Pranjić i Vanja Gavran

Iryna Maksymchuk, Paneuropska unija Ukrajine

Pavao Nujić, predsjednik Mladeži HPEU

Walburga Habsburg Douglas, potpredsjednica Međunarodne paneuropske unije

Alexandru Nazare, predsjednik Paneuropske unije Rumunjske

IZVADCI IZ GOVORA S KONFERENCIJE

PAVO BARIŠIĆ, PREDSEDNIK HRVATSKE PANEUROPSKE UNIJE

Kada je prije stotinu godina nastajala Paneuropska unija, glavna pokretačka inspiracija bila je ideja svjetskoga mira i europskoga ujedinjenja. Utemeljitelj Richard Coudenhove-Kalergi opominjao je Europljanke i Europljane na opasnost novoga europskoga i svjetskoga rata ako se Europa ne ujedini. To se upozorenje potvrdilo izbijanjem Drugoga svjetskoga rata. Nakon ratne kataklizme europski su državnici prihvatili paneuropski savjet i Europa se stala ujedinjavati. Postignut je silan napredak u proteklih sedam i pol desetljeća.

Novi ratovi u Europi

Ipak, nakon 45 godina mira, izbio je 1991. u Europi rat agresijom Srbije na Sloveniju, Hrvatsku, Bosnu i Hercegovinu i područje tadašnje pokrajine Kosovo. Izgledao je regionalno ograničen. Ali se je svijet uključio. U potpisivanju mira nakon četiri godine rata sudjelovali su predstavnici svih najvećih svjetskih sila u Daytonu i Parizu 1995. To dovoljno govori o međunarodnoj opasnosti od njega. A 1999. intervenirao je i NATO da se zaustavi višegodišnji rat na Kosovu koji je uslijedio nakon prethodnoga.

To kao da je bila predigra za analogan događaj po sličnu scenariju u još znatno većim razmjerima: 24. veljače 2022. Rusija je izvršila ratnu agresiju na slobodnu, neovisnu i demokratsku Ukrajinu povezanu sporazumom o pridruživanju s Europskom Unijom. Predsjednik Međunarodne paneuropske unije Alain Terrenoire obratio se u povodu brutalnoga napada ruske vojske na prijateljski narod Ukrajine šefovima 27 država i vlada Europske Unije. Zahtijevao je da pruže potporu obrani i cjelovitosti Ukrajine.

Agresija na Ukrajinu i dalje traje. Izbijaju nova ratna žarišta. Zapad ovaj put složenije nego prije podupire Ukrajinu. Ali su razaranja golema. Sve je veća ugroza za svjetski mir i poredak. Rat se poput plamena razgorijeva u području oko Crnoga mora, također u Gorskom Karabahu. Širi se zemljama Afrike u kojima se odvija niz državnih udara. Ražario se na Bliskom istoku. Teroristički napad Hamasa na Izrael strašan je i jeziv oblik kršenja mira. Za osudu je divljačko ubijanje nedužnih ljudi.

U miru djeca pokapaju roditelje

Pitamo li se kamo svijet ide dok se masivno narušava poredak mira, poučno je prisjetiti se Herodotove poruke o bezumnosti rata. Izrečena je u znamenitom djelu Povijest koje razmatra uzroke i posljedice perzijskoga ratnoga pohoda na Grčku. Lidijski kralj Krez

shvatio je mirotvornu poruku atenskoga državnika Solona tek nakon što je poražen u ratu od perzijskoga kralja Kira. Ta poruka o pogubnosti rata i vrijednosti mira upućena je svim vladarima svijeta:

„Nitko, naime, nije tako lud da bi izabrao rat umjesto mira: u miru djeca pokapaju roditelje; rat narušava poredak prirode i tjera roditelje da pokapaju svoju djecu.“ (Herodot, Povijest I, 87, str. 90)

Svjedočeci o izokretanju naravnoga reda, Krez odgovora na pitanje tko ga je potaknuo da zarati protiv druge zemlje. Izazvao je propast vlastita kraljevstva. Bezumnim činom donio je nesreću mnogima koji su nedužno stradali. Ratom je narušio poredak mira zbog čega ga je stigla kazna, strahota i propast.

Svjedoci smo i danas da čovječanstvo malo uči iz iskustva povijesti. Ne manjka vladara koji bezumno krše svjetski mirovni poredak i šalju ljude u smrt. Ne slušaju mudre savjete da ugrožavanje mira donosi propast. No bilo bi im preporučljivo prisjetiti se kako su u novije vrijeme završili diktatori, ratni hušakči, agresori i zločinci protiv čovječnosti kao, primjerice, Slobodan Milošević, Radovan Karadžić, Saddam Husein ili Moamar al-Gaddafi.

Mnogi danas govore o novom svjetskom poretku. Određeni propagandni centri šire opsjenu kako Rusija ima misiju „izgradnje novoga svijeta“. Obnovom imperija suprotstavlja se navodno hegemoniji Zapada. Ali invazijom na susjedne zemlje i slanjem djece u smrt ne gradi se novi nego urušava postojeći svjetski poredak mira. Povijest svjedoči da takvi pothvati u pravilu završavaju propašću imperija i njihovih pokretača.

Mir – naravni zakon svijeta

U veličanstvenom uvodnom govoru na Kongresu mira u Parizu 1849. Viktor Hugo obrazlaže kako je ideja sveopćega mira utemeljena na vjeri u vrhovni zakon koji povezuje sve narode. Ustvrdio je kako ta ideja ne samo što je praktična i ostvariva nego je i „neizbježna“. Krunski je argument:

„Zakon svijeta nije i ne može biti različit od Božjega zakona. A Božji zakon nije rat, to je mir.“

Paneuropska je misija promicati naravni zakon uma i nastojati da se postigne stanje mira u svijetu. Pravedan mir ne zasniva se na sili i agresiji nego na slobodi, pravdi, ljudskom dostojanstvu, solidarnosti i toleranciji. To su uzvišene europske vrijednosti koje treba promicati u svijetu kako bi se učvrstio trajni mir

Ratno stanje u svijetu nije bezizlazan usud čovječanstva. Iz pogibelji raste spas. Dok „čovječanstvo pleše iznad vulkana svjetskoga rata“, kako je upozoravao Coudenhove-Kalergi, oživljuje nada u svjetski poredak mira. Misija Paneuropske unije slijedi ideal pravedna mira, ljudske solidarnosti, bratstva i ljubavi. Zauzmimo se za ujedinjenu, snažnu i neovisnu Europu koja će biti primjer drugima i pokretati uređenje svijeta u pravcu mira.

MISLAV JEŽIĆ, POČASNI PREDSEDNIK HRVATSKE PANEUROPKE UNIJE

Tema mira u Europi i u svijetu koju smo najavili za ovu konferenciju postala je aktualnijom i prečom no što smo možda i pomišljali. Mislili smo na rat u Ukrajini, a sada ga je gotovo zasjenio rat u Izraelu i Palestini. Sukobi na Pacifiku tinjaju. Održavaju se vojne vježbe uz tuđe granice na Zapadu i Istoku. Raste i strah od terorizma.

Rat je stanje u kojem ljudi čine po zakonima svoje zemlje, po naredbi nadređenih i po dužnosti sve one zločine prema drugim ljudima za koje bi u miru bili suđeni na najveće kazne, i to u mjeri koja neizmerno nadmašuje broj zločina tijekom duga vremena u miru. Tako otprilike Tolstoj na početku trećega dijela Rata i mira moralno karakterizira pojavu rata. [...]

Svijet se brzo mijenja.

Dok stručnjaci ekonomisti i politolozi na Zapadu, uključujući i SAD, predviđaju da će morati biti multipolaran, ima moćnih političara koji žele da bude unipolaran... Kada se događaju gospodarske krize, pitanje je što se iza njih događa: mnogi propadaju, ali neki se tada najbrže bogate. Dogodi se pandemija, ne znamo odakle ni zašto, ali se može ustanoviti da se neke od najjačih farmaceutskih tvrtka obogate tako da ugroze primat proizvođača nafte ili vojne industrije. Nakon toga iskrсну natjecanja i sukobi oko izvora i proizvodnje energije. A onda i vojna industrija mora povratiti svoj gospodarski položaj. Pri sve tome za sada financijski kapital drži primat. [...]

Kada napetosti među najjačima rastu, nerijetko manje ili slabije zemlje i narodi postaju prve posredničke žrtve pa se preko njih vode ratovi jačih od njih.

Vjerojatno je najpogubniji rat rat ljudi protiv prirode koji rađa uz ostalo i klimatske promjene. Od prirodnih katastrofa, dobrim dijelom uzrokovanih od ljudi ili od ljudske nebrige, pogiba možda više ljudi nego od međuljudskih ratova: umiru u gladi zbog nedostatka hrane, u bolestima od endemskih do pandemija, u poplavama, olujama, požarima, porastu temperature, gubitku pitke vode, a porastu razine mora, a, naravno, u arsenal prirode pripadaju i potresi. Ali i mali međuljudski sukobi i ratovi zamagljuju pogled na taj veliki rat koji bi trebalo zaustaviti koliko je moguće ako želi-

mo spasiti život na Zemlji. No kako rat protiv prirode donosi veće dobiti od međuljudskih ratova, istina se o njem još teže saznaje. Pa i ratovi među ljudima najčešće su ratovi za prirodna dobra: zemlju, izvore energije poput nafte, za rudna blaga, izvore vode. [...]

XX. stoljeće stoljeće ratova i mirovnih procesa

U XX. stoljeću izbila su dva svjetska rata i mnoštvo regionalnih i lokalnih ratova i sukoba. Zbio se je niz krvavih revolucija, od kojih su najpoznatije i s najvećim brojem žrtava bile ruska i kineska, a bilo ih je i u Meksiku, u Latinskoj Americi, u Koreji, Vijetnamu, Kambodži i drugdje. A ni preuzimanje vlasti u bivšoj Jugoslaviji nije bilo razmjerno ništa manje krvavo pa je stoga i raspad te države bio krvav. Ipak, zbila su se u XX. stoljeću i dva velika mirovna procesa: stvaranje Indijske unije, danas Republike Indije, i stvaranje Europske unije.

[...] Obojica, Gāndhī i Radić, bili su nadahnuti Tolstojevom naukom o nenasilju, njegovom mirotvornom seljačkom ideologijom, i nenasilnim su se metodama borili za ljudska prava. Takav mirotvorni seljački pokret u Hrvatskoj je doveo, nakon žrtve Radićeve, do stvaranja Banovine Hrvatske, koju je doduše pomeo vjor Drugoga svjetskoga rata, ali bez koje ne bi bilo današnje države Hrvatske. Nenasilni pokret u Indiji – a ne indijski revolucionari kojih je također bilo – doveo je do osamostaljenja Indije pri čem je Gāndhī pokrenuo stotine milijuna Indijaca, a pomogao izbjeći krvavu revoluciju i stvaranje nasilna totalitarnog poretka. Stvorena je Indijska Unija s 28 članica. [...]

Drugi je veliki mirovni proces u XX. stoljeću bio stvaranje Europske unije, počev od zamisli Richarda

von Coudenhove-Kalergia iz 1922.-1923. o stvaranju Pan-Europe radi sprječavanja idućega svjetskoga rata, pa do stvaranja Europske zajednice za ugljen i čelik 1951. i do današnje Europske unije od 27 (donedavna 28) članica, koja se i dalje produbljuje i širi. Nije čudo da se za jednoga od otaca Europe Roberta Schumana vodi proces beatifikacije, a i većina drugih otaca Europe bili su članovi Paneuropskoga pokreta i nadahnuti kršćanskim mirotvornim zamislima. I zato je Europska unija i dobila 2012. Nobelovu nagradu za mir. To ne smijemo zaboraviti.

XXI. stoljeće stoljeće izazova

Danas smo suočeni s ruskom agresijom na Ukrajinu i hrabrim otporom Ukrajinaca koji se bore za svoju domovinu i dugo osporavanu neovisnost. No taj je sukob i globalan i ima mnogo posljedica. Neke od njih tiču se promjene izvora energije u europskim i globalnim razmjerima. Neke se tiču svjetske trgovine žitaricama i hranom. [...]

Nedavno nas je zatekla teroristička akcija Hama-sa u Izraelu i izazvala novo žarište aktivnoga sukoba na Bliskome Istoku, koje je dijelom i zasjenilo rat u Ukrajini. Očito je to sukob s globalnim značenjem. Sjedinjene Američke Države i Europska unija jasno su stale na stajalište da Izrael ima pravo na obranu, ali su i Joe Biden i Charles Michel izjavili da vide kao rješenje ostvarenje države Palestinaca pored države Izrael. Arapske su zemlje, a i druge muslimanske zemlje,

sklonije podržati Palestince i u njima se javljaju velike pro-palestinske demonstracije, nerijetko i s oštrim protuizraelskim stavovima. [...]

Za nas je sve, kako kršćane, tako i židove i muslimane, zemlja toga dugotrajnoga sukoba Sveta Zemlja. Moraju li sukobi u njoj biti trajni?

Katolička se je Crkva otvorila drugim religijama u dijalogu na Drugome vatikanskome koncilu, osobito izjavom *Nostra Aetate*. Otvaranje dijaloga sa židovima i muslimanima nije bilo lako, a pogotovo s muslimanima, ali je nedavno doneslo iznimno vrijedan plod: Dokument o ljudskome bratstvu za svjetski mir i zajednički život, koji su zajedno 2019. potpisali papa Franjo i veliki imam Al Azhara Ahmad al-Tayyib... U tome dokumentu, između ostaloga stoji: ... Isto tako odlučno izjavljujemo da religije nikada ne smiju poticati rat, stavove mržnje, neprijateljstvo i ekstremizam, niti pozivati na nasilje ili krvoproliće. Ove tragične stvarnosti posljedica su odstupanja od religijskih učenja. [...]

Dugo se je mogao čekati takav korak od strane predstavnika drugih religija, a nedavno se je pojavio. Vjerski vođe i politički vođe pozvani su da u ovim teškim prilikama novih sukoba i ratova promotre jesu li načela njihova djelovanja u skladu s mirotvornim načelima velikih religija i modernoga humanizma. Može li svjedočenje tih načela i vrijednosti pomoći u današnjem svijetu? Ako ono ne može, što onda može?

Podrhtavanja u suvremenom svijetu uzdrmala su međunarodni poredak koji je uspostavljen između 1945. i pada Berlinskog zida. Nakon raspada SSSR-a i rata u bivšoj Jugoslaviji, napada 11. rujna 2001., invazije na Irak i financijske krize 2008., nadmoć Zapada, kojom dominiraju Sjedinjene Države, nastavila se urušavati i dovoditi u pitanje. Uređeni multilateralizam zamijenjen je neurednom multipolarnošću. Transformacije u svjetskoj geopolitici to potvrđuju. Kina, koja svojim "putem svile" osvaja, dovela je pod svoje okrilje Hong Kong, kontrolira Kinesko more i sprema se nametnuti i Tajvanu. Ova komunistička autokracija, koja je etatistička, ali ultraliberalna u gospodarskom smislu, planira potisnuti Sjedinjene Države na svakom

ALAIN TERRENOIRE, PREDSEDNIK MEĐUNARODNE PANEUROPKE UNIJE

polju. Njezin predsjednik, Xi Jinping, ne tretira nas kao partnere ili puke konkurente, već kao protivnike.

Rusija, njezin saveznik protiv Zapada, bogata mineralnim resursima – vraća se staljinističkom imperijalizmu, napala je Gruziju i Ukrajinu, gdje se suočava s otporom hrabrog naroda. Njen predsjednik Putin smatra nas svojim neprijateljem.

Azerbajdžan, uz potporu Turske nostalgичne za Otomanskim Carstvom, odlučan je uništiti Armeniju, napuštenu od svoga ruskog zaštitnika i prepuštenu odugovlačenju grižnje zapadnjačke savjesti. Europska unija održava žalosnu dvosmislenost s ove dvije zemlje.

Indija, najmnogoljudnija zemlja na planetu, uspjela je sačuvati svoju demokraciju, afirmirati svoju novu neovisnu moć i predstaviti se kao lider "globalnoga Juga". Diljem Azije razvijaju se nova gospodarstva u uglavnom autokratskim zemljama. Na Bliskom Istoku neizmjereno bogate zemlje surađuju s iznimno siromašnima. Stalni sukobi postali su ukorijenjeni, a vjerska suparništva podložna su vanjskim utjecajima.

Mnoge su europske zemlje pogriješile kad su dopustile da budu uvučene u američki ratni fijasko u

Afganistanu i Iraku. Ova slika pretenciozne nemoći i brutalne napuštenosti ostat će u sjećanju naroda toga kraja. Izrael se, uz podršku međunarodne zajednice, nakon genocida nad židovskim narodom rekonstituirao na tlu Palestine. Ali ova zemlja još uvijek nije ispregovarala pravedan i trajan mir s Palestincima, čime bi dopustila da se njihov zajednički povijesni prostor podijeli na dvije države. Dva naroda uključena su u stalne sukobe u kojima su civili glavne mete. Stalno novo izviranje ovih sukoba potaknulo je vanjsku solidarnost, uglavnom sa Zapada, s Izraelcima i arapskih te muslimanskih zemalja s Palestincima.

Ipak, brojne zemlje u jugoistočnoj Europi i dalje su problematične točke. Turska, koja je kulturološki drugačija od Europske unije, ipak zadržava svoj zahtjev za članstvom. Nije poželjno da se ovoj zemlji, koja još uvijek zauzima trećinu teritorija jedne od 27 država članica EU, dopusti pristupanje. Kada će Europska komisija i Europsko vijeće imati političke hrabrosti službeno prelomiti odluku? Bilo u NATO-u ili Europskoj uniji, bilo s Rusijom, Turska stalno igra dvostruku igru.

Jugoistočna Europa sastoji se od četiri zemlje članice EU i šest zemalja kandidata. Ova trajna distorzija između zemalja koje su geografski, povijesno i kulturno europske potiče osjećaj nepravde i frustracije među ovim kandidatima. Taj osjećaj prati sve veća kritika EU i podvrgava ovih šest zemalja vanjskim utjecajima: ruskim u nekim područjima, turskim i bliskoistočnim u drugim. Kosovo, koje još uvijek nije priznato od strane niza europskih država, suočava se s nizom poteškoća. Srbija osporava njegov nacionalni legitimitet, uključujući kroz opetovane nasilne incidente. Bez jasnih izgleda za članstvo u EU, sve su te zemlje morale s razumljivom gorčinom prevladati prošlogodišnje hitno odobrenje zahtjeva Ukrajine i Moldavije.

Kako prihvatiti da 29 godina nakon Pariškog ugovora, kojim su uspostavljene privremene institucije za Bosnu i Hercegovinu, Europska unija nije uspostavila nove, trajne institucije? Jasno je da rješavanje

političkih problema koji su se proširili i pogoršali u ovih šest zemalja nije bio prioritet europskih institucija. Pa ipak, ne odustajući od do sada nametnutih kriterija pristupanja, uvijek sam zagovarao političku uniju kao preduvjet za konačno članstvo. Ova politička unija, koja bi bila rezervirana za zemlje kandidate, omogućila bi im puno sudjelovanje u vijećima opće politike EU-a. Također bi pomoglo uspostavljanje vanjske granice EU-a za Europljane i ne-Europljane.

Mi Paneuropljani, pioniri ujedinjene Europe, borci za mir, moramo se boriti protiv povratka nacionalizma i spriječiti da antieuropska struja postane stvarnost na izborima za Europski parlament u proljeće 2024. godine. U međuvremenu, radujmo se što su Poljaci preokrenuli ovaj nesretni trend. Sve ovo na što sam vas podsjetio pokazuje, nažalost, da mira nema ni u Europi ni u svijetu.

Sigurnost i obrana Europe od sada nam moraju biti prioritet. Pogriješili smo što smo vjerovali u konačni mir u Europi. Jamčenje mira u Europi trebala bi biti stvar samo Europljana. Istina, NATO nas je do sada štutio, a to najviše dugujemo Amerikancima koji ne štede u financijskoj i vojnoj pomoći Ukrajini.

Ali sjetite se, ne tako davno, jedan je američki predsjednik rekao da je NATO zastario. Taj bi predsjednik, ili netko tko misli poput njega, ponovno mogao biti u Bijeloj kući. Predsjednički izbori u SAD-u su za godinu dana. Do tada nemamo dovoljno vremena za izgradnju potpuno europske obrambene organizacije. Barem bismo se mogli napokon odlučiti i bez odlaganja prioriti na posao.

Europa mora izgraditi svoju neovisnost u svim područjima, uključujući i proizvodnju oružja. Ima kapacitet za to. Nije riječ o resursima. To je stvar političke volje. A za nas Panuropljane također je pitanje vjernosti stogodišnjoj poruci našeg utemeljitelja, Richarda Coudenhovea Kalergija.

Si vis pacem, para bellum!

DUBRAVKA ŠUICA, POTPREDSJEDNICA EUROPSKE KOMISIJE

Željela bih započeti čestitajući Hrvatskoj paneuropskoj uniji na organizaciji ove međunarodne konferencije o miru u Europi i svijetu. Zadovoljstvo mi je pridonijeti vašoj raspravi o proširenju. Vjerujem da demokracija donosi mir i sigurnost. Demokracija je dobra za poslovanje.

Europska unija projekt je mira i sigurnosti, i zato se proširenje ponovno našlo na dnevnom redu. Upravo to imamo na umu s proširenjem opsega proširenja na Ukrajinu, Moldaviju i Gruziju. Riječ je o narodima koji žele postati dio europske obitelji kako bi živjeli kao jedna obitelj u miru i sigurnosti. Europska je unija također pružatelj sigurnosti na našem kontinentu. Naše vojne misije pridonose miru i stabilnosti globalno. No,

moramo se prisjetiti ključne činjenice. Naše misije za mir započele su upravo ovdje, u Europskoj uniji. Politika proširenja Europske unije naš je najsnažniji alat za poticanje stabilnosti i mira na našem kontinentu. To je središnji dio našeg geopolitičkog pristupa u odgovoru na rusku agresiju protiv Ukrajine.

Danas imamo deset zemalja koje čekaju na članstvo u Europskoj uniji. Europska je unija politički projekt, ali proces pristupanja također je vrlo zahtjevan jer ima za cilj produbiti demokratsko upravljanje društva i gospodarstva. Želimo da kandidati postanu države članice koje pridonose našoj uniji. Proširenje se ne odnosi na statistike i brojke. Riječ je o svakodnevnom životima svih naših građana i mogućnosti da žive i rade na najbolji mogući način kako bi napredovali.

Zapadni Balkan od posebnog je strateškog interesa za Europsku uniju. Odnos između Zapadnog Balkana i Europske unije temelji se na snažnim međusobnim interesima i zajedničkim vrijednostima. Njegova stabilnost i sigurnost izravno su povezane s onima Europske unije. Europska komisija planira 8. studenoga 2023. usvojiti svoj godišnji paket za proširenje za svih deset zemalja kandidata i potencijalnih kandidata. Ovo je dio praćenja svih zemalja u procesu proširenja.

Opseg naše financijske potpore odražava dubinu naše političke predanosti. Komisija mobilizira oko 30

milijardi eura za Zapadni Balkan kako bi podržala zelenu i digitalnu tranziciju putem našeg plana ekonomskih ulaganja i zelene agende. Povrh toga, kako bismo unaprijedili plan rasta za Zapadni Balkan, koji je najavila predsjednica von der Leyen, komisija je predložila dodatnih 2 milijarde eura za razdoblje do 2027. godine. To je naš prioritet. Doista, predsjednica von der Leyen uskoro će otputovati u regiju. I ja namjeravam posjetiti partnere na Zapadnom Balkanu u narednim mjesecima kako bih se sastala s liderima, ali i s građanima.

Poštovane dame i gospodo, suočavamo se s brojnim sigurnosnim izazovima diljem svijeta koji imaju ozbiljne posljedice na naše demokratsko okruženje. Kako bismo osigurali sigurnu i stabilnu budućnost za sve generacije, važno je da demokracija zaista donese rezultate. Proširenje je dio našeg demokratskog odgovora za mir i sigurnost u svijetu.

Želim vam uspješnu konferenciju.

KARLO RESSLER, ZASTUPNIK U EUROPSKOM PARLAMENTU

vostručavanja napora. Međutim, nakon povratka rata na europski kontinent, zemlje članice EU nisu samo najavile značajno povećanje svojih proračuna za obranu, već i bližu suradnju i koordinaciju oružanih snaga, za koje se očekuje da će donijeti opipljive koristi.

Nije pretjerano reći da je europska sigurnosna i obrambena politika ušla u novo poglavlje. Zakon o jačanju europske obrambene industrije putem zajedničkog zakona o nabavi (tzv. EDIRPA) osigurava zajednički mehanizam nabave, smanjujući tržišno natjecanje među državama članicama, pridonoseći većoj vrijednosti ulaganja i poboljšavajući cjelokupnu koordinaciju i suradnju među njima.

Ovo potvrđuje da postoji razumijevanje da sigurnost i obrana ne mogu biti marginalna pitanja, ali ipak ograničeni financijski opseg, kao i spora implementacija i spore isporuke Ukrajini govore nam da ovdje ima puno više posla. Nadalje, moderne sigurnosne prijetnje više nisu ograničene na tradicionalno shvaćanje rata i nasilja. Važno je shvatiti da ulazimo u novu eru u kojoj tradicionalne i nove, hibridne metode ratovanja počinju koegzistirati ruku pod ruku. Učinkovito rješavanje problema zahtijevat će naše zajedničke napore i predanost ako se želimo pripremiti za vremena koja dolaze.

U tom kontekstu još jednu stvar koju bih želio spomenuti predstavljaju migracije, jedan od najhitnijih europskih izazova, sa snažnim političkim implikacijama, ali i ozbiljnom sigurnosnom dimenzijom. Prije osam godina Europa se suočila s iznimnim izazovom kada je blizu dva milijuna ljudi stiglo na njezine obale. Prošlo je osam godina, ali posljedice europske neučinkovite migracijske politike još su tu.

Dok se danas ovdje okupljamo i raspravljamo, nestabilnost je prisutna i oružani sukobi bjesne u našem neposrednom susjedstvu. Ruska agresija na Ukrajinu dovela je u pitanje cijelu sigurnosnu arhitekturu Europe. Hamas je sada gurnuo Izrael i Palestinu u novu spiralu nasilja terorističkim činovima intenziteta i opsega bez presedana, s civilnim taocima koji su još uvijek u Gazi. Teško naoružane srpske paravojsne snage pokušale su napasti Kosovo i time destabilizirati cijelu jugoistočnu Europu.

Postaje sve jasnije da živimo u novom nestabilnom okruženju. Sve je jasnije da ćemo sigurnost morati shvatiti ozbiljnije. I da će nove generacije u Europi morati braniti njezinu slobodu.

Globalno, Europa je još uvijek najbolje mjesto za život. Ali vidimo kako smo pred izazovom i da se EU bori za svoj položaj u svijetu koji se iz temelja mijenja. To ne vrijedi samo za obranu i sigurnost, već i za gospodarsku i tehnološku konkurentnost. Uz povratak rata na europskom kontinentu, uz eskalaciju sukoba na Bliskom istoku i pojavu novih hibridnih prijetnji, snalaženje u našoj novoj sigurnosnoj arhitekturi jasan je, glavni prioritet.

Tijekom proteklog desetljeća europska je obrana često patila od nedovoljnih ulaganja, ali i od ud-

Svjedoci smo običnog iskorištavanja ljudi u potrebi, ali i namjerne manipulacije i instrumentalizacije migracijskih tokova. Solidarnost prema potrebitima? Da, naravno. Istovremeno, Europa nikada ne bi trebala dopustiti da krijumčari i kriminalci određuju tko smije ući u Europu, a tko ne. Nažalost, to je ono što se događa danas.

S povećanjem sukoba u našem neposrednom susjedstvu, može se očekivati kako se migracijski pritisci prema Europi mogu samo intenzivirati, a to je pitanje kojim se treba pozabaviti. Trajni trendovi gospodarskog razvoja, demografske promjene, globalni napredak u prometu i komunikacijama, kao i nestabilnost u susjednim regijama doprinose stalnoj želji ljudi da potraže utočište u EU.

Migracije su izazov koji nadilazi nacionalne granice. Stoga je postalo jasno da su potrebna zajednička rješenja za provedbu učinkovitih praktičnih mjera na nacionalnoj razini. Za migracije povezane sa sukobima ključne su humanitarna i međunarodna pomoć. Snažnija i koherentnija politika vanjskih granica još je važnija.

Već je uveden niz mjera za rješavanje neposrednog izazova migracijske krize, a još ih je na putu u sklopu novog Pakta o azilu i migraciji. Pakt ima za cilj postaviti sve važne građevne elemente potrebne za europski pristup jačim granicama, poštenim i brzim postupcima i održivom sustavu koji može predvidjeti buduće rizike.

To su mjere kao što je Uredba EUODAC, za koje se nadamo da će omogućiti dodavanje biometrijskih identifikatora u europsku bazu podataka otisaka prstiju za identifikaciju tražitelja azila i neregularnih prelazaka granice, kao i pružiti učinkovit alat graničnim službenicima kako bi mogli označiti potencijalne sigurnosnim prijetnjama i spriječiti određene pojedince koji predstavljaju legitiman sigurnosni rizik da iskoriste postupke azila.

Direktiva o vraćanju još je jedan ključni aspekt pravilnog rješavanja činjenice da Europa i dalje bilježi sve veći broj ilegalnih migranata, dok njezina stopa vraćanja – stopa deportacije – zaostaje. Iako napredak oko Pakta nije bio brz, zbog njegove složenosti

i političke osjetljivosti za mnoge političke skupine i države, vjerujem da možemo pronaći dogovor za sve ključne stvari do kraja ovog zakonodavnog ciklusa. Ovo neće riješiti sve naše probleme, ali bi trebalo Europi dati prijeko potreban okvir i pojačane mjere za rješavanje ovog hitnog problema.

Ne mogu zaključiti ovaj govor a da se barem kratko ne usredotočim na jugoistočnu Europu. Potpuno ujedinjenje europskog kontinenta nužno je i zbog budućnosti europske sigurnosne arhitekture. Bosna i Hercegovina napredovala je stjecanjem statusa kandidata, ali sada bi bila velika nepravda da se pristupni pregovori s Bosnom i Hercegovinom ne otvore istovremeno s Ukrajinom i Moldavijom. Ne može biti održivog dugoročnog mira bez normalizacije odnosa između Srbije i Kosova i Srbija mora uložiti iskrene napore prema tom cilju. Inače riskira dalje udaljavanje od Europe. Situacija je dosta ozbiljna.

Crna Gora prolazi kroz teška vremena i očito postoje vrlo jake političke snage koje suštinski podrivaju njeino postojanje kao samostalne države, kao i njenu europsku orijentaciju. U Sjevernoj Makedoniji i Albaniji postoji razumljiva frustracija duljinom i nevjerojatnošću europskog procesa pristupanja.

Hrvatska je dokaz da politika proširenja ima smisla. U srpnju ove godine obilježili smo ovu desetu obljetnicu, posebno značajnu u svjetlu našeg pristupanja eurozoni i schengenskom prostoru (početkom godine). Obilježili smo desetljeće promjena u kojem je Hrvatska postala jača, otpornija, ali i relevantnija nego ikada u svojoj modernoj povijesti.

Uspjeh je to samo po sebi, ali ponos je još veći kada se uzme u obzir da se prije samo tri desetljeća naš narod morao izboriti za neovisnost i svoju slobodu u najtežim okolnostima: u vrijeme brutalne agresije na našu zemlju. Nismo naivni, ali se nadamo da će jugoistočna Europa slijediti naš korak. Ako ne iz drugih razloga, onda zato što je to bitno za stabilnost kontinenta.

Mir i sigurnost u Europi više se ne mogu uzimati zdravo za gotovo. Morat ćemo ih braniti. Morat ćemo se boriti za njih.

ALEKSANDRA MARKIĆ BOBAN, RAVNATELJICA ZAGREBAČKOG UREDA ZAKLADE "HANNS SEIDEL"

Fokus je ovogodišnje konferencije „Mir u Europi“, tema za koju smo se nadali da će se o njoj raspravljati tek u kontekstu europskog postignuća. Međutim, mirotvorna ideja na kojoj je nastala EU, više nije sama po sebi razumljiva, čak štoviše ona je ozbiljno ugrožena. O miru možemo govoriti na dvije razine: s jedne strane definicija mira kaže da je to razdoblje bez rata, a druga definicija mira označuje harmoniju, odnosno slobodu od prepirki.

Unatrag zadnjih nekoliko godina u Europi nije bilo mi-ra niti na jednoj razini. Bila je prisiljena nositi se sa ra-stućim brojem unutarnjih i vanjskih izazova. Na unutarnjem planu još uvijek nastoji prevladati posljedice pandemije, izaći na kraj s migracijskom krizom, posljedicama Brexita (idući Europski izbori po prvi će puta biti bez glasača Velike Britanije), ali i populističkim i liberalnim izazovima koji pokušavaju narušiti temeljne vrijednosti demokracije i vladavine prava. Postoji naravno i bojazan da neki od tih izazova pre-rastu u trajne slabosti sustava s kojima će se trebati du-goročno suočavati. Neka od implementiranih rješenja osnažila su momentum integracije, poput NextGene-rationEU ili Europskog zelenog plana ali i snažnu opre-dijeljenost za proširenje nakon desetljeća stagnacije.

Na vanjskom planu, ruska invazija na Ukrajinu i vraćanje rata na europski kontinent, koji smo se ne tako davno, prije tridesetak godina nadali da je za-vršio zauvijek, predstavlja najveći izazov s kojim se EU suočava. Teoretičari međunarodnih odnosa ponovno se, kao Kenneth Waltz u čuvenoj knjizi „Čovjek, drža-va, rat“, bave pitanjima uzroka rata, načinima sma-njivanja mogućnosti izbijanja rata i povećanja šansi za mir. No, dok je jedinstvo unutar EU još uvijek uglav-nom očuvano u konsenzualnoj potpori Ukrajini, već je „sjena budućnosti“ prouzročila novi sukob.

I kao što je pozivno pismo na ovu paneuropsku raspravu naznačilo, svjetski se poredak urušava pred našim očima. Rat se zbiva u geopolitički nabijenom međunarodnom okruženju u kojem akteri poput Kine i Rusije dovode u pitanje temelje liberalnog i multila-teralnog međunarodnog poretka.

FRANJO KOMARICA, BISKUP BANJOLUČKI

Prije 29 godina, za vrijeme užasnog rata u mojoj do-movini, imao sam, kao banjolučki biskup, prve kon-takte s članovima Međunarodne Paneuropske unije, tada kao glas brojnih mojih obespravljenih sugrađana. Taj se glas tada u Paneuropskoj uniji čuo i uvažio. Uslijedila je dragocjena višegodišnja podrška mojim naporima od strane više generacija paneuropejaca, na čelu s tadašnjim utjecajnim europskim političarima, kao što su bili: Otto von Habsburg, Alois Mock, Helmut Kohl, Doris Pack, Bernd Posselt te brojni drugi pan-europejci u Europskom parlamentu. Godine 2002. bio sam u Beču počašćen Europskim Coudenhove-Kalergi odlikovanjem.

Danas, – u poodmakloj životnoj dobi, na kraju moga dugog aktivnog djelovanja kao banjolučki katolički bi-skup – opet sam s vama, novom, mladom generacijom paneuropejaca i europskih političara – i opet kao glas ljudi, stanovnika ovog mog rodnog grada Banje Luke i drugih dijelova moje domovine Bosne i Hercegovine.

Želimo se približiti Europi

Kao što vam je već sigurno poznato, mnogi ljudi, oso-bito mladi, iz država Zapadnog Balkana – za razliku

U međunarodnim odnosima predvidljiva je samo nepredvidljivost, pa tako je trenutačno teško predvi-djeti kako će se dalje razvijati i kakav će međunarodni poredak nastati.

Uistinu, mnogo puta citirana rečenica iz Europske sigurnosne strategije iz 2003. godine čini se kao dav-na prošlost: „Europe has never been so prosperous, so secure nor so free“. Relativno slabljenje SAD-a i uspon Kine narušili su liberalni svjetski poredak utemeljen na pravilima kojim je dominirao Zapad. Teško je pred-vidjeti kako će izgledati novi poredak, ali u svakom slučaju, kao što je nedavno konstatirao Stephen Walt, morat će se prilagoditi ne-zapadnim silama i tolerirati veću raznolikost u nacionalnim sustavima i praksama. A upravo u takvom izazovnom okruženju Europska unija priprema se za izbore iduće godine.

I tu dolazimo do pitanja što Vi i mi, Paneuropska uni-ja sa svim svojim ograncima, predstavništvima u nizu europskih država, sa svojim članovima, kao i Hanns-Seidel-Stiftung, kako naš zagrebački ured tako i naši uredi u više od 60 država diljem svijeta, mogu učiniti kako bi ojačali europsko zajedništvo, europsko jedin-stvo, i dali impetus za europsko rješenje, europski do-prinos stabilnosti na vlastitom kontinentu, očuvanju demokracije i vladavine prava, ali i miru u svijetu.

Upravo ovakve konferencije koje okupljaju paneu-ropske intelektualce služe kao odlična platforma za refleksiju o prošlosti, ocjenu sadašnjeg stanja i pred-viđanje budućnosti. Stoga mi je izuzetno drago da se ovdje okupio veliki broj Vaših članova iz brojnih eu-ropskih zemalja, što će vjerujem uroditi plodonosnim raspravama.

od nekih njihovih aktualno utjecajnih političara – ne žele se udaljavati od Europe nego joj se žele približiti.

Mi smo, na žalost, svjedoci kako su mnogi od njih izgubili nadu glede pozitivnog razvoja dolaska Europe – sa svim njezinim pozitivnih vrijednostima i dostig-nućima – u njihove gradove i zemlje. Krivicu za to pri-pisuju nosiocima javnih političkih funkcija, njihovoj međusobnoj nesnošljivosti i nesposobnosti za vođenje kompromisnog dijaloga, a dijelom i samim, politički neupućenim građanima, koji biraju političare, koji po-glavito gledaju na osobne interese, a ne na opće dobro stanovništva. Zato oni, u brojnim skupinama odlaze u

zemlje Srednje i Zapadne Europe, s velikom opasnošću da izgube osjećaj zdravog patriotizma, rodoljublja, kao i brojne, dragocjene tradicionalne svoje vrijednosti. Ujedno ostavljaju i povećavaju iza sebe brojne velike populacijske praznine u ovdašnjim društvima, koje su već ranije nastale, tijekom bolnih razornih ratnih godina progonstva i izbjeglištva.

To je jedna strana medalje naše ovdašnje stvarnosti i moga današnjeg obraćanja vama.

Ima i druga strana medalje! Koja? To je povijesna dragocjena činjenica da je upravo u ovoj zemlji, u ovom gradu i na ovom mjestu zasjalo pravo, istinsko svjetlo konstruktivne i u svakom pogledu napredne Europe prije više od 150 godina. Nastanak i opstanak tog jedinstvenog civilizacijskog, kulturnog i duhovnog fenomena, ovaj grad i zemlja zahvaljuju grupi odvažnih dalekovidnih, nesebičnih, konstruktivnih i vjerodostojnih europejaca – katoličkih redovnika monaha, pripadnika strogoga Reda popularno zvanih trapista, iz čak 16 europskih nacija u ovdašnjem samostanu Marija Zvijezda, utemeljenom davne 1869. godine, za vrijeme Otomanske vlasti u našoj zemlji.

Svojom nevjerojatno čvrstom vjerom, velikom ljubavlju i izuzetnim praktičkim iskustvom, te marljivošću i odlučnošću, članovi opatije Marija Zvijezda pretvorili su jednu totalnu i u svakom pogledu zaostalu i nerazvijenu regiju u ovom dijelu Sjeverozapadne Bosne i Hercegovine, na samoj zapadnoj granici sa srednjom Europom (tada je to bila Austro-Ugarska monarhija) pretvorili u jednu modernu, privredno jaku regiju, s postojanom privrednom i kulturnom povezanošću sa Srednjom Europom.

Osnivanje Europskog centra za mir i suradnju

Upravo na ovom mjestu – kao ni na jednom drugom na cijelom Zapadnom Balkanu – s vrlo vrijednom ali na žalost, dobrim djelom uništenom i zapuštenom europskom, civilizacijskom i kulturnom baštinom i ujedno s dobivenim crkvenim nalogom – mi smo prije tri godine osnovali Europski centar za mir i međuetničku i međureligijsku suradnju. Željeli smo najprije spasiti ovdašnju jedinstvenu europsku baštinu, te ujedno omogućiti susrete i dijalog među znanstvenicima, predstavnicima vjerskih zajednica, prosvjetnih radnika i odgojitelja, političara, privrednika i drugih grupacija, osobito među mladom populacijom iz ove zemlje, i iz susjednih i drugih europskih zemalja.

Koji su bili razlozi za ovaj najmlađi projekat moje – u ratu inače – kobno uništene biskupije?

Odluku za inicijativu utemeljenja ovog Europskog centra za mir i suradnju donijeli smo imajući pred očima, još uvijek brojne i raznovrsne deprimirajuće posljedice rata iz devedesetih godina prošlog stojeća u našoj zemlji, kao i s obzirom na slavnu tradiciju ovdašnje europske trapističke opatije i na njezina velika mirotvorna postignuća tijekom preko 70 godina slobodnog normalnog djelovanja monaha, sve dok im 1945. godine tadašnje komunističke vlasti nisu sav

rad i svako djelovanje redovnika zabranile i sve im oduzele, osim crkve i stambene zgrade naslonjene na crkvu za stanovanje, groblja te jednog komada zemlje za obrađivanje. A i ta zgrada i ta zemlja nedugo su nakon toga bespravno oduzete i dane drugim korisnicima, da bi tako ostalo sve do danas!

Kao članovi Katoličke Crkve nastojali smo se držati jasnih smjernica dokumenata Drugog vatikanskog koncila i naučavanja papa. Smatrali smo se dužnima u zgodno i nezgodno vrijeme, podsjećati sve na visoko dostojanstvo i poziv čovjeka kao Božjeg stvorenja; ustajati u obranu čovjekova dostojanstva i njegovih osnovnih prava i sloboda, dajući tako svoj dragocjeni doprinos oblikovanju društvenog i javnog života koji bi bio čovjeka dostojan. U tom duhu nismo se smjeli povlačiti u izolaciju, „u miše rupe“, kamo smo ratnim uništavanjem, pustošenjem i destrukcijom bili prisilno stjerani. Zaključili smo da ipak imamo što i da trebamo to ponuditi svome životnom ambijentu, ukoliko želimo biti i ostati vjerodostojni – i kao ljudi-humanisti i kao vjernici – kršćani.

Držali smo kako je – na temelju hipoteke fatalnih ideoloških i drugih zabluda i obmana prošlih godina i desetljeća – nužan jedan konstruktivan, razboriti i odlučan iskorak, mudrost i vizija da se uznastoji omogućiti zaživljavanje i izgradnja jedne civilizacije međusobnog razumijevanja i poštovanja neotuđivog dostojanstva svake ljudske osobe i ravnopravnosti među ljudima i narodima u ovoj zemlji i u njenom okruženju. Naš je cilj da se osobito mladi ljudi iz Bosne i Hercegovine kao i drugih europskih susjednih zemalja okupljaju na ovom mjestu; da se nadahnjuju novim konstruktivnim idejama i da grade nove mostove temeljem vjerskog i multinacionalnog zajedničkog rada i zauzimanja.

Za ovaj naš najnoviji projekt, koji je svojevrsni nastavak i proširenje dosadašnjih naših raznih napora i projekata, uključujući i rad naše Europske akademije, osnovane u ovom gradu prije 18 godina, uspjelo nam je – usprkos poteškoćama, vezanim uz izbijanje i trajanje korona pandemije – osnovati i jedan međunarodni kuratorij na čelu s bivšim njemačkim saveznim predsjednikom Christianom Wulffom.

Zadnjih godina pokušavamo ponovo kod sadašnjih entitetskih vlasti isposlovati – do sada bezuspješno, zbog pomanjkanja političke volje – da se ispravi greška glede bespravno nam oduzete nepokretne imovine, koja se gruntovno vodi na nama, tj. Crkvi, a katastarski na koncesionarima.

U međuvremenu smo, uz pomoć dragocjene financijske pomoći dobročinitelja uspjeli temeljito obnoviti prostorije koje su u našem vlasništvu za kako-tako normalan rad Centra. Započeli smo sređivati bogatu biblioteku i arhiv bivše opatije Marija Zvijezda. Želimo u tome nastaviti i učiniti dostupnim i jedno i drugo sve većem broju zainteresiranih izbliza i izdaleka. Nadamo se u tom našem pothvatu pomoći od strane onih domaćih i međunarodnih institucija koje se trude spašavati europsko kulturno blago. Dobili smo veliku

donaciju od više tisuća vrlo vrijednih knjiga od jednog prijatelja Marije Zvijezde, svećenika i bibliofila iz Njemačke. I za njih trebamo naći prikladan prostor.

S radošću mogu spomenuti da je upravo tijekom proteklih tjedana došlo do više naših susreta s predstavnicima nadležnih ovdašnjih entitetskih institucija i dužnosnika glede povratka naše oduzete pokretne imovine, tj. knjiga, muzejskog i arhivskog materijala, kako bismo konačno mogli pristupiti odavno potrebnom cjelokupnom uređenju samostanske bogate bib-

lioteke te arhiva i muzeja. Čvrsto se nadamo da ćemo u dogledno vrijeme imati i pozitivne rezultate zajedničkog našega našeg nastojanja, što bi bila ujedno pojačana svjetlost, ove, u zadnje vrijeme sve sjajnije „zvijezde nade“ na jugoistoku Europe – Marije Zvijezde.

Još jednom vam, dragi prijatelji, iskreno zahvaljujem za ovu veliku čast, koju ste svojim dolaskom iskazali nama i našem gradu. Čvrsto se nadam da je ovo tek početak vašeg plodnog djelovanja među nama!

Neka vas sve Bog blagoslovi!

ANDREJ LEPAVCOV, PREDSEDNIK MAKEDONSKE PANEUROPSKE UNIJE

Kako je prošlo godinu dana od zadnje konferencije HPEU, ne možemo reći da imamo bolji i mirniji svijet. Naprotiv, nastavlja se neviđena ruska agresija na Ukrajinu, koja odnosi stotine tisuća života, uništava veliku zemlju i narod.

Također, nedavni Hamasov napad na Izrael bio je još jedan dokaz koliko je mir na Bliskom istoku krhak, s toliko uključenih strana koje bi mogle pokrenuti rat širih razmjera na Bliskom istoku. U oba slučaja ne možemo vidjeti znakove deeskalacije, već naprotiv, pojačane vojne aktivnosti, što znači više mrtvih i razaranja. Ovdje očito nije uspjela diplomacija i prevencija, da se izbjegne krvoproliće i održi mir, što je promašaj cijeloga progresivnog svijeta.

Proširenje je bila najuspješnija europska politika. Ruska agresija, a prethodno i migrantska kriza ponovno su aktualizirale teme proširenja, što bi moglo dinamizirati odluke nužne za proširenje Europske unije, u smislu hoćemo li imati samo ekonomske veze ili potpuno političko svrstavanje u EU, tj. punopravno članstvo, kao i kada će se to dogoditi.

Razlike su unutar EU vidljive, rasprava je u tijeku, ali za nas koji dolazimo iz te regije to nije produktivno, jer naša društva erodiraju od odgođenih obećanja i nedostatka stvarnog procesa europskih integracija. Moja zemlja Makedonija paralelno je s Hrvatskom stupala u procesu pristupanja EU, čak je u jednom trenutku bila predvodnik u ovoj pozitivnoj utrci, prije više od 20 godina. Hrvatska je ove godine proslavila 10 godina članstva, veliki uspjeh koji svi jako cijenimo. Makedonija će vjerojatno obilježiti 15 ili 16 preporuku EK za početak pravog procesa negacije, ali prvo treba promijeniti ustav i primijeniti protokole, napisane u susjednoj zemlji Bugarskoj, koja negira postojanje makedonskog identiteta. Prethodno nam je s drugim susjedom Grčkom, koja nas je blokirala više od 25 godina i napravila golemu političku i gospodarsku štetu, promijenila ime za članstvo u NATO-u. Kontinuirano nas maltretiraju susjedi, članice EU.

Proces proširenja i pristupanja EU ne bi trebao ova-ko funkcionirati. Ove nadrealne situacije postale su

neko novo normalno na takozvanom Zapadnom Balkanu. Ako promotrite političku kartu Zapadnog Balkana, vrlo je vidljivo kako je to siva zona okružena državama članicama EU. No, to ih ne čini otpornima na utjecaje trećih zemalja. Naprotiv, oni neprestano napadaju to područje, jer vide da postoji spor i neodlučan proces proširenja, nedostatak snažnog političkog vodstva u Europskoj uniji, a EU birokrati ponašaju se kao politički lideri koji prelaze crtu. Dobro je da je sadašnja komisija, uskoro u novom sastavu, nazivajući to geopolitičkim pitanjem, shvatila važnost proširenja, kao najuspješnije europske politike, a onedavno i shvaćanje da je ono geopolitičko sredstvo.

Također, u posljednje vrijeme vidimo veliku pažnju i interakciju sa zemljama zapadnog Balkana. Ali neke države članice ne slijede ovaj entuzijazam, koristeći čvrstu argumentaciju o našim slabostima i javnom mnijenju u svojim zemljama. Potreban nam je cjeloviti proces revitalizacije procesa proširenja, u kontekstu novih podjela u svijetu, ali i prihvaćanja u skupini kandidature Ukrajine i Moldavije. Ova kriza i rat samo su pokazali koliko EU kasni s procesom proširenja, te da je proširenje na Zapadni Balkan pravo ulaganje u europsku sigurnost i budućnost. Bilo bi sjajno da EU pronađe inovativne načine za ubrzanje procesa proširenja.

Jedan od njih mogao bi biti pristupanje u fazama, upisivanje u sektorske politike i pristup strukturnim i kohezijskom fondu. Prije nekoliko dana predsjednik EP-a predložio je da se promatrač iz MEPS-a izabere iz Ukrajine i Moldavije. Nije spomenuo tzv. zapadni Bal-

kan i tako opet podigao razinu gorčine i razočaranja. Nedavno su se čuli i glasovi da će samo nade sa Zapadnog Balkana imati europsku budućnost. To ponovno pokazuje koliko politike proširenja treba nadograđivati i restrukturirati, posebice nakon što su se u proces uključile zemlje Istočnog partnerstva.

Ne može biti proširenja dok mnogi u takozvanoj staroj Europi ne shvate da joj ide proširenje u prilog, novim članicama da svoje povijesne frustracije ne mogu popraviti blokadom susjeda.

U ovim vremenima kada je mir ugrožen, integracije na Zapadni Balkan potvrdile bi vitalnost i učinkovitost procesa integracije u EU. Ovaj proces bi trebalo učiniti realnijim i izvedivijim, a ako ne uspije sa Zapadnim Balkanom, koja bi bila motivacija za novopridošlice poput Ukrajine i Moldavije?

Ovaj proces koji je iznimno zakasnio, pokazao je da se Zapadni Balkan može lako destabilizirati, jer nema povjerenja da bi se proces mogao što prije završiti. Dokaz je za to nedavni teroristički napad na Kosovo

infiltriran iz Srbije, ali i sličan teroristički napad dogodio se u Makedoniji 2015. godine, kada je naoružana skupina infiltrirana s Kosova ubila 8 makedonskih policajaca. Dakle, psi rata i plaćenici, prisutni su u regiji, i uvijek spremni poslužiti onima koji žele blokadu, obračun i krvoproljeće.

Ne očekujem da će uskoro biti donesena velika odluka o datumu kada neka od zemalja može ući u EU. EU mora prvo izgraditi dodatne kapacitete, odlučiti o aktualnim izazovima i dilemama u procesu proširenja kako bi mogla probaviti 8-9 novih članica sa Zapadnog Balkana. Ali naravno, prvo se moraju završiti izbori 2024. godine.

U međuvremenu, moramo pokazati zrelost, izgraditi povjerenje među nama gledajući zajedno u našu europsku budućnost i pomažući jedni drugima, te nastaviti provoditi reforme u ključnim sektorima za poboljšanje standarda naših građana. Na samom kraju, to je ono što naši građani očekuju od nas i to potpuno zaslužno.

GIANNA DI DANIELI, PREDsjednica PANEUROPSKE UNIJE ITALIJE

O dahir ove teme u sadašnjem povijesnom trenutku čini mi se gotovo proročanskim, s obzirom da, dok razgovaramo, bombe neprestano padaju ne samo u Ukrajini, dakle na europskom teritoriju, nego i u Izraelu i pojasu Gaze. Rizik od eskalacije sukoba na cijelom Bliskom Istoku uistinu je vrlo visok. Sama bit modernih demokracija, poštivanje identiteta ljudi i građanski suživot u opasnosti su, možda više nego ikad u posljednjim desetljećima. Samo dijeljenje zajedničkih i univerzalnih vrijednosti i, u isto vrijeme, poštivanje različitih identiteta i zajednica, može stvoriti kulturu mira. To je bila misao Nikolausa von Coudenhove-Kalergija: prije točno stotinu godina u Austriji je objavljena njegova programska knjiga za promicanje Europske unije o kulturi, jezicima, tradicijama, iako različitim, ali rezultatom istih zajedničkih korijena klasicizma i judeo-kršćanske misli, a to se dogodilo neposredno nakon tragedije Prvog svjetskog rata, koju je autor definirao kao „europski građanski rat“.

Zamo da su neriješena pitanja i nacionalizmi koji su potaknuli Prvi svjetski rat kobno doveli do Drugoga, a on je – kao i drugi mislioci – trpio posljedice. No, unatoč tome, Kalergi je ostao neumorni zagovornik Europe ujedinjene na političkim i kulturnim osnovama, iz koje su se – ali tek kasnije – mogla izvesti ekonomska pravila. U tom se uvjerenju našao blizak mnogima od najutjecajnijih osobnost Drugog svjetskog rata, uključujući Konrada Adenauera, Roberta Schumana, Alcidea De Gasperi. De Gasperi, poslijeratni talijanski premijer, suosnivač Paneuropskog pokreta, bio je iz regije Trentino, bio je Talijan, a također je bio – da posudimo izraz „homo austriacus“ – građanin Austro-Ugarskog Carstva, izrazom shvaćenim kao zajed-

ništvo civilizacije, običaja, mentaliteta, uz poštivanje svake pojedine nacionalnosti i svakog naroda podložno imperijalnom suverenitetu.

Ta Mitteleuropa, koja se protezala od Sjevernog i Baltičkog mora do Jadrana i Podunavlja, omogućila je određenu političku ravnotežu kontinenta i napredak vezan uz vrijednosti tradicije, unatoč zajedničkom loncu (melting pot) različitosti. De Gasperi je vjerovao da je „Europa“ „prilika koja prolazi i više se neće vratiti“ i stoga je s početnim entuzijazmom podržavao stvaranje prvih institucija zajednice, dok je također tvrdio potrebu za nadmoćnom političkom vizijom, rezultatom sastanka između različitih nacionalnih volja. Možda upravo podrijetlo i osobna povijest ove dvojice velikih mislilaca objašnjavaju njihovu nepokolebljivu vjeru u čovjeka i njegovu sposobnost da izgrade budućnost demokracije, pravde i, iznad svega, mira, izvan i iznad ideoloških razlika, političkih i kulturnih granica.

Istina je da je u suočavanju s velikim povijesnim i kulturnim procesima bilo nužno – i za jedne i za druge – prijeći sa zajedničkog ekonomskog interesa na zajednički politički. Ovaj korak, mnogo godina kasni-

je i unatoč formalnom radu europskih ujedinjujućih institucija, još se ne može reći da je dovršen, niti je dovršena uspostava zajedničke europske obrane o kojoj se, kao što dobro znamo, i danas raspravlja. Sada to pitanje dobiva novu hitnost pred trenutačnim prijetnjama teritorijima i općem dobru europskih naroda. Zapravo, ako su u tom povijesnom trenutku opasnost koju je Kalergi uočio bili novonastali nacionalizmi i

FRANJO TOPIĆ, PREDSEDNIK PANEUROPSE UNIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Starozavjetni pojam šalôm znači mir. Sekundarno bi se mogao prevesti kao cjelovitost i potpunost. Šalôm se također može shvaćati i kao izvršenje neke planirane aktivnosti. Dakle, kada neka stvar ili situacija budu ostvarene dobiju oblik cjeline, tada se može govoriti o miru.

U biblijskom kontekstu, ova riječ ne pretpostavlja kao obvezatno neko izvanjsko stanje mira, odnosno, nepostojanje rata, ili nekih sličnih nemira u društvu. Ona se tiče prvenstveno čovjeka pojedinca i njegovog svakodnevnog blagostanja. Tako se u biblijskom kontekstu može reći da je mir stanje čovjeka koji živi u skladu s Bogom, s prirodom, s drugim ljudima, napose sa samim sobom. Mir u biblijskom poimanju znači: blagoslov, počinak, slava, bogatstvo, spas i život. Time se kaže da je mir istovremeno i duhovni i materijalni pojam. On podrazumijeva nutarnje zadovoljstvo čovjekova srca, ali također i povoljne izvanjske životne okolnosti. Stoga bismo ovdje mogli u smislu podizanja socijalne svijesti dodati to, da je gladnom čovjeku poprilično besmisleno pa i neumjesno govoriti o ljepotama i divotama mira.

Traženje mira i rad na miru predstavlja dobar znak da smo na Božjem putu. Isus u blaženstvima koja se zovu i Evanđelje u malom, jedno blaženstvo je posvetio miru te veli: „Blago mirotvorcima: oni će se sinovima Božjim zvati“ (Mt 5,9). S druge strane, Isus u Novom zavjetu ne izriče niti jedan „blago“ onima koji stvaraju nemir i sukobe. Dapače Isus potcrtava: „Tko se mača laća, od mača i gine“ (Mt 26,51-52)!

I Kur'an sveta knjiga muslimana zabranjuje „prisilu u vjeri“. „Nama, muslimanima se zabranjuje da nanese štetu drugome na bilo koji način. Nažalost, pojedinci vade određene kur'anske dijelove, koji se odnose na ratne prilike, a koji kažu – gdje god ih nađete ubijajte ih. Onda to prenesu u sasvim drugi kontekst i tumače ga na svoj način. Ako se želi razumijevati božja riječ, trebamo uzimati cjelinu, a ne dijelove koji nam odgovaraju“, pojašnjava prof. dr. Zuhdija Hasanović (Deutsche Welle, 12.2.2019).

Mir kao iskonska čovjekova čežnja

U židovstvu i među muslimanima uobičajeno se pozdravlja sa željom da bude mir (selam, šalôm). To

boljševizam koji je pritiskao s Istoka, povijest nas danas snažno vraća na neke teme za koje smo mislili da su arhivirane: temu granica (zemljopisnih, povijesnih, ekonomskih), različitosti naroda, vjera, kultura, pritisak siromašnijih zemalja protiv bogatih. Činilo se da će globalizacija magično riješiti sve probleme, ne samo ekonomske. Znamo da to nije bio slučaj.

znači da je najčešća i najvažnija komunikacija među ljudima u židovstvu i islamu je: Mir vama, mir s vama. Pozdrav uskrslog Krista učenicima jest: Mir vama, kršćani i u liturgiji često pozdravljaju: bio mir s vama.

Za mir uopće možemo kazati da pripada dubokoj želji ljudskoga srca te da je lijepa želja koju čovjek može zaželiti nekom drugom čovjeku. U katoličkom bogoštovlju mirom se pozdravlja, ali mirom se i blagoslivlja. Odnosno, pobožno je djelo zazivati mir na ljude, mjesta, stvari te sva živa bića.

Težnja prema miru u konačnici predstavlja za čovjeka i pouzdan put prema Božjoj blizini. Gospodin Isus u tom smislu izričito kaže: „Blago mirotvorcima: oni će se sinovima Božjim zvati“ (Mt 5,9). S druge strane, Isus u Novom zavjetu ne izriče niti jedan „blago“ onima koji stvaraju nemir i sukobe. U tom smislu On samo nadodaje: „Tko se mača laća, od mača i gine“ (Mt 26,51-52)!

Pravda i istina kao nužni preduvjeti mira i pomirenja

Već smo rekli da čežnja za mirom predstavlja duboku i finu želju ljudskog srca. Međutim, Biblija jasno upozorava da nije svaki mir pravi mir, kao što ni svako nastojanje oko pomirenja nije pravo nastojanje. Biblija na više mjesta govori da se u Boga uzda onaj koji čuva i vrši Njegove zapovjedi (usp. Mt 7,21-27), a zapovjedi su inače tu da uvode i uređuju pravdu i pravednost te čitavo društvo. Povredu Zakona Biblija naziva grijehom, a grijeh se po sebi protivi miru. Prorok Jeremija tako sa zaprepaštenjem konstatira za svoje vrijeme i prilike: „Usuđuju se usred grijeha proglašavati trajan mir“ (Jr 14,13).

Tako, ovdje sada dolazimo i do uloge istine u izgradnji i očuvanju mira. Već smo čuli kako po Bibliji grijeh

i mir ne idu skupa pod ruku, a grijeh opet po sebi ne nastaje samo uslijed bezboštva, nego i uslijed lažne pobožnosti. Da podsjetimo grijeh znači promašiti cilj. Promašiti bilo koji cilj jest neuspjeh i čovjeka ljuti i obeshrabruje. A promašiti postizanje vječnog života jest totalni promašaj i neuspjeh. Evanđelje uozorava: Što čovjeku koristi ako čitav svijet zadobije, a dušu izgubi. Odnosno, kako već rekosmo, istinske religioznosti nema bez promicanja i čuvanja pravde i pravednosti, i svaka religioznost koja ne radi na ovom je, treba kazati jasno, lažna. Stara je istina da je mir djelo pravde.

Papinske poruke mira

Papinske poruke mira već imaju svoju polustoljetnu tradiciju. Očito su pape uvidjele da treba još intenzivnije ljude odgajati za mir. Većina međunarodnih konvencija i deklaracija govore o ugroženosti mira među ljudima i narodima, njihovim vanjskim i duhovnim uzrocima, sve predlažu neka rješenja, svaka poziva na poštivanje temeljnih ljudskih prava, na nenasilni put rješavanja svih konflikata, na pravednije društvene odnose i sl. Za razliku od mnogih sličnih svjetskih poruka i poziva, posebnost papinskih poruka leži u teološko-antropološkom pristupu. Papinske poruke ukazuju da je transcendentni mir temelj i polazište antropološkom miru. Mir je kao realna mogućnost Božji dar čovjeku, kojemu globalno tržište donosi više nemira, negoli mira, pa je čovjek neprestano pozvan raditi oko mira. Stoga zaključuju da moralni i teološki aspekti trebaju prožeti i oploditi one pravne norme i forme, da ljubav treba prožeti istinu i pravdu, a da pravda u pravednosti treba biti povezana s istinom i ljubavlju. Dakle, kulturu rata i nasilja treba zamijeniti kulturom mira, a ostvarivati kulturom dijaloga i dijalogom kultura i religija (N. Ikić).

OLIVIER MUGNIER, PANEUROPSKA UNIJA FRANCUSKE

Mir nije krajnji rezultat, to je proces, način postojanja, način življenja – rekao je Mahatma Gandhi. Mir doista nije prirodna stvar, a klice sukoba, poput nekih bolesti, uvijek su prisutne, čak i kad mislimo da su iskorijenjene.

Koji su glavni razlozi za ratovanje? Prvi razlog: Želja za osvajanjem ili vraćanjem osvojenoga prvi je od ovih razloga i ostaje pošast na našem pragu. Još uvijek ima vođa koji iskorištavaju poteškoće svog stanovništva kako bi ga natjerali da povjeruje u rješenja koja uključuju samo pripajanje teritorija. Pada mi na pamet Ukrajina. Ali što se događa izvan naših granica, posebice u Kini, koja polaže pravo na mnoge teritorije, počevši od Tajvana? Mogli bismo misliti da je Europa pronašla rješenja kroz nove države ili administrativne organizacije. U državi smo koja razumije na što mislim. Ali ne zaboravimo pogledati Srbiju ili uzeti u obzir sve pokrete za veću autonomiju koji nisu daleko od želje za neovisnošću i potkopavanja principa solidarnosti koji su nam toliko važni.

Mir je važan i u Bosni i Hercegovini

Mir je važan u Bosni i Hercegovini, kao i u cijelom svijetu, iz više razloga. Prvo mir omogućava stabilnost i sigurnost zemlje. Nakon dugog razdoblja ratova i sukoba tokom devedesetih godina prošlog vijeka mir je neophodan kako bi se promovirao društveni napredak, ekonomski rast i razvoj te osigurala dobrobit svih građana. Drugo mir je ključan za izgradnju povjerenja i pomirenja među različitim etničkim, vjerskim i političkim grupama i strankama u BiH. Sukobi iz prošlosti ostavili su duboke rane i podjele u društvu stoga je mirni suživot i dijalog ključan za nadilaženje tih podjela i izgradnju bolje budućnosti za sve građane. Treće mir je važan i za regionalnu stabilnost. Bosna i Hercegovina nalazi se u turbulentnoj regiji Balkana gdje su se prethodno vodili ratovi i bili sukobi, a i sada je neriješeno stanje, posebno na Kosovu. Održavanje mira u BiH doprinosi stabilnosti regije i sprječava prelijevanje sukoba i otvara put za suradnju i razvoj u cijeloj regiji. Konačno mir je neophodan za poštivanje ljudskih prava i temeljnih sloboda. Bez mira građani BiH ne mogu slobodno živjeti i ostvarivati svoj puni radni i ljudski potencijal. Mir je osnova za zaštitu osnovnih ljudskih prava kao što su sloboda izražavanja, okupljanja i sloboda vjeroispovijesti. Veliki je problem iseljavanje iz BiH, mir i pomirenje pomoći će da se ljudi manje sele iz BiH.

I da zaključimo s najvažnijim pitanjem: kako se može ostvariti pomirenje i mir u BiH? Ako bi htjeli političari to bi se relativno brzo ostvarilo. Nakon političara prihvatili bi ideju pomirenja vjerske zajednice, udruge, mediji i većina ljudi.

I završit ću s krasnom idejom koju često ponavljam: Mir nije sve, ali bez mira sve je ništa.

Drugi razlog: Obrana ili širenje naših vrijednosti drugi je uzrok sukoba koji je jednako destruktivan, posebno kada opravdava prvi. Napori zadnjih desetljeća mogli bi nas navesti na pomisao da smo sigurni. Ali uzmimo određene oblike terorizma onakvima kakvi jesu i pogledajmo u kojoj mjeri kulturni ili vjerski aspekt opravdava mnoge užase. I nemojmo zaboraviti pogledati Siriju, Armeniju i Izrael i moguće posljedice za Europu. Moramo biti oprezni i oko sebičnosti i

značaja određenih riječi. Htio bih citirati nedavne izjave Viktora Orbana koji je prije nekoliko dana rekao da je EU loša parodija Sovjetskoga Saveza. Ako se popituju naše vrijednosti, kako da ih branimo?

Konačno, želja da se nametne svojim sirovinama, tehnologijama ili financijskim mogućnostima poprima nove oblike. Ne postoji li rizik da će 3. svjetski rat biti između Sjedinjenih Država i Kine, zbog pitanja ekonomske nadmoći? Pogledajmo pune dimenzije puta svile u s vezi s *Europe Global Gateway*. Pogledajmo na kinesku politiku standardizacije ili eksploatacije morskoga dna.

Pa ipak, europski je san lijep i činilo se da je predodređen da bude primjer: "Ujedinjena Europa predodređuje univerzalnu solidarnost budućnosti", rekao je Robert Schuman. Taj se san suprotstavlja stvarnosti pukotina u institucionalnim građevinama.

Istaknimo ono što donosimo čovječanstvu. Odgovor, izgrađen i razvijen zajedno, na izazove globalizacije; čimbenik mira, financijske stabilnosti i razvoja u nesigurnom svijetu, zajednički ideal čiji su početni zamah i snovi toliko umanjeni prepirkama i sporovima zadnjih godina. Europa mora prepoznati globalne vrijednosti koje su proizašle iz tragedija i napretka njezine povijesti i ponovno otkriti viziju svoje uloge u svijetu: ništa manje.

Europa ima pravo poslati poruku mira. Njezina pravila zajedničkog života vode njezinu vanjsku poli-

tiku prema promicanju mira. Europa ima smisla. Nitko to nije rekao bolje od Churchilla u svom velikom govoru od 14. svibnja 1947., u vrijeme kada je Europa bila u još većoj opasnosti. Europa je duhovni koncept," rekao je. „Ali ako ljudi prestanu imati tu koncepciju u svojim umovima, prestanu osjećati njezinu vrijednost u svojim srcima, ona će umrijeti.“

Što nalazimo u srcu ovog duhovnog koncepta? Skup vrijednosti proizašao iz kršćanstva, ponovno preuzet ili preformuliran u stoljeću prosvjetiteljstva pod zastavom razuma, a danas je zajednička baština svih. To su poštivanje ljudskog dostojanstva, slobode, demokracije, pravde, vladavine prava, poštivanje ljudskih prava, uključujući i prava manjina, itd. Mogli bismo govoriti o etici bratstva. Bratstvo je jedina dužnost za svako ljudsko biće sadržana u članku 1. Opće deklaracije o ljudskim pravima: «trebamo jedni prema drugima postupati u duhu bratstva.» Bratstvo je, zaboravili smo, jedina dužnost svih ljudi i jedini pravi cement mira! Ali kako to možemo učiniti?

Zaključno htio bih citirati članak iz New York Timesa: „Francuska utjelovljuje sve što vjerski fanatici mrze: uživanje u životu, miris šalice kave, lijepe žene u haljinama kako se slobodno smiju na ulici, bocu vina koju dijelimo s prijateljima... pravo da ne vjerujemo ni u što, da zavodimo, da pušimo, odlazimo na odmor, čitamo koju god knjigu, idemo besplatno u školu, smijemo se, igramo, izrugujemo se i s vjerskim i političkim autoritetima bez straha za životom.“

RAINHARD KLOUCEK, GLAVNI TAJNIK PANEUROPSKOG POKRETA AUSTRIJE

Nakon pada Željezne zavjese, na Paneuropskom pikniku 19. kolovoza 1989., nakon raspada Varšavskog pakta i nakon raspada Sovjetskog Saveza, oboje 1991., Europa se kladila na kraj ratova u svojim zemljama. Izbila je iluzija vječnog mira. Vojni kapaciteti, a s njima i mnogi kapaciteti za katastrofalne situacije, radikalno su smanjeni. Mirovna je dividenda prikupljena, novac je stavljen u programe redistribucije socijalne države. Moglo bi se to nazvati i kupnjom glasova.

I praktički s prevladavanjem Željezne zavjese došao je prvi poziv na buđenje da se obrambena sposobnost Europe ne žrtvuje vечноj iluziji mira – i ja vas ovdje molim da ne brkate nadu s iluzijom. U bivšoj Jugoslaviji srpski diktator Slobodan Milošević započeo je svoje ratove za Veliku Srbiju, koji su gotovo deset godina donijeli nemjerljive patnje regiji. Krvožedni poklič četnika u Vukovaru moraju se pamtiti jednako kao i masakr u Srebrenici ili pokušaj istrebljenja Kosovara. Na kraju je ovo ubijanje zaustavljeno ciljanim vojnim udarima NATO-a pod vodstvom SAD-a. U Europi su, s druge strane, i dalje traženi oni sigurnosni stručnjaci koji su zagovarali smanjenje vojnih kapaciteta – koji su, naravno, skupi, jer bi ipak postojao period upozorenja od desetak godina prije izbijanja velikoga sukoba.

Zeleni ljudi na Krimu nisu se držali ovog razdoblja upozorenja i već su preuzeli kontrolu nad poluotokom prije nego što su ovi stručnjaci uopće mogli razmišljati o tome kako reagirati na nove izazove za europsku sigurnost. Sada, samo devet godina nakon aneksije Krima od strane moskovskog kolonijalnog carstva, živimo u svijetu višestruke krize. Razmislite o ruskom ratu za uništenje protiv Ukrajine, razmislite o etničkom čišćenju u Gorskom Karabahu, razmislite o terorističkom napadu na Izrael i ne zaboravite kineski cilj da zauzme Tajvan. Ovo je samo nekoliko primjera. Hoće li Europa sada reagirati na pozive na buđenje, koji stižu gotovo svakodnevno? Nisam tako siguran.

Dobar primjer koji pokazuje političku slabost Europe jest poziv Donalda Trumpa europskim NATO-part-

nerima da ulože najmanje dva posto BDP-a u obranu. Naravno, Trump je poslovni čovjek i njegova je ideja bila da je svako ulaganje u obranu dobro za SAD, jer američka vojna industrija može isporučiti obrambene sustave u velikim razmjerima. Europski obrambeni sustav ne može, jer je podijeljen na previše različitih i nekompatibilnih sustava. Reakcija EU bila je PESCO, Permanent Structured Cooperation, da investira u europske platforme za europsku obrambenu industriju. Kad pogledamo u Ukrajinu, ali sada i na Bliski istok, možemo jasno vidjeti razliku između obrambenog kapaciteta SAD-a i EU-a.

Ali da bismo vam dali dojam što se stvarno događa, moramo pogledati Kinu. Kina se masovno vojno naoružava. To se najbolje može vidjeti u mornarici i ovdje u usporedbi sa SAD-om. SAD ima sedam vojnih brodogradilišta, Narodna Republika Kina ima 19 velikih vojnih brodogradilišta. Samo brodogradilište Jiangnan Dao na rijeci Yang-Tse ima veći kapacitet od svih sedam američkih brodogradilišta zajedno. Kina sada ima najveću mornaricu na svijetu.

A gdje je tu Europa? Jedini način da se stvori sigurnost – i mir uz sigurnost – za Europu je jedinstvo. Isto tako malo razmišljamo o centraliziranoj Europi kao i o nostalgijom maloetatizmu, u kojem čak ni velike europske zemlje više ne mogu voditi pravu vanjsku i sigurnosnu politiku.

Vrijeme je da Europska unija započne istinski europsku vanjsku i sigurnosnu politiku. Europska vanjska politika ne znači samo koordinaciju vanjske politike 27

država članica od strane visokog predstavnika za zajedničku vanjsku i sigurnosnu politiku, već ministarstvo vanjskih poslova EU na čelu s ministrom vanjskih poslova. U tu svrhu potrebna nam je jezgra europskog ustava koja točno specificira ovu vanjskopolitičku nadležnost Europske unije.

Točka, usput, koja bi također zadovoljila sve zahtjeve supsidijarnosti. Kao što je sada svaki ministar vanjskih poslova podložan parlamentarnoj kontroli svoje zemlje, ministar vanjskih poslova EU bio bi pod parlamentarnom kontrolom Europskog parlamenta, kojeg izravno biraju građani EU.

Upravo je to pitanje suvereniteta o kojem rado govore mnogi nacionalni egoisti. Jer suverenost, dame i gospodo, u ovom konkretnom slučaju znači sposobnost djelovanja i oblikovanja. Što se tiče potencijala, europska bi vanjska politika donijela jasnu dodanu vrijednost u usporedbi s čistom politikom nacionalne države. Naravno, ta europska vanjska i sigurnosna politika uključuje i europsku zaštitu vanjskih granica.

A budući da sam sada spomenuo vojsku: europska sigurnosna politika također znači vraćanje naših vojnih sposobnosti na razinu na kojoj se možemo braniti. Koliko god mi se sviđala vojna glazba u određenim prilikama, obrambena sposobnost zahtijeva odgovarajuću opremu i europsku obrambenu industriju koja je sposobna to učiniti. A to zahtijeva obrambene proračune koji su više od pukog kićenja, kao i puno intenzivniju europsku suradnju.

ANDREAS RAAB, POTPREDSJEDNIK NJEMAČKE PANEUROPSKE UNIJE

Iju Mir u Europi i svijetu nego što neki od nas mogu zamisliti. Banja Luka je mjesto koje odlučuje o miru ili ratu, stabilnosti ili nestabilnosti ove države Bosne i Hercegovine i cijele regije koju birokrati nazivaju Zapadnim Balkanom i krajnjoj liniji odlučuje o miru u Europi.

To je briga koja već gotovo tri desetljeća potiče biskupa Komaricu da neumorno radi na miru i pomirenju u svom rodnom gradu, domovini i na europskoj integraciji regije. To je briga naše Radne skupine Njemačke paneuropske unije, koja radi na mjesečnoj bazi ista tri desetljeća s biskupom i svim paneuropskim prijateljima u regiji za europsku integraciju Zapadnog Balkana, koja je davno zakasnila. To je bila briga, zbog koje je Otto von Habsburg u studenom 2007. proslavio svoj 95. rođendan ovdje u Banjoj Luci u biskupskoj kući kako bi podigao interes i usmjerio svjetla reflektora međunarodnih medija na političku situaciju u Banjoj Luci i RS.

Tijekom ovih godina doselili su se drugi politički igrači i postali konkurenti EU u njezinom vlastitom dvorištu – da se poslužimo slikom koju je opisao bis-

Dopustite mi da na početku mog doprinosa ovoj konferenciji izrazim svoju duboku zahvalnost za nazočnost međunarodnog predsjedništva i tolikog broja Paneuroljana ovdje u Europskom centru Marija Zvijezda, ovdje u Banjoj Luci. Ovaj posjet, koji se događa dva tjedna nakon predstavljanja Mariasterna u Europskom parlamentu, za mene je najveća zahvalnost jer sam u međuvremenu tri godine kontinuirano radio na formiranju Europskog centra Marija Zvijezda s biskupom Franjom Komaricom, Pavom Barišićem, Vanjom Gavranom i mnogim drugim Paneuroljanima. Ali ovaj posjet nije nimalo slučajan. Naš posjet ovdje ima mnogo veću važnost za našu temu vodi-

kup. U samom središtu Banje Luke možete svojim očima vidjeti veliko gradilište na kojem se nalazi centar Romanovih i velika crkva koju grade ruska vlada i Ruska pravoslavna crkva. Ministar vanjskih poslova Lavrov bio je prisutan na ceremoniji postavljanja kamena temeljca. U drugom dijelu banjalučke biskupije, u blizini Bihaća, području pretežno naseljenom muslimanskom populacijom, Iran ulaže mnogo novca kako bi kontrolirao male i siromašne općine koje se nalaze neposredno na schengenskoj granici s Hrvatskom, u

radijusu od stotinjak kilometara od EU prijestolnica Zagreba i Ljubljane.

Popis možemo produžiti aktivnostima Turske Republike i zaljevskih država unutar islamske zajednice i kineskim ekonomskim prisustvom u BiH. Znači koji su ciljevi ovih političkih igrača i možete iščitati strategije iz njihovih ulaganja i aktivnosti u zemlji i regiji. No, gdje je glavni plan EU-a za regiju? Stoga je najvažnije da Europljani ostanu pri svojim idejama, vrijednostima i načelima.

CHRISTIAN HOFERER, PREDSEDNIK MLADIH NJEMAČKE PANEUROPSKE UNIJE

Od svog osnutka, cilj Paneuropske unije bio je stvoriti suverenu i neovisnu, mirovnu silu „Europu“ u svijetu. Mirovna sila koja je neovisna u svim područjima. Mirovna sila koja je na istoj razini s drugim velikim silama u svijetu. Mirovna sila koja ne dopušta da je ucjenjuju druge velike sile. Mirovna sila koja neće dopustiti da je druge velike sile smatraju vazalom. Htio bih vam predstaviti četiri točke svoga izlaganja, koje su po meni posebno važne za mir u Europi i svijetu.

Prva: Odnosi prema Sjedinjenim Američkim Državama. Vraćanje izgubljenog suvereniteta na polju vanjske dovršetkom Sjedinjenih Europskih Država uvijek je bila glavna zadaća paneuropskog pokreta. Čak i danas, europska sigurnosna arhitektura stoji između vojske EU-a i NATO-a kojim dominiraju interesi SAD-a. Danas možemo biti sretni što SAD vojno podržava Ukrajinu a time i štiti Europu. Ali skandal je u tome što je Europa danas još uvijek ovisna o američkom vojnom zaštitnom kišobranu. Danas se Europa još uvijek ne može obraniti. Još uvijek nema vojske EU.

Druga: Odnosi prema Rusiji. Nedavno je postalo i više nego jasno da Rusija nije i ne može biti pouzdan partner kada je u pitanju energija. Da je Europa slušala glasove poput Otta von Habsburga, Europa, a posebno Njemačka ne bi nikada pala u takvu energetska ovisnost o Rusiji. A sada je krajnje vrijeme da se greške iz prošlosti europske energetske politike – za koju je uvelike odgovorna i Njemačka – isprave. Konačno nam treba energetska unija s energetske suverenitetom u Europi. Energetska unija koja osigurava energetska sigurnost za čitavu Europsku uniju, potpuno neovisna od Rusije. Ne smijemo dopustiti da nas Rusija ucjenjuje jer ona koristi energiju kao geopolitičko oružje. Trebamo energetska mix u Europi, bez ideološkoga sljepila. Mreže i različite metode proizvodnje unutar EU.

Treća: Odnosi prema Kini. Sadašnje brojke pokazuju kako europsko gospodarstvo jako ovisi o Kini. Luka Pirej u Grčkoj sve više postaje kinesko središte pomorskog puta prema Europi. Kineska državna tvrtka COSCO nedavno je kupila dijelove terminala u luci Hamburg u Njemačkoj. Kineski utjecaj na Luku Rotterdam

u Nizozemskoj raste. Prije samo dva tjedna posjetio je srbijanski predsjednik Aleksandar Vučić Peking – umjesto sudjelovanja na europskom „Summitu Zapadnog Balkana“ u Albaniji. Dragi paneuropski prijatelji, nikada nemojmo zaboraviti da je tzv. „novi put svile“, koju Kina trenutno gradi uz veliki napor, nije ništa drugo nego snažan parni valjak kojim Kina želi nametnuti svoju ekonomsku hegemoniju na cijelom svijetu. Oslobodimo Europu te ekonomske ovisnosti!

Četvrta: Proširenje Europske unije. Kao Europljani, moramo uspjeti zatvoriti „crnu rupu“ u Europi, odnosno u Jugoistočnoj Europi. Zemlje Jugoistočne Europe, tzv. „Zapadni Balkan“, moraju što prije biti primljene u Europsku uniju. Makedonija, Albanija, Crna Gora, Kosovo i Bosna i Hercegovina konačno moraju dobiti stvarnu perspektivu ulaska u EU. U svjetlu ruske ratne agresije na Ukrajinu, jasno je da se radi o sigurnosno-političkom problemu za stabilnost europskog kontinenta. Druge sile kao što su Turska ili Kina također pokušavaju dobiti pristup ovom području. Srbija mora odlučiti na čijoj strani želi biti. Rusija ili EU? Troškovi integracije ovih zemalja u Europsku uniju jesu visoki – ali troškovi će za nas biti puno veći ako ih ne integriramo zemalja što je prije moguće. Dragi paneuropski prijatelji, sve četiri točke koje sam spomenuo – Europska vojska, Europska energetska unija, ekonomska neovisnost od Kine i članstvo u EU za države jugoistočne Europe – može se postići samo snažnim i aktivnim paneuropskim pokretom.

Priredili: Marija Kekez, Mislav Barišić, Mislav Ježić, Pavo Barišić i Vanja Gavran

DEKLARACIJA O

U povodu međunarodne konferencije “Mir u Europi i svijetu”, koju je Hrvatska paneuropska unija organizirala u suradnji s Međunarodnom paneuropskom unijom i Paneuropskom unijom Bosne i Hercegovine u Zagrebu i Banjoj Luci, Predsjedništvo Međunarodne paneuropske unije na sjednici 29. listopada 2023. u Zagrebu donijelo je sljedeću deklaraciju.

1. Paneuropska unija osnovana je prije sto godina kako bi spriječila povratak rata izgradnjom ujedinjene Europe. Nakon uspona totalitarnih režima u Europi, ponovno se je pokrenula nakon Drugoga svjetskog rata kako bi se izbjeglo ponavljanje tragičnih događaja iz 1930-ih. Danas joj je glavna misija rad na razvoju Europske Unije.

2. Velike promjene suvremenoga svijeta uzdrmale su međunarodni poredak koji je uspostavljen u razdoblju Hladnoga rata između 1945. i pada Berlinskoga zida. Bipolarni poredak zamijenjen je multipolarnošću. Kao preteča i pobornik ujedinjene Europe, Paneuropska unija zauzima se za mir u Europi i svijetu. Zagovara očuvanje i jačanje mirnoga svjetskoga poretka utemeljenoga na načelima Povelje Ujedinjenih naroda, te sprječavanje agresije i nasilne okupacije teritorija drugih zemalja.

3. Današnji svijet obilježavaju sve brojniji sukobi, od ruske agresije i razornoga rata protiv Ukrajine, preko etničkoga čišćenja u Gorskom Karabahu i terorističkoga rata Hamasa protiv Izraela, do stalnih provokacija Srbije protiv susjednoga Kosova. U takvoj situaciji Europska Unija mora ojačati svoju vanjsku i sigurnosnu političku dimenziju i mora postati snažan suborac za slobodu, vladavinu prava, demokraciju i socijalno i ekološki osjetljivo tržišno gospodarstvo.

4. Paneuropska unija zahtijeva za Ukrajinu:

- Isporuku svake humanitarne i vojne pomoći koja je potrebna Kijevu.
- Jasno definiranje cilja obrambenoga rata: obnovu teritorijalne cjelovitosti Ukrajine.
- Naplatu odštete od Rusije za popravak ratne štete u Ukrajini, kao i odštete za

MIRU U EUROPI I SVIJETU

ukrajinske žrtve rata. Stvaranje pravnoga okvira, kako bi se ruska imovina zamrznuta na Zapadu mogla koristiti za ratne reparacije.

- Potpora civilnomu društvu u Rusiji, koje radi na demokratskom razvoju zemlje i zagovara zdrav razvoj vladavine prava u Rusiji.

5. Paneuropska unija zahtijeva za Armeniju i Azerbajdžan:

- Jasnu osuda rata Azerbajdžana protiv armenskoga civilnoga društva i etničkoga čišćenja u Gorskom Karabahu.
- Priznavanje Armenije kao dijela europske zajednice vrjednota.
- Jasna europska strategija za integraciju makroregije Ukrajine, Gruzije, Armenije i Moldavije u europsku zajednicu vrjednota – te preinaku istočnoeuropske susjedske politike Europske Unije u pružanje prave europske perspektive.

6. Mi Paneuroljani zahtijevamo od odgovornih za vanjsku politiku Europske Unije prema Izraelu:

- Jasan stav potpore pravu Izraela na obranu.
- Korištenje svih zakonitih sredstava u zemljama EU za sprječavanje demonstracija koje veličaju teror, zahtijevaju uništenje Izraela ili otvoreno promiču antisemitizam.
- Temeljitu kontrola novca koji ide Palestincima kako bi se izbjegla korupcija i potpuno zaustavilo korištenje tih sredstava za teroriste.
- Iskrenu humanitarna skrb za Palestince koji su taoci Hamasa i žrtve rata.

7. Pozivamo na nastavak procesa proširenja Europske Unije za preostale zemlje kandidate iz jugoistočne Europe koje jasno prihvaćaju europske vrijednosti i političku orijentaciju, sve do punopravnoga članstva: Albaniju, Bosnu i Hercegovinu, Kosovo, Makedoniju, Crnu Goru i Srbiju. Svaka od tih država mora dobiti priliku da uđe u Europsku Uniju čim ispunji sve uvjete za članstvo.

8. Podupiremo odluku Europskoga vijeća iz 2022. godine da se Bosni i Hercegovini dodijeli status kandidata i zahtijevamo brže vođenje pregovora u nadi da će proces pristupanja EU dobiti novi zamah. Pozivamo političke predstavnike u Bosni i Hercegovini da u potpunosti poštuju ravnopravnost njezinih konstitutivnih naroda i volju građana, od kojih većina želi da njihova država bude potpuno integrirana članica EU.

9. Paneuropska unija podupire djelatnost Europskoga centra za mir i suradnju “Marija Zvijezda” u Banjoj Luci, koji gradi mostove suradnje i dijaloga među narodima, vjerama i kulturama.

10. Za Kosovo i Srbiju Paneuropska unija zahtijeva:

- Kraj sankcija EU protiv Republike Kosovo.
- Jasno pozicioniranje protiv prijetnji iz Beograda Kosovu.
- Kraj svih transfernih plaćanja Europske Unije Beogradu ako srbijanska vlada nije spremna zauzeti jasnu europsku poziciju.
- Priznavanje Republike Kosovo u svim zemljama Europske Unije i Europe.

11. Paneuropska unija podupire i zagovara što brži pristup Rumunjske i Bugarske Schengenskom prostoru.

12. Što se tiče europske vanjske i sigurnosne politike, Paneuropska unija izjavljuje: Vrijeme je da EU razvije istinsku europsku vanjsku i sigurnosnu politiku. Europska vanjska politika ne znači samo koordinaciju vanjske politike 27 država članica preko Visokoga predstavnika za vanjsku i sigurnosnu politiku. To znači uspostavljanje Ministarstva vanjskih poslova EU-a i Ministarstva obrane s europskim ministrom vanjskih poslova i ministrom obrane na njihovu čelu.

U tu svrhu Europskoj Uniji potrebna je jezgra europskoga ustava, u kojem su točno opisane nadležnosti vanjske i obrambene politike.

Europski ministar vanjskih poslova i ministar obrane radili bi izravno pod parlamentarnom kontrolom Europskoga parlamenta koji biraju izravno građani Europske Unije. To je stvarna suverenost, što znači sposobnost djelovanja i stvaranja vlastite strategije EU.

Dan Europe: ususret europskim izborima

Povodom Dana Europe održan je 11. svibnja 2024. Okrugli stol u organizaciji Hrvatske paneuropske unije i zagrebačkoga ureda Zaklade Hannsa Seidela.

Govornici na ovogodišnjem okruglom stolu bili su ravnateljica ureda Zaklade Hanns Seidel Aleksandra Markić Boban, predsjednik Hrvatske paneuropske unije Pavo Barišić, ministar vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske Gordan Grlić Radman, član Europskoga parlamenta i supredsjedatelj Paneuropske radne skupine u Europskom parlamentu Karlo Ressler, zastupnik u Hrvatskom saboru Davor Ivo Stier te počasni predsjednik Hrvatske paneuropske unije Mislav Ježić. Okrugli je stol vodila Lucija Pranjić. Skupu su nazočili i predstavnici Hrvatskoga diplomatskog kluba.

Okrugli stol otvorila je Aleksandra Markić Boban, ravnateljica zagrebačkoga ureda Zaklade Hannsa Seidela. Istaknula je da „mir, blagostanje i demokracija nisu vrijednosti razumljive same po sebi, nego na njima treba uvijek nanovo raditi i za njih se boriti. Upravo je Dan Europe takav događaj.“

Karlo Ressler osvrnuo se na izazove s kojima se nadolazeći saziv Europskoga parlamenta mora suočiti. „Gospodarstvo i energenti koriste se kao pitanje i instrument ucjene kojim se pokušavaju mijenjati europske politike. Europa nema liderstvo kakvo je imala prije i opasni globalni trendovi ugrožavaju njezin sta-

tus.“ Hrvatski će zastupnici biti spremni odgovarati na sve zahtjeve ne bi li polarizacija društva u gotovo svim bitnim aspektima postojanja bila smanjena, dodao je.

Zastupnik u Hrvatskom saboru Davor Ivo Stier govorio je o važnosti izlaska na europske izbore: „Dobro je osvijestiti da su izbori za Europski parlament prilika da hrvatski građani odluče žele li zaista živjeti u Europi solidarnosti i supsidijarnosti.“ Politika sebičnosti kao temeljni koncept Europe suprotstavlja se demokršćanskim vrijednostima za kojima se vodi hrvatska politika, dodao je Stier.

Predsjednik Hrvatske paneuropske unije Pavo Barišić osvrnuo se u svojem govoru na tri teme: paneuropsko ishodište Europskoga parlamenta, europske izbore i geopolitičko stanje u svijetu u kojemu se odvijaju ovi izbori. Istaknuo je: „Mir je najveća vrijednost i zato u njega treba ulagati znatan napor i sredstva. Snažna obrambena moć još je uvijek najpouzdanija za osiguravanje mira i slobode. Pri tome se Europska Unija ne smije prepustiti da o njezinoj sudbini odlučuje manje ili više sklona predsjednička administracija u Americi. Prevelika je cijena europskoga mira da bi bio predmet trgovine.“ Predsjednik Barišić zaključio je kako Republika Hrvatska svojim primjerom svjedoči dragocjenosti slobode i mira koje su izborne u Domo- vinskom ratu.

Ministar Gordan Grlić Radman na okruglom stolu

Izaslanik predsjednika Vlade Republike Hrvatske, ministar vanjskih i europskih poslova, Gordan Grlić Radman održao je glavno izlaganje na okruglom stolu. „Nema dobra mira ako nema slobode. Ovo nije vrijeme za populizam i zlouporabu nesigurnosti koje neki građani osjećaju u današnjem svijetu“, rekao je ministar. Poručio je da „u svakoj od kriza koje smo prolazili, zajedništvo je pokazalo vrijednost, europski je odgovor bio jači od pojedinačnih, a Europska Unija zaštitila je i poduprla naše građane, gospodarstvo i države članice.“ Pozvao je javnost da aktivnim sudjelovanjem u ovim izborima aktivno pridonese osiguravanju daljnjega mira i blagostanja u Europskoj Uniji i u novom sazivu Europskoga parlamenta.

Mislav Ježić govorio je o važnosti da se na predstojećim europskim izborima glasuje za uvjerene Europljane i ljude koji će se zauzimati za Hrvatsku i Europu. „Do sada su hrvatski zastupnici u Europskome parlamentu i u europskim tijelima stekli znatan ugled. Drago nam je da neki od najboljih jesu članovi naše Hrvatske paneuropske unije pa i njena Predsjedništva.“ Budući bi zastupnici morali biti svjesni potreba da Europska unija postane samodostatna u područjima prehrane, energije i obrane, a zbog otvaranja ratnih žarišta u svijetu Europska unija mora razviti vlastitu obranu, poručio je. Uz poruku da su „potrebni ujedinjeni naponi čovječanstva koje surađuje na njima, a ne troši se u međusobnim ratovima“, akademik Ježić zaključio je susret. – *Lucija Pranjić*

IZVADCI IZ GOVORA S OKRUGLOG STOLA

PAVO BARIŠIĆ, PREDSEDNIK HRVATSKE PANEUROPKE UNIJE

U povodu nadolazećih izbora za Europski parlament osvrnut ću se na tri teme: paneuropsko ishodište, europske izbore i geopolitičko stanje u svijetu.

Paneuropsko ishodište

Europski parlament kao najviše nadnacionalno predstavničko i zakonodavno tijelo složen je mehanizam. U njemu se odlučuje o pravilima življenja u 27 zemalja. Njegovo se djelovanje odnosi na sudbine gotovo pola milijarde stanovnika. Nakon Indije riječ je o najvećem demokratskom predstavničkom tijelu u svijetu.

Izvorni pokretač inicijative koja je dovela do osnivanja Europskoga parlamenta bio je utemeljitelj Paneuropske unije Richard Coudenhove-Kalergi. Bio je tajnik Radne skupine koja je izradila nacrt Europskoga saveznoga ustava 6. svibnja 1951. Kada je ustanovljena Zajednička skupština Europske zajednice za ugljen i čelik, osnivanje Europskoga parlamenta 10. rujna 1952. proveli su članovi Paneuropske unije.

Coudenhove-Kalergi uputio je prethodno, krajem 1946., upitnik na sve zastupnike u parlamentima slobodnih naroda u Europi. U njemu je otvorio za izjašnjavanje pitanje: „Jeste li za europsku federaciju u okviru Ujedinjenih naroda?“ Upitnik je razaslan na 4256 zastupnika. Pristiglo je 1818 odgovora od kojih je 1766 bilo pozitivnih, a 52 negativna. Kada je preveo u postotke bilo je to 41,5 % pozitivnih odgovora od svih

upitanih ili 97,1 od onih koji su odgovorili u odnosu na 1,2 % negativnih od upitanih ili 2,9 % od onih koji su odgovorili.

Sazvao je prvi kongres „Europske parlamentarne unije“ od 8. do 12. rujna 1947. u švicarskom Gstaadu. Na kongresu je sudjelovalo 114 parlamentarnih izaslanika iz 10 zemalja. Kongres je donio Rezoluciju u kojoj je postavio zahtjev za sazivanjem Europske konstitutivne skupštine za izradbu saveznoga europskoga ustava. Predsjednik je bio belgijski državnik Georges Bohy, a Coudenhove-Kalergi izabran je za glavnoga tajnika Europske parlamentarne unije.

Ususret europskim izborima

Na Općoj skupštini Paneuropske unije, održanoj 27. travnja 2024. u Parizu, donesena je Deklaracija kojom su upućene poruke za europske izbore. Preporuka je europskim građanima da biraju one predstavnike koji imaju čvrstu europsku orijentaciju i koji se predano zauzimaju za paneuropske ciljeve u europskoj i svjetskoj politici. Upozorava na opasnost od euroskepticizma, nacionalizma i političkoga ekstremizma – bilo ljevice bilo desnice. Opredijeljenost za europske vrijednote podrazumijeva i uvjerenje u demokraciju i mirotvorstvo.

Paneuropska unija smatra da sigurnost europskih građana može na odgovarajući način pružiti samo snažna i ujedinjena Europska Unija. U natjecanju velikih sila potrebna je snažnija Europa kako u gospodarskom tako i u političkom i obrambenom pogledu. Posebice je u sve većoj ratnoj prijetnji i složenim međunarodnim odnosima neophodna zajednička europska vanjska politika. Jer ono vrijedno što je Europa postigla na mirotvornom planu ima sada misiju širiti po svijetu.

Europa u svjetskom poretku

Postojeći je mirovni poredak, kakav je začeo prije osamdeset godina na konferencijama u Teheranu i Jalti, a potvrđen u San Franciscu, doveden u pitanje. Uzdrmana je mirovna statika svjetskoga poretka. Rat

se danas širi ne samo na europskih granicama nego u brojnim dijelovima svijeta. Zato je Međunarodna paneuropska unija iz Pariza poslala poruku da je potrebno tražiti od Ujedinjenih naroda efikasnije djelovanje Vijeća sigurnosti.

U Pariškoj Deklaraciji Paneuropska unija potvrdila je da se mir može osigurati prije svega osloncem na vlastite snage. Oslanja se na poznatu latinsku izreku: Si vis pacem, para bellum! „Ako želiš mir, priprema se na rat!“ Premda se ta izreka pripisuje rimskom piscu iz 4. st. Publiusu Flavijusu Vegetiusu Renatusu, iznesenoj u raspravi De Re Militari, ipak je njezina ideja razmatrana znatno ranije, primjerice već u Platonovim Zakonima. Mir je najveća vrijednost i zato u njega treba ulagati znatan napor i sredstva. Snažna obrambena moć još je uvijek najpouzdanija za osiguravanje mira i slobode.

Europska Unija ne smije prepustiti da o njezinoj sudbini odlučuje manje ili više sklona predsjednička administracija u Americi. Prevelika je cijena europskoga mira da bi bio predmet trgovine. Europa ima dovoljno snažno gospodarstvo, tehniku i znanost da se može sama potruditi ojačati vlastitu snagu. Mora moći obraniti svoje vrijednosti na kojima počiva. Ako se mnoge zemlje – od Ukrajine do Moldavije, Gruzije ili Armenije – danas žele pridružiti Europi to je prije svega zbog europskih vrijednosti. Potrebno ih je stoga čuvati i braniti. Europa treba graditi vjerodostojnu i neovisnu obranu. Mora se trgnuti iz iluzije da će netko drugi braniti njezine granice i vrijednosti.

Na skupštini Paneuropske unije u Parizu mogle su se čuti pohvale na račun postignuća naše zemlje. Istaknuto je kako Hrvatska ima „naj-paneuropsku“ vladu. Pošaljimo stoga opet iz Hrvatske u Europski parlament dostojne predstavnike koji će svjedočiti vrhunske paneuropske vrijednote i pomoći da se Europa potvrdi kao svjetska mirovna sila. Njezina je osobita povijesna misija u širenju mirovnih ideja i načela suživota u svijetu prema demokratskim i kršćanskim vrijednostima na kojima je zasnovana.

ALEKSANDRA MARKIĆ BOBAN, RAVNATELJICA ZAGREBAČKOG UREDA ZAKLADE „HANNS SEIDEL“

Izuzetno mi je drago što vas u ovo divno subotnje jutro mogu pozdraviti u šarmantnom prostoru Hrvatske paneuropske unije na još jednoj zajedničkoj aktivnosti naše zaklade Hanns Seidel Stiftung i našeg dugogodišnjeg i dragog partnera Hrvatske paneuropske unije.

Već tradicionalno zajedno obilježavamo Dan Europe u europskom tjednu, prigodnog naziva ove godine „Ususret europskim izborima“. Svima vama prisutnima ovdje vjerujem poznat je rad naše zaklade kao dijela Instituta za europske i transatlantske dijalog iz naše središnjice i kao think tank-a, i promotora par-

ticipacije mladih u politici i društvu te kao ureda gdje mladi obavljaju praksu i, kroz naše mentorstvo, pripremaju se za buduće karijere.

U svim projektima koje provodimo s partnerima s kojima surađujemo, misao vodilja nam je promicanje europskog dijaloga, europskih vrijednosti i europskog projekta. Hrvatska paneuropska unija važan je dio te priče, stoga bih prije svega zahvalila vama, gospodine predsjedniče Paneuropske unije, gospodine Barišiću, kao i bivšem dugogodišnjem predsjedniku i počasnom predsjedniku Paneuropske unije, gospodinu akademiku Ježiću.

Ponosni smo što smo u dugogodišnjoj suradnji s vama ostvarili uistinu divne projekte. Drago nam je i želim vam uputiti komplimente što vodite Paneuropsku uniju u novo razdoblje na jedan vrlo aktivan, aktualan i agilan način. Naša suradnja traje više od dvadeset godina i toj suradnji bavimo se možda najzahvalnijom aktivnošću, a to je misaona aktivnost, promišljanje. Ne proizvodimo atraktivne ili inovativne proizvode, ne zabavljamo našu publiku kao što se očekuje sutra na Eurosongu, gdje svi nestrpljivo očekujemo nastup hrvatskog predstavnika i uspjeh Rim Tim Tagi Dim. Bavi-mo se promišljanjem o nasljeđu i poukama europske povijesti, analiziramo sadašnji trenutak i promišljamo europsku budućnost.

Koristim priliku da čestitam na odličnim rezultatima. Uz izbore za Europski parlament, izbori se održavaju u više od 60 zemalja diljem svijeta i obuhvaćaju gotovo polovinu svjetske populacije. Rezultati svih tih izbora imat će golem utjecaj ne zbivanja u narednim godinama, a izazovno je okruženje u kojem se održavaju izbori za Europski parlament. Demokratska načela ugrožena su na globalnoj razini. U kombinaciji s geopolitičkim natjecanjem, međudržavnom polarizacijom, društvenim napetostima i nepovjerenjem u izabrane političke elite, europski projekt suočava se sa značajnim izazovima. Korištenje disruptivnih tehnologija i širenje manipulativnih informacija destabiliziraju pristup vjerodostojnim i konsolidiranim infor-

macijama, čime se potkopava otvoreni demokratski diskurs.

Ta kretanja prate i porast populizma, čime se djelomično potiče govor mržnje, isključenost i društvena fragmentacija. Ti trendovi predstavljaju značajnu prijetnju u budućnosti europskog projekta i njegovim temeljnim vrijednostima, a moguće je da će rezultati tih kretanja biti vidljivi već 9. lipnja. Stoga smo s mladim političarima i predstavnicima think tankova iz 14 europskih zemalja nedavno promišljali o prijetnjama demokraciji u Europi i europskim izborima.

Jedan od važnijih zadataka bio je ocijeniti razvoj političkog krajolika u državama članicama i njegov utjecaj na europske izbore, ali i posljedično na budućnost europskog projekta. U dvjema radionicama sudionici su razvili konkretne scenarije za Europsku uniju, s fokusom na demokratsko upravljanje. Na trećoj radionici predstoji nam razrada političkih preporuke za djelovanje kojim bi se umanjilo rizike generiranim scenarijima. U izradi tih scenarija za Europu 2027, dakle, tri godine nakon europskih izbora, kreirali smo i najizglednija rješenja, ali i druge, manje vjerojatne varijante. Krenuli smo od mogućih, ali naizgled nemogućih rezultata izbora, razvoja političkog krajolika, ali još važnije, implikacije takvih izbora na europske politike i odnose s drugim velikim silama i međunarodnim akterima. Igrajući se projiciranjem budućnosti, raznih, naizgled nevjerojatnih, gotovo „science fiction“ projekcija, svi smo osvijestili da EU treba postati otpornija u fragmentiranom svijetu kontinuiranih kriza i konflikata.

U tom smislu svim prisutnim kandidatima želim puno uspjeha na nadolazećim europskim izborima, zahvaljujem Hrvatskoj paneuropskoj uniji i Vama gosp. Barišiću, zahvaljujem svim današnjim govornicima. Također željela bih Vam izručiti pozdrave našeg regionalnog direktora, dr. Klausa Fisingera, koji nažalost nije mogao biti s nama.

GORDAN GRLIĆ RADMAN, MINISTAR VANJSKIH I EUROPSKIH POSLOVA REPUBLIKE HRVATSKE

Hvala na pozivu, poštovani profesore Barišiću, uva-
ženi akademici i počasni predsjedniče Ježiću. Drago mi je vidjeti moje kolege i kolege i kontinuitet koji je ovdje predstavljen i simboliziran kroz naše prve diplomate, naš Hrvatski diplomatski klub, naše prve veleposlanike. Sve je to na neki način refleksija, odraz hrvatske diplomacije i svega onoga što nas čini ozbiljnom državom, demokracijom i u vrijednosnom sustavu vrijednosti.

Ovdje je bilo puno riječi o miru. Kada govorimo o Europskoj uniji, mir je ključan. Međutim, nema dobrog mira, ako nema slobode, znači mir da, ali u slobodi. Sjećam se razdoblja puberteta, tada jača naš identitet koji je osobito izraženiji u totalitarnom sustavu,

u kojem je bilo zabranjeno spominjanje nacionalnih imena. Istina nije bilo zabranjeno reći Hrvat. Međutim, spominjanje Hrvata uključivalo je opasnost, tako da morali ste znati u kojem kontekstu to izražavate i kako to izražavate. Pogotovo mi koji smo znali da živi-

mo u jednom prisilnom kulturnom prostoru. Ako je postojao mir, možda nije postojala sloboda.

Zato je sloboda važna, a ona je istaknuta i u našoj prekrasnoj himni koju je napisao Antun Mihanović. U pjesmi je četrnaest prekrasnih kitica koja odražavaju jednu idilu, jednu ljubav prema domovini, slave ju i veličaju. Naša je himna jedna od rijetkih himni miroljubivog karaktera i koja ne potiče na borbu na otpor, nego upravo poziva na ljubav. Tamo postoje i dva silogizma, tuga i veselje, koji su zapravo nespojivi kao što su nespojivi vatra i voda, ali i u tuzi i veselju vjerojatno ima nekog zajedništva. Ima jedna strofa, jedna kitica u himni koja kaže: "Veseli se, tužna mati / Padoše ti verli sini, / Ko junaci, ko Horvati, / Ljaše kervcu domovini!" Iako himna započinje idilično, na kraju ipak slavi gubitke i žrtve koje smo podnijeli. Da nije bilo krvi hrvatskih branitelja, da nije bilo snage, odlučnosti položiti život na oltar domovine, ne bi bilo slobode. Prema tome, sloboda je nešto što nadvisuje sve. Sloboda je nešto prekrasno i ona uključuje i mir i sigurnost. Kada pogledate sve one koji su rođeni 1990. godine, nakon prvih demokratskih izbora 22. travnja, oni su baštinici, oni su oni koji žive slobodu. Bez obzira na to što smo kasnije imali veličanstvene uspjehe u oslobađanju hrvatskog teritorija od velikosrpske agresije i pobunjenih Srba, operacije Bljesak i Oluja te kasnija mirna reintegracija omogućile su im da slobodu dožive u punom smislu.

Svijet je postao opasan i izazovan

Ali, nađite 34 godine mira i slobode u hrvatskoj povijesti. Možda su one postojale, ali je uvijek bilo neizvjesno, jer je rat bio dopušten, a sada više nije. Sada živimo u Europskoj uniji, u svijetu sazdanom na ruševinama Drugog svjetskog rata. Ujedinjeni narodi trebali bi biti ona sigurnosna organizacija koja se brine o miru i sigurnosti zemalja članica, iako to nažalost nije u potpunosti. Svjedočimo koliko je zapravo svijet postao opasan i izazovan, iako smo u 21. stoljeću – vidimo to kroz rusku agresiju na Ukrajinu, gdje je jedna suverena zemlja napala drugu, što je presedan. To je kršenje međunarodnog prava i humanitarnog prava. Također, kriza u Bliskom istoku ne ostavlja nas ravnodušnima, jer svaka eskalacija može ugroziti ovaj svjetski poredak koji je temeljen na međunarodnom pravu.

Posebno je važno kada govorimo o položaju hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini, jer mnoge države ne razumiju dovoljno složenost multietničkog karaktera i prirodu te zemlje. Te bi države to pojednostavile, primjenjujući jedno rješenje za sve probleme, čineći tako veliku pogrešku, negirajući povijest, kulturu i specifičnosti Bosne i Hercegovine. Iako problemi nisu potpuno riješeni, da nismo otvorili te pregovore, Bosna i Hercegovina ostala bi na vjetrometini, još slabija, podložna separatizmu i hegemonizmu. Nažalost, hrvatski narod u Bosni i Hercegovini, iako malobrojan, prema Daytonskom sporazumu treba biti ravnopravan, jer je konstitutivni narod, bez obzira na brojnost.

Zato je važno da smo uspjeli postići otvaranje pregovora s Europskom unijom. Iako nije sve riješeno, situacija je ipak drugačija. Kao kad stojite na kiši i kisnite – možda se ne možete potpuno zaštititi, ali možete se skloniti i barem djelomično izbjeći da pokisnete, korak po korak, dok ne dođete do sigurnosti. Smatram da je to veliki uspjeh ove Vlade i naše diplomacije. Kroz razgovore i susrete tijekom svih ovih godina shvatili smo da su naši međunarodni sugovornici nedovoljno upoznati s važnosti Bosne i Hercegovine i položaja hrvatskog naroda. Na raznim sastancima i forumima, bilo na razini Vijeća ministara ili Europskog vijeća, osvijestili smo nužnost europske perspektive Bosne i Hercegovine.

Promjene u društvu počinju od nas

Govorimo o reformiranju društva, ali kako ćemo mi reformirati društvo ako promjena ne počne od nas samih? Svatko od nas treba početi od sebe – svaki dan savjesno raditi svoj posao, biti uzor drugima, i nuditi pozitivne primjere ponašanja. Kako možemo očekivati dobro, ako činimo loše? Promjene u društvu moraju početi od svakoga od nas.

U svakom društvu ima i onih koji narušavaju mir i krše pravila. Institucije i propisi postoje kako bi sankcionirali takve prekršitelje. O tome se također mnogo raspravljalo u Berlinu. Prmjerice, neki dan je napadnuta senatorica – uvijek postoje neki izgredi. Društvo danas živi u okolnostima koje su prije 30 godina u Njemačkoj bile nezamislive. Kada su naši ljudi, gastarbajteri, odlazili u Njemačku govorili su da je to zemlja „wo alles stimmt“ – gdje je sve u redu. Međutim, nažalost taj red je danas narušen. Zato je pitanje slobode, sigurnosti i društvene atmosfere sve važnije.

Sve što je Vlada učinila, predvođena Andrejem Plenkovićem, zaslužuje biti istaknuto. To su postignuća kojih moramo biti svjesni. Nažalost, hrvatski građani nisu uvijek svjesni tih postignuća. Dobro se stvari podrazumijevaju, dok rijetko tko razmišlja o tome koliko bi situacija mogla biti gora. Naša je odgovornost poticati poboljšanja i prepoznati prava postignuća u interesu građana.

Hrvatski građani često su vrlo kritični, no to nije uvijek jednostavno kada ste pod utjecajem takvih dojmova. Naravno, nezadovoljstvo je pokretač napretka, ali mora biti kreativno nezadovoljstvo. Postoji razlika između kritiziranja i konstruktivne kritike. Ako se kritizira samo radi same kritike, a ne nudi se rješenje, tada od toga nema koristi. Ne možemo jednostavno zamijeniti stare institucije novima bez prijedloga kako to konkretno učiniti. Kada odete u inozemstvo i kad čujete kako druge države percipiraju Hrvatsku, osjetite zadovoljstvo i ponos. Pitamo se je li to doista baš tako, jer doma smo malo kritičniji, dok nas vani vrednuju više – ne samo zbog hrvatskog Jadrana, prekrasne obale i otoka, već i zbog svega što smo postigli u 34 godine hrvatske slobode. Zamislite da nije bilo te ideje Franje Tuđmana – morali smo imati vođu koji je znao

kako provesti te ciljeve jer smo prolazili kroz različite povijesne izazove.

O Europskim izborima

Kada govorimo o predstojećim europskim izborima, važno je da Europa ostane ujedinjena i snažna, spremna suočiti se sa svim geopolitičkim izazovima u svijetu koji se neprestano mijenja i postaje sve složeniji. Istodobno, Europa mora ostati otvorena za nove članice koje poštuju naše vrijednosti i provode potrebne reforme kako bi dokazale svoju spremnost za članstvo u Europskoj uniji.

Na sudionicima izbora za Europski parlament leži velika odgovornost. Želimo izabrati proeuropski orijentirane zastupnike, ali prije svega one koji će promicati hrvatski nacionalni interes, jer oni u Europski parlament odlaze kao predstavnici Hrvatske. Svaki je zastupnik Hrvatska na svoj način. Ovo nije vrijeme za populizam. Običnom čovjeku treba pojasniti razliku između populizma i patriotizma. Mi volimo svoju domovinu, to je neupitno. Domoljublje se podrazumijeva, nema potrebe dokazivati svoju ljubav prema domovini. Domoljublje se pokazuje poštenjem, borbom

za nacionalne interese i time što se ponašamo kao odgovorni, poštteni građani i Hrvati.

Ne smijemo dopustiti da se domoljublje zloupotrijebi za partikularne političke interese, niti da se zloupotrijebi nesigurnost koju mnogi građani danas osjećaju. Također, nije vrijeme za politike koje bi dovele do daljnje polarizacije društvenog tkiva, već upravo suprotno. Svaki političar, a osobito najviši dužnosnici, imaju veliku odgovornost graditi mostove, a ne rušiti ih. Trebamo čuvati dostojanstvo funkcije koju obnašamo, jer se ona reflektira na vanjski svijet. Štetno je rastakati društveno tkivo i fragmentirati hrvatsko društvo.

Koristim prigodu ovdje pozvati građane da izađu na izbore i aktivno pridonose osiguranju daljeg mira i blagostanja u našoj Europskoj uniji. Također, važno je podržati proeuropske snage koje se zalažu za promicanje Hrvatske u Europskoj uniji. Uz sve gospodarske, financijske i socijalne koristi koje članstvo u Europskoj uniji donosi našim hrvatskim građanima, ne smijemo zaboraviti da je ideja ujedinjene Europe ideja mira, zajedništva i slobode. Dan Europe pruža nam priliku da posebno razmislimo o tim europskim vrijednostima.

Hvala na ovom pozivu i sretan Dan Europe.

DAVOR IVO STIER, ZASTUPNIK U HRVATSKOM SABORU

bičnost bila temeljni organizirajući koncept Europe? To bi možda kratkoročno bilo dobro za one najmoćnije zemlje u Europskoj uniji, ali sasvim sigurno ne bi bilo dobro za Hrvatsku.

Nama treba taj demokršćanski koncept solidarnosti. Danas je taj koncept doveden u pitanje zbog svjetskih i globalnih tendencija. Ovi europski izbori bit će prilika da se odluči o tome kakvu Europu želimo. Želimo li Europu solidarnosti ili će prevladati politike sebičnosti? Ja sam uvjeren da će na kraju ta demokršćanska koncepcija Europe, Europe solidarnosti odnijeti pobjedu.

Supsidijarnost je također ključan koncept. Demokršćani su ga ugradili u Lisabonski ugovor kako bi omogućili da Europa bude jaka, time što će svaka nacionalna država zadržati one ključne kompetencije gdje ona najbolje može to odraditi i u okviru tog zajedničkog europskog doma i dalje se razvijati.

Imamo tendenciju, pogotovo od onih sredina koje vide Europsku uniju kao veliku birokraciju, koja bi trebala iz tog centra nametati neku ideologiju nacionalnim državama mimo volje hrvatskog naroda ili drugih naroda u Europi. To nije dobro, to nije subsidijarnost i to generira upravo takvu reakciju kako smo vidjeli nekada u nekim zemljama koje ne pridonose europskoj ideji.

Te dvije opasnosti – politika sebičnosti i politika koja negira subsidijarnost – iako se ponekada predstavljaju kao ideološki oponenti, oni se međusobno hrane. Što je onda opcija? Opcija je upravo ova demokršćanska

Već smo tri puta imali izbore za Europski parlament: 2013. godine, kada je izlaznost bila negdje 21 %, zatim 2014. kada se povećala na 25 % i 2019. godine na gotovo 30 %. Sada očekujemo da će na ovim četvrtim izborima za Europski parlament izlaznost hrvatskih građana biti još veća, što je važno za osvještavanje potrebe da građani Hrvatske odlučuju o budućnosti Europe.

Drago mi je što je s nama ravnateljica Zaklade Hanns Seidel koja predstavlja bavarsku i demokršćansku zakladu koja promiče Europu solidarnosti i subsidijarnosti. To su dva ključna koncepta koja su demokršćani naglašavali pri izgradnji Europske unije. Spominjem ih jer smatram da će ovi europski izbori biti prilika za hrvatske građane i građane Europske unije da odluče žele li Europu solidarnosti i subsidijarnosti.

S druge strane, postoje političke ponude koje govore o politici sebičnosti, koje ne žele solidarnost, koje žele da sebičnost bude organizirajući princip u Europskoj uniji. Zamislite, što bi se dogodilo kad bi doista se-

konceptija, Europa solidarnosti i Europa supsidijarnosti. Mislim da je to izuzetno važno da možemo komunicirati. Naravno, u kampanji će biti prilike i izravnijih govora u ovom auditoriju. Svi dobro poznajete koje su europske politike i koji su ti demokršćanski koncepti. Mislim da je izuzetno bitno da uoči europskih izbora razmislimo o temama poput geopolitike, zelene tranzicije i demografskih izazova. Način na koji ćemo učvrstiti Europu temelji se upravo na solidarnosti i supsidijarnosti.

Kolega Ressler sigurno će detaljnije govoriti o pitanju migracija, koje je izuzetno važno. To pitanje moraju riješiti nacionalne države uz potporu Europske unije. Svatko može ući u Europu, no moramo pružati pomoć onima koji su doista u potrebi, ali ne može svatko ući u Hrvatsku. Ne može svatko ući u Europu, postoje granice i te granice moramo čuvati, jer čuvati granice znači čuvati slobodu i sigurnost naših hrvatskih ljudi. U tome nam treba, naravno, Europa supsidijarnosti, ali nam treba i Europa solidarnosti.

KARLO RESSLER, ZASTUPNIK U EUROPSKOM PARLAMENTU

Dobro jutro dragi paneuropski prijatelji, poštovani akademice Ježiću, profesore Barišiću, gđo Markić Boban, ministre, zastupnice.

Drago mi je da, dan nakon što smo započeli našu službenu kampanju, s poprilično intenzivnim obilascima u Dalmaciji, možemo danas, dok nastavljamo u Istri, biti ovdje u užem krugu prijatelja, u užem krugu ljudi koji dijele neke temeljne koncepcije i temeljne ideje o tome što Europa jest i što bi Europa trebala biti te na kakvim je osnovama osnovana. O tome je poprilično lijepo govorio i Davor.

Kada smo prije točno pet godina predstavljali naše prioritete, gledajući prema Europskim izborima 2019. godine, mislim da je svima bilo jasno da će i za Hrvatsku i za Europu to biti prilično intenzivnih pet godina. Međutim, malo je tko mogao zamisliti ili predvidjeti takav opseg, dubinu i intenzitet transformacija koje su se događale i koje se još uvijek događaju na našem europskom kontinentu, ali i globalno.

Rat se vratio, i to ne bilo kakav, nego brutalan, težak rat na našem europskom kontinentu. Migracijski pritisak, koji je bio prisutan i prije, posebno intenzivno 2015. i 2016. godine, nastavio se, a to se jasno vidi i na hrvatskim granicama. Također, postalo je očito da postoje različiti globalni akteri u susjedstvu Europe koji ne prežu od korištenja takvog oblika migracijskog pritiska i hibridnog djelovanja prema europskim granicama, s pokušajem destabilizacije. To se ne događa samo na granici Bjelorusije i Poljske, te Bjelorusije i Litve, nego i u našem južnom i jugoistočnom susjedstvu.

Na području ekonomije i energetike vidjeli smo da se možda više nego ikada ranije gospodarstvo i ener-

Kada govorimo o zelenoj tranziciji, naravno da smo svjesni da je to izuzetno važno pitanje i da moramo raditi na tome, ali moramo raditi na temelju spoznaja da i naše društvo treba koheziju, da i naša industrija treba biti i dalje konkurentna u ovome svijetu. Jesmo li svjesni da ponekada, ako se ide previše ideološkim pristupom, time možemo ugroziti konkurentnost naše industrije? Kada sam prije desetak godina bio prvi put u Europskom Parlamentu, EU je tada predstavljala oko četvrtinu svjetskog BDP-a, danas je ispod 20 %, negdje je na 18 % globalnog BDP-a. Prema tome konkurentnost i snaga europskog gospodarstva itekako je nešto o čemu trebamo voditi računa. Jedino ćemo moći to doista adresirati na pravi način ako imamo te demokršćanske koncepte Europe solidarnosti i Europe supsidijarnosti. Na tome tragu svima želim doista plodonosan rad, hvala puno što smo se ovdje okupili. Hvala na ovom pozivu i sretan Dan Europe.

genti koriste kao instrumenti ucjene i pokušaja utjecanja te mijenjanja europskih politika. Jasno je da svjedočimo jednom nepojmljivom, nezaustavljivom tehnološkom razvoju, koji nije relevantan samo za tehnologiju, već i za sve nas, jer mijenja društvene odnose unutar pojedinih država, ali i odnose između različitih dijelova svijeta. Nažalost, vidjeli smo da Europa u proteklm godinama pokušava hvatati korak i da više nemamo liderstvo kakvo smo imali prije, bez obzira na određene niše koje su još uvijek tu i s kojima se možemo pohvaliti.

Na demografskom planu, situacija je šira od Europe, ali i Hrvatske. Svjedočimo ozbiljnoj opasnosti od populacijskog kolapsa, čije ćemo prave posljedice vidjeti tek u godinama pred nama. Te će posljedice utjecati na društvene i socijalne strukture Europe i sve ono što nas danas povezuje, a pogotovo će biti vidljive u nekim područjima.

Mislim da bi bilo pogrešno i da bi bio propust danas ne sagledati situaciju iz našeg hrvatskog kuta gledanja. Kada pogledamo situaciju u Hrvatskoj, mislim da je jasno da su proteklih pet godina vjerojatno bile najuspješnije europske godine za Hrvatsku u smislu naše

integracije, našeg pristupanja u Schengen, kao najveći prostor slobodnog kretanja na svijetu, uvođenja eura kao službene valute i udaljavanja sumnjivih regionalnih koncepata, poput Zapadnog Balkana. Danas se jasno približavamo samoj jezgri Europe i u tom ćemo smjeru itekako nastaviti sljedećih pet godina.

Međutim, ako pogledamo neke ključne teme, vidimo da i Hrvatska i Europa moraju pronaći svoje mjesto u ubrzano-mijenjajućem svijetu i opasnim vremenima u kojim živimo. Trebamo se riješiti naivnosti koja je, nažalost, karakterizirala i europske politike ranije, jer moramo shvatiti da nisu svi globalni akteri, niti u našem susjedstvu, dobronamjerni prema Europi. Europa više ne može zadržati svoju poziciju samo na temelju pozitivnog imidža ili meke moći. Ključna je naša spremnost, posebice mentalna, da ostanemo tehnološki i gospodarski konkurentni, da promišljamo sigurnost uz naše transatlantske partnere, ali i vodeći računa o našem jedinstvenom položaju u ovom dijelu

svijeta, ali i kao Hrvatske u ovom dijelu Europe. Ono što želimo jest da Europa ostane i dalje najbolje mjesto za život na svijetu.

Ne bih dužio dalje o političkim temama koje će karakterizirati budući Europski parlament, ali bih htio još zaključno istaknuti važnu ulogu naše političke opcije. Čini mi se da smo itekako na tragu temeljnih načela Paneuropske unije, a to je, bez obzira na razlike, da pokušamo biti most između svih politika koje su doprinijele tome da Europa bude ono što je danas. Također, da budemo most između onih koji pokušavaju provoditi uključive politike i zadržati ono što je najvažnije, ne samo u europskom nego i u globalnom kontekstu. Danas, pod utjecajem globalnih trendova, zajednice se suočavaju s atomizacijom i polarizacijom, a mi trebamo biti ona politička opcija koja je spremna voditi dijalog i izvući najbolje iz onih koji mogu ponuditi nešto Europi, bez obzira na naše polazne točke i vrijednosti.

MISLAV JEŽIĆ, POČASNI PREDSEDNIK HRVATSKE PANEUROPSE UNIJE

Zajedno obilježavamo ovaj Dan Europe. Ova manifestacija proizlazi iz jasnih europskih opredjeljenja Paneuropske unije, Zaklade Hanns-Seidel i svih naših prijatelja s kojima zajedno obilježavamo ovaj dan. Naravno, mnogo nam znači krasna suradnja s Ministarstvom vanjskih poslova i s gospodinom ministrom.

Jedan od problema Hrvatske paneuropske unije u nekim razdobljima, ne na početku i ne danas, ali u određenim razdobljima, bio je taj što nismo mogli dobiti potporu jer smo se kao nevladina udruga mogli prijavljivati samo na projekte za različite humanitarne ciljeve. A kada biste radili nešto na političkom planu – to nije bilo vaš posao. Nismo mogli reći da radimo na promicanju hrvatske ili europske politike. Za to nije bilo sredstava.

Na početku smo doista imali potporu, a i danas, hvala Bogu, imamo potporu i to vrlo visoko cijenimo, smatramo to našim radom za Hrvatsku i za Europu.

Nadam se da nije besmisleno što smo mi nevladina udruga, jer ovakva udruga, pogotovo međunarodno umrežena kao što je Paneuropska unija, s organizacijama u gotovo svim europskim zemljama, može bitno pomoći Hrvatskoj, ali bitno pomoći i Europi.

Naš predsjednik već je mnogo toga rekao o tome koliko je Međunarodna paneuropska unija bitno pridonijela stvaranju Europske unije. Oni koji poznaju povijest znaju da je već 1929. tadašnji predsjednik i osnivač Paneuropske unije, grof Richard von Coudenhove-Kalergi, uspio pridobiti francuskog ministra vanjskih poslova da predloži stvaranje federacije europskih država pred Ligom naroda. Nažalost, tadašnji politički događaji u svijetu i Europi krenuli su drugim smjerom i to se nije moglo ostvariti. Nakon drugog

svjetskog rata vizija se počela ostvarivati, zahvaljujući ljudima koje danas smatramo očevima i majkama Europe, a mnogi od njih bili su članovi Paneuropske unije još prije Drugog svjetskog rata. Dakle, na međunarodnom planu Paneuropska unija bitno je pridonijela širenju europske svijesti.

U Europskom parlamentu trebamo imati najbolje predstavnike

Zbog toga nam je jako stalo da iz Hrvatske ponovno izaberemo najbolje moguće predstavnike u Europski parlament. Kandidati poput Karla Resslera, Davora Ive Stiera, Tomislava Sokola, uvjereni su Europljani i hrvatski patrioti.

Ima onih koji misle da su hrvatski patrioti, ali nisu sretni što smo u Europskoj uniji. Ne znam gdje bi oni htjeli da Hrvatska bude i ne znam je li uopće mogu zamisliti kako bi izgledala bez EU u današnjoj svjetskoj situaciji. S druge strane, postoje i internacionalisti, ali ne i hrvatski. Ja mislim da se i oni slabo uklapaju u Europsku uniju i da zapravo nitko ih drugi ne cijeni onako kako bi to oni možda poželjeli.

Danas se Europska unija i cijeli svijet suočavaju s velikim izazovima. Krize posljednjih godina pokaza-

le su da, unatoč visokoj razvijenosti, Europska unija nije samodostatna u pogledu hrane, energije i obrane. Ove izazove moraju rješavati i naši predstavnici u europskim tijelima. Koliko je važno imati i vlastitu obranu pokazuje se u ovom vrlo ranjivom i konfliktnom svijetu i vremenu, gdje su se pojavili sukobi i gdje smo se možda nadali da ih u ovom obliku neće biti. Ali kao u Ukrajini i tamo gdje nikako da prestanu sukobi, iako je to zemlja koju tri religije smatraju svetom zemljom, i gdje bi se predstavnici triju religija morali iskazati zalažući se za uzajamno razumijevanje i mir, pa oni se svi pozdravljaju – selam aleikum, šalom, ali naravno pax tecum. Doista bi se morali založiti za svoj vlastiti pozdrav. Situacija je silno složena. Svi znamo da stanovnici tog područja imaju pravo na pristojan ljudski život, a ono se razara. Užasno je ono što se događa. Isto tako u Ukrajini, to nije samo rat u kojem netko povlači uspješne poteze, to je razaranje gradova i sela.

Kad gledamo rat u Ukrajini, nas u Hrvatskoj to posebno pogađa, jer se još uvijek sjećamo onoga što smo ovdje proživjeli u devedesetima. Možda bismo čak mogli poučiti međunarodnu zajednicu, s obzirom na to da je rat protiv Hrvatske i Bosne i Hercegovine vođen vrlo sličnom ideologijom i metodama kao ovaj u Putinov rat protiv Ukrajine. Svijet to tada nije prepoznavao, ali sada je svjestan opasnosti. Hvala Bogu da je velik dio Zapada odlučio pomoći Ukrajini da se obrani. Jasno je, neću reći da smo mi tada dobili pomoć – mi smo imali embargo na oružje – no u našem se slučaju smatralo da situacija nije toliko opasna. Međutim, radilo se o istoj ideologiji i o istoj strategiji. Svi se možemo sjetiti toga kada danas slušamo vijesti – to je kao sjećanje na ono što smo ovdje doživjeli.

Ne smijemo zaboraviti na proširenje

Važno je razumjeti, osobito kada se planira proširenje Europske unije. Ne smijemo zaboraviti da u našem susjedstvu postoje zemlje koje žele postati članice Europske unije: Bosna i Hercegovina, Makedonija, Crna Gora, Kosovo, Srbija i Albanija, a na istoku Europe to su Ukrajina, Moldavija, Gruzija i Armenija.

Sasvim je jasno da je Hrvatskoj posebno stalo do našeg najbližeg susjeda, Bosne i Hercegovine i do hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini. Ne samo da je nama do njih stalo zato što dijelimo istu kulturu, te elemente istoga identiteta, kulturnog, religijskog itd. Moglo bi se reći, da je hrvatski narod dio pučanstva Bosne i Hercegovine koji je sigurno daleko najjače motiviran za ujedinjenjem s Europskom unijom. Ujedinjenje s Europskom unijom sigurno je najblagotvornija politička perspektiva za BiH. Hrvatski narod je najkonstruktivniji dio Bosne i Hercegovine, za korist cijele zemlje Bosne i Hercegovine.

O svjetskim silama

Naravno da se može u svjetskim razmjerima vidjeti kako je složena situacija među velikim silama danas u svijetu. S jedne strane su to Sjedinjene Američke Države, s druge strane nuklearna sila Rusija, s

treće strane, naravno, Kina koja je sve moćnija i vrlo brzo napreduje. U toj situaciji, potrebno je ujediniti demokratske snage u svijetu, koliko god je to moguće, s nadom pozitivna utjecaja i na one dijelove svijeta u kojima demokracija nije dovoljno razvijena, a ni u jednom dijelu nije tako razvijena da se ne bi trebalo dalje za nju boriti. Kao što nije samorazumljivo da imamo Europsku uniju, nije samorazumljivo da imamo slobodu, nije samorazumljivo da imamo demokraciju, to je nešto za što se treba zalagati.

Trebamo kreativna rješenja

I sad doista treba birati i ljude, a i ljudima koje bismo treba reći da je i to nešto na što se stalno treba obraćati pažnju. Ja bih rekao da je Europska unija, zapravo dio svijeta koji može toga najsvjesniji sa svojom politikom zelene tranzicije. Dakle, ne prigovarim Svojevremeno su očevi i majke i Paneuropskoga pokreta, onda i Europske unije bili upravo takvi odgovorni vizionari. To su bili veliki ljudi koji su mogli sagledati cjelinu situacije u svijetu i zalagati se za najbolja rješenja. Nastojmo razmišljati o tome da podupremo one kandidate koji će u najvećoj mjeri pronalaziti kreativna rješenja.

Priredili: Marija Kekez, Pavo Barišić i Vanja Gavran

MEĐUNARODNI SKUPOVI

OBILJEŽENA TREĆA OBLJETNICA UTEMELJENJA EUROPSKOG CENTRA ZA MIR I SURADNJU

Povodom 42. obljetnice Međunarodnog dana mira Banjolučka biskupija i Međunarodna paneuropska unija obilježile su 20. rujna 2023. treću obljetnicu utemeljenja Europskog centra za mir i suradnju u „Kući Marija Zvijezda“ u Banjoj Luci.

Skup je organiziran pod pokroviteljstvom dopredsjednika bosanskohercegovačkog entiteta Republika Srpska iz reda hrvatskog naroda i u suradnji s Gradom Banjom Lukom i HKD Napredak.

Na početku svečanosti nazočne je pozdravio banjolučki biskup mons. dr. Franjo Komarica koji je ujedno i utemeljitelj i supredsjednik Europskog centra za mir i suradnju zajedno s bivšim njemačkim predsjednikom Christianom Wulffom. Biskup je u svom govoru predstavio rezultate rada u protekle tri godine naglasivši kako je svrha ovog centra zagovaranje mira i promicanje dijaloga. „Put ka trajnom i pravednom miru jedan je dugi i trajni proces koji i danas traje, a treba trajati i sutra. Ne samo katolici, pravoslavci i drugi kršćani, nego i pripadnici islama i židovstva pozvani smo ponovno otkriti snagu svoje vjere, kada je u pitanju doprinos izgradnji mira među svima nama“, kazao je Komarica.

Na pitanje novinara u kojem ga je svojstvu visoki predstavnik u BiH Christian Schmidt posjetio u nedjelju, Komarica je odgovorio da je Schmidt došao u Kuću susreta „Marija Zvijezda“ u Banjoj Luci kao vjernik „jer su ga zanimali naši projekti. Mi smo, kako i samo ime kaže, centar dijaloga i ovdje je dobro došao svatko s tom namanom.“

Posebno izlaganje „Svi se potrudimo da svi stanovnici BiH mogu imati miran zajednički život“ održala je Doris Pack, bivša zastupnica u Europskom parlamentu i članica Kuratorija Europskog centra. Pack je nekoliko puta u svom izlaganju naglasila da svi narodi u BiH žele prosperitet i bolji život i da ne moraju odlaziti iz BiH, a

kao posebne projekte mira u BiH istaknula je Katoličke školske centre. „Mir je nešto što ljudi žele i ostvaruju, a političari znaju izazvati nemir i sukobe. Treba nadići napetosti koje postoje i omogućiti život u zajedništvu i suradnji i političari u tom smjeru trebaju voditi zemlju. To im ne treba govoriti nitko izvana, već to moraju sami pokretati“, kazala je Pack.

U ime Međunarodne paneuropske unije govorio je glavni tajnik prof. dr. sc. Pavo Barišić. „Paneuropska unija, kao organizacija koja se snažno zalaže za europsko zajedništvo i koja ove godine slavi 100 godina postojanja, od samog je početka uključena u ovaj projekt u Banjoj Luci. Upravo na temu „Mir u Europi i svijetu“ Hrvatska paneuropska unija i Paneuropska unija Bosne i Hercegovine održat će u Zagrebu i Banjoj Luci krajem listopada veliku međunarodnu konferenciju, na kojoj će sudjelovati oko 100 predstavnika nekoliko europskih zemalja, čime još jednom pokazujemo koliko su nam i Banja Luka i cijela Bosna i Hercegovina važni“, kazao je između ostaloga Barišić.

Na svečanosti su sudjelovali i govorili i izaslanica ministra vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske prof. dr. sc. Vanda Babić Galić, posebna savjetnica u Središnjem uredu za Hrvate izvan Republike Hrvatske Žana Čorić, počasni predsjednik HKD Napredak mons. prof. dr. sc. Franjo Topić, zamjenik župana Osječko-baranjske županije Josip Miletić, izaslanica župana Brodsko-posavske županije Anica Vukašinić, predsjednik Udruge „Prijatelji Marije Zvijezde“ iz Njemačke Rudolf Baier; načelnik Langena u Austriji, rodnog mjesta o. Franza Pfannera, utemeljitelja samostana Marija Zvijezda, Josef Kirchman, bivši ravnatelj crkvene organizacije Renovabis iz Njemačke Burkhard Haneke i drugi.

Vanja Gavran

SNAŽNA EUROPSKA PODRŠKA IZ STRASBOURGA

Europski centar za mir i suradnju „Marija Zvijezda“ u Banjoj Luci i Bosna i Hercegovina dobili su još jednom snažnu europsku podršku na Paneuropskom skupu u Europskom parlamentu u Strasbourgu, koji je 16. listopada 2023. organizirala Paneuropska radna skupina u Europskom parlamentu.

Na skupu su govorili mons. biskup Franjo Komarica, bivši njemački predsjednik Christian Wulff, zastupnici u Europskom parlamentu Lukas Mandl, Karlo Ressler, David Mcallister i bivša zastupnica u Europskom parlamentu Doris Pack.

Biskup Komarica zahvalio je svima koji aktivno sudjeluju u gradnji Europskog centra za mir i suradnju. „Posebno zahvaljujem svim Paneuroljanima koji nam godinama daju podršku i koji su često s nama u Banjoj Luci. Europa je u našim krajevima više od 150 godina zahvaljujući trapistima koji su donijeli europski duh, od duhovnog do obrazovnog i gospodarskog. Upravo taj duh već tri godine ponovno živi u našem centru u dijelu samostana koji koristi biskupija, ali nažalost veći dio onoga što nam je oduzeto vlasti još nisu vratile. Moja je domovina Bosna i Hercegovina europska, kao i naš centar i zaslužuje biti u Europskoj uniji“, kazao je biskup.

„Živimo u izazovnim vremenima i razgovarati o miru, europskom centru u Banjoj Luci i Bosni i Hercegovini iznimno je važno. Balkan je Europa i Europljani Balkan žele u Europskoj uniji i zato nam je stabilnost tog dijela Europe isto tako važna. Ovaj centar nudi dijalog svim narodima, pripadnicima različitih religija, a to je temelj mira. Projektom Europskog centra u Banjoj Luci šaljemo poruku svima, posebno mladima, da ostanu u Banjoj Luci i Bosni i Hercegovini i oni koji su otišli da se mogu vratiti“, kazao je između ostaloga Christian Wulff, koji je ujedno s Komaricom predsjednik Kuratorija Europskog centra.

Uz voditelje Paneuropske skupine u Europskom parlamentu Karla Resslera i Lukasa Mandla, u organizaciji ovoga događaja sudjelovali su predsjednik i potpredsjednik Njemačke paneuropske unije Bernd Posselt i Andreas Raab.

Vanja Gavran

Sudionici skupa u Strasbourgu

Christian Wulff

Franjo Komarica i Lukas Mandl

ZEMLJE ZAPADNOG BALKANA TREBA UBRZANO PRIMITI U EU

Više od 70 sudionika iz deset europskih zemalja sudjelovalo je od 26. do 28. siječnja 2024. u Skopju na međunarodnoj paneuropskoj konferenciji „Iduće veliko proširenje Europske unije – doprinos miru i izazov stabilnosti Europe“.

Na konferenciji, koju je organizirala Makedonska paneuropska unije, između ostalih govorili su: predsjednik Međunarodne paneuropske unije Alain Terrenoire, glavni tajnik Međunarodne paneuropske unije i predsjednik Hrvatske paneuropske unije prof. dr. sc. Pavo Barišić, predsjednik Makedonske paneuropske unije dr. sc. Andrej Lepavcov, predsjednica Crnogorske paneuropske unije prof. dr. sc. Gordana Đurović, predsjednik Rumunjske paneuropske unije Alexandru Nazare, potpredsjednica Međunarodne Paneuropske unije Walburga Habsburg Douglas, međunarodni tajnik Europske pučke stranke Patrick Voller, bivši makedonski predsjednik Gjorge Ivanov, bivši makedonski premijer Emil Dimitriev, predsjednik stranke VMRO-DPMNE Hristijan Mickoski, glavni tajnik Hrvatske paneuropske unije Vanja Gavran i mnogi drugi.

Alain Terrenoire kazao je kako je Paneuropa uvijek bila uz Makedoniju i snažno se zalaže da čim prije postane članica Europske unije. „Vanjske granice Europske unije trebaju se definirati i takve trebaju ostati zauvijek. Zato proširenje mora biti ubrzano jer nema vremena čekati. Svima je jasno da Putin želi oživjeti SSSR sa svojim satelitskim državama i ovaj rat u Ukrajini, koji je rat protiv demokracije, ljudskih prava i cijele Europe, ide u tom pravcu“, kazao je Terrenoire.

Andrej Lepavcov naglasio je kako se ova konferencija održava u okviru obilježavanja 30 godina od utemeljenja Makedonske paneuropske unije. Dodao je kako Zapadni Balkan treba pokazati svoju vitalnost. „Iako

su države Zapadnog Balkana okružene zemljama članicama Europske unije, to ne znači da su zaštićene od utjecaja trećih zemalja. Proces integracija kasni i, ako se ne ubrza, Zapadni se Balkan može destabilizirati. Ako se Zapadni Balkan ne integrira, ne znam kako će se integrirati druge države“, zaključio je Lepavcov naglasivši da su u kontekstu integracija na prvom mjestu važni vladavina prava, borba protiv korupcije i jačanje sudstva.

„Makedonija je podnijela zahtjev za članstvo u Europskoj uniji 2004. godine, a status kandidata dobila je 2005. Hrvatska je status zemlje kandidata dobila 2004., a prošle godine obilježili smo 10 godina članstva u EU. Velika je šteta i nepravda, posebno za zemlje jugoistočne Europe koje uporno teže ulasku u EU, poput Makedonije, što je taj proces usporen i prekinut“, kazao je Pavo Barišić. „Nužno je ubrzati pregovarački proces na sve načine. Potrebno je stimulirati zemlje koje su jasno opredijeljene za pregovore. Europska unija time će dobiti na snazi i suverenitetu. Istovremeno će stabilizirati prostor jugoistočne Europe i učvrstiti mir“, zaključio je Barišić.

Pridružujući se ostalim govornicima na konferenciji, Vanja Gavran istaknuo je kako Europska unija čim prije treba priključiti zemlje Zapadnog Balkana. „To je politička odluka baš kao što su političke odluke bile one na Berlinskom kongresu 1878. kada su 'zapadne sile' priznale neovisnosti Rumunjske, Srbije i Crne Gore, a Bosna i Hercegovina dana je na upravljanje Austro-Ugarskoj Monarhiji, koja ju je i anektirala 1908., a sve kako bi se smanjio ruski i osmanski utjecaj na Balkan“, rekao je Gavran.

Vanja Gavran

BUDUĆNOST JE EUROPE U JAČANJU ZAJEDNIŠTVA

U organizaciji Paneuropske unije Rumunjske u Bukureštu je 8. i 9. ožujka održana međunarodna konferencija „Prema snažnijoj i sigurnijoj Europi: Paneuropski pogled na Europsku uniju i šengensko proširenje“ na kojoj se okupilo više od 70 sudionika iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Austrije, Italije, Njemačke, Francuske, Sjeverne Makedonije, Moldavije, Španjolske, Albanije, Bugarske, Estonije i Rumunjske.

Na konferenciji su između ostalih o temama bitnima za današnju Europu, ali i Europu sutrašnjice, govorili potpredsjednik rumunjske Vlade Marian-Cătălin Predoiu, europska povjerenica za transport Adina-Ioana Vălean, zastupnik u njemačkom Bundestagu Gunther Krichbaum, predsjednik Međunarodne paneuropske unije Alain Terrenoire, glavni tajnik Međunarodne paneuropske unije i predsjednik Hrvatske paneuropske unije Pavo Barišić, predsjednik Paneuropske unije Rumunjske Alexandru Nazare, zamjenik glavnog tajnika Međunarodne paneuropske unije Vanja Gavran, predsjednik Makedonske paneuropske unije Andrej Lepavcov, predsjednik Francuske paneuropske unije Eric Champion, predsjednik Paneuropske unije Bosne i Hercegovine Franjo Topić, glavni tajnik Austrijskog paneuropskog pokreta Rainhard Kloucek i mnogi drugi.

Predoiu je podsjetio kako je tekao proces priprema Rumunjske i Bugarske za ulazak u Schengenski prostor te da je već 2011. Europsko vijeće utvrdilo da su Bugarska i Rumunjska ispunile kriterije i da su spremne, ali nakon toga to postaje političko pitanje koje traje do dan danas zbog blokada nekih zemalja članica. Izrazio je nadu da će cijeli proces pridruživanja Schengenskom području biti završen do kraja godine.

„Utemeljitelj i njezin prvi predsjednik Paneuropske unije Richard Coudenhove-Kalergi već se 1922. zalagao za ukidanje granica između europskih zemalja. Vjerovao je da će ukidanje granica omogućiti kulturni i ekonomski razvoj naroda Europe. Zato i mi danas podržavamo ulazak i Rumunjske i Bugarske u Schengensko područje, kao što je u njega ušla Hrvatska na početku 2023. godine“, kazao je Barišić.

Povjerenica Vălean kazala je kako su krize pokazale da moramo biti solidarni. „Nakon COVID pandemije Europska komisija osigurala je više od 750 milijardi eura za gospodarski oporavak zemalja članica i tu

smo pokazali zajedništvo i solidarnost kroz projekt EU – Next Generation. I dalje se moramo fokusirati na kompetentnost europskog gospodarstva“, zaključila je Vălean.

„Danas europska sigurnost ovisi o SAD-a, što nije dobro. Europa se mora bolje organizirati i biti neovisna od drugih u svakom pogledu, poglavito sigurnosnom. Bruxelles to mora shvatiti“, naglasio je Terrenoire i dodao: „Mi smo u ratu. Rusija je odlučila vratiti svoje imperijalističku prošlost i sovjetske granice. To je nedopustivo i zato trebamo svoju sigurnosnu i obrambenu politiku“.

„Ako ne obranimo Ukrajinu, Rusija se neće zaustaviti. Temeljne su vrijednosti Europe mir, demokracija i ljudska prava, a te vrijednosti Putin nikada neće prihvatiti“, kazao je Krichbaum. Vezano za politiku proširenja Europske unije iznio je zanimljiv prijedlog da se zemljama kandidatima da status zemalja promatrača čiji bi predstavnici sudjelovali u radu institucija Europske unije.

Topić je između ostaloga rekao da je za stabilnu Europu potreban stabilan jugoistok Europe i da je geopolitička odluka o priključenju šest zemalja regije od važnosti i za EU. „Da se napokon nije shvatilo kako Rusija, ali i neke druge zemlje, imaju pretenzije i na ovo područje proces europskih integracija još bi bio na čekanju, jer politika proširenja jednom broju zemalja EU-a nije bila nikakav prioritet“, kazao je Topić izrazivši nadu da će krajem ovoga mjeseca biti otvoreni pregovori s Bosnom i Hercegovinom.

Nazare je pak u svom govoru posebno naglasio ulogu istaknutih Rumunja u Paneuropskoj uniji i njezinom osnivanju 1922. Na posebnom mjestu istaknuo je ministar vanjskih poslova, a kasnije i predsjedavajućeg Li-gom naroda Nicolaea Titulescu koji je blisko surađivao s Coudenhoveom-Kalergijem.

Sudionici konferencije složili su se da je povjerenje važno za jačanje Europske unije i da zemlje članice ne bi smjele gledati samo svoj osobne interese i zbog njih blokirati druge države, već da trebaju prepoznati one zajedničke i na njima graditi europsku politiku.

Vanja Gavran

Mislav Ježić u Andechs u govorio o tri mirotvorca u stoljeću ratova

Paneuropska unija Njemačke održala je 61. Europske dane u Andechs 16. i 17. ožujka 2024. pod naslovom „Svijet u plamenu. Zašto mir treba Europu“.

Predsjednik Paneuropske unije Njemačke i bivši zastupnik u Europskom parlamentu Bernd Posselt u uvodnom je izlaganju istaknuo kako „svaka država koja Ukrajini uskraćuje vitalne sustave protuzračne obrane i streljivo pomaže i podupire genocid kroz proput“. Obrazložio je kako je cilj ruske politike izbrisati Ukrajinke kao neovisan narod i uspostaviti „Euroaziju od Vladivostoka do Lisabona kojom dominira Moskva, kako Putin i njegovi sljedbenici više puta otvoreno govore“. Naglasio je da se Putinov uspon na vlast dogodio prije 25 godina: „Bio je uzrokovan najkrvavijom izbornom kampanjom u modernoj povijesti, odnosno drugim čečenskim ratom koji je ta kampanja izazvala. Trebalo mu se već tada suprotstaviti umjesto da se o njemu energetski politički ovisi i bude otvoren za ucjene.“ Za budući mirovni poredak, uz uspostavu Europske obrambene unije i širenje EU na istok i NATO-a, „preventivna je diplomacija također neophodna. Ona svojom jasnoćom i realizmom na vrijeme sprječava sukobe“.

Na skupu je među pozvanim govornicima bio počasni predsjednik Hrvatske i potpredsjednik Međunarodne paneuropske unije Mislav Ježić. Održao je govor pod naslovom „Coudenhove-Kalergi, Radić i Gandhi – tri mirotvorca u stoljeću ratova“. Fascinirao je poredbenom analizom pojma mira i mirovnoga djelovanja utemeljitelja indijske države Mahatme Gandhija, oca Paneuropske unije Richarda Coudenhove-Kalergija i vođe Hrvatske seljačke stranke Stjepana Radića kojega je 1928. u beogradskoj Skupštini ubio srpski nacionalist. Sva trojica bili su borci za mir u stoljeću svjetskih ratova. Richard Coudenhove-Kalergi, najmlađi među njima, počeo je proklamirati ideju europskoga uje-

dinjenja kao instrumenta mira nakon Prvoga svjetskoga rata. Najstariji od njih, Mahatma Gandhi, branio je ljudska prava Indijaca potlačenih politikom apartheida u Južnoafričkoj Republici početkom 20. stoljeća. Zatim je tu borbu nastavio u međuratnom razdoblju na indijskom potkontinentu i proveo dekolonizaciju nakon 1945. Odbacio je odvajanje. Protivio se podjeli Britanske Indije na hinduističku republiku Indiju i muslimanski Pakistan te se svom snagom zauzimao za mir i pomirenje između dviju etničkih skupina vjerskih zajednica. Tako je i Radić uspio pridobiti hrvatske Srbe da se s Hrvatima nenasilno suprotstave beogradskom centralizmu i militarizmu, ali je to platio životom 20 godina prije Gandhija. Dojmljive su bile usporednice koje je Ježić iznio na vidjelo između Radićeve knjige *Suvremena Europa*, objavljene 1905., i najvažnijega Coudenhove-Kalergijeva djela, *Pan-Europa*, objavljena 1923. Obojica su bili čvrsto uvjereni da europska kultura i identitet imaju svoje korijene u kršćanskoj vjeri, grčkoj filozofiji i rimskoj pravnoj misli. Za razliku od Coudenhove-Kalergijeva djela, za Radića u vrijeme Radićeve knjige političko ujedinjenje Europe još nije bilo zamislivo. Prema Ježićevu sudu, sva trojica „nisu bili iluzionistički pacifisti, nego realni mirotvorci“.

Izvadak iz priopćenja Stephanie Waldburg (Pavo Barišić)

Opća skupština Paneuropske unije u Parizu

U Parizu je 27. travnja 2024. održana Opća skupština Međunarodne paneuropske unije. U radu Skupštine sudjelovala su izaslanstva iz 26 zemalja.

Predsjednik Alain Terrenoire otvorio je Skupštinu i održao izlaganje o aktualnim geopolitičkim zbivanjima i izazovima za Europu i svijet. Posebice se osvrnuo na rusku agresiju na Ukrajinu i druga ratna žarišta u svijetu.

Glavni tajnik Pavo Barišić podnio je izvješće o radu Međunarodne paneuropske unije i pojedinih organizacija članica. Naglasak je bio na obilježavanju 100. obljetnice najstarijega pokreta za ujedinjenje Europe. U općoj političkoj raspravi predstavnici pojedinih izaslanstava izvijestili su o paneuropskim aktivnostima u svojim zemljama i osvrnuli se na predstojeće europske izbore i politička zbivanja.

Potpredsjednik Međunarodne paneuropske unije Mislav Ježić obrazložio je prijedlog Deklaracije Međunarodne paneuropske unije. Nakon žive rasprave usuglašeni su ispravci i dodatci na tekst Deklaracije koja je na kraju jednoglasno prihvaćena.

Dan ranije održana je u dvorani Narodne skupštine međunarodna konferencija Paneuropske unije Fran-

cuske o novim europskim direktivama i novim izazovima za tvrtke. Nakon zasjedanja Opće skupštine organizirano je razgledavanje Narodne skupštine Republike Francuske.

Pavo Barišić

Dunavski festival u Ulmu

Od 5. do 14. srpnja 2024. održan je u Ulmu 13. Međunarodni dunavski festival pod geslom „Plava poveznica prijateljstva“. Zajednički su ga organizirali gradovi Ulm i Novi Ulm koje rijeka Dunav razdvaja i dvije savezne pokrajine: Baden-Württemberg i Bavarsku. Na festivalu su sudjelovali predstavnici iz više zemalja Podunavlja od Njemačke, Austrije, Slovačke, Mađarske, Hrvatske, Bosne i Hercegovine do Srbije, Rumunjske, Bugarske, Ukrajine i Moldavije.

Iz Republike Hrvatske na ovogodišnjem festivalu nazočila su izaslanstva iz gradova Vukovara i Rijeke te Vukovarsko-srijemske županije na čelu s obnašateljem dužnosti župana Franjom Oreškovićem. Iz Bosne i Hercegovine bile su nazočne delegacije iz grada Orašja i Županije Posavske na čelu s predsjednikom Vlade Đurom Topićem.

Na poziv domaćina grada Ulma kao posebni gosti u svečanom programu sudjelovali su su-predsjedatelj kuratorija Europskoga centra za mir i suradnju „Marija Zvijezda“, biskup u miru Franjo Komarica, i glavni tajnik Međunarodne i predsjednik Hrvatske paneuropske unije, Pavo Barišić.

Na okruglom stolu, koji je održan u subotu 5. srpnja 2024. u Gradskoj vijećnici grada Ulma, Pavo Barišić govorio je o značenju Dunavskoga festivala za paneuropsku djelatnost, europske integracije i daljnje proširenje Europske Unije. Usporedio je poveznice dviju velikih europskih rijeka – Rajne i Dunava. Tijekom sedam

i pol desetljeća prostor oko Rajne uspješno je integriran u Europsku Uniju, a taj su postupak pokrenuli upravo zaslužni paneuropljani iz rajnskoga područja poput Roberta Schumana i Konrada Adenauera. Dunavski festival u Ulmu ima znatnu stratešku ulogu u promicanju daljnjega povezivanja za zemlje koje se spremaju za ulazak u Europsku Uniju – od Bosne i Hercegovine, Crne Gore i Srbije do Ukrajine i Moldavije. Posebice se osvrnuo na primjere europskih integracija u gradu Vukovaru i opatiji Marija Zvijezda u Banjoj Luci.

Pavo Barišić

ODLIKOVAN BIVŠI NJEMAČKI PREDSJEDNIK JOACHIM GAUCK

Više od 150 sudionika iz cijele Europe okupilo se na jubilarnim 50. Paneuropskim danima koji su se od 31. svibnja do 2. lipnja 2024. održavali u najstarijem njemačkom gradu Kemptenu.

O izazovima i budućnosti Europe na ovom skupu, koji je organizirala Njemačka paneuropska unija, između ostalih govorili su bivši njemački predsjednik Joachim Gauck, bavarski ministar za europske poslove Eric Beißwenger, zastupnik u Europskom parlamentu Markus Ferber, predsjednik Međunarodne paneuropske unije Alain Terrenoire, glavni tajnik Međunarodne paneuropske unije i predsjednik Hrvatske paneuropske unije Pavo Barišić, predsjednik Njemačke paneuropske unije Bernd Posselt, predsjednik parlamentarnoga kluba CSU-a i bivši državni ministar Klaus Holetschek, predsjednik Paneuropske unije Ukrajine Ihor Zhaloba i drugi.

Bivši savezni predsjednik Gauck u svojem se svečanom govoru prisjetio kako se iza željezne zavjese pod nepravедnim režimima sa čežnjom pratio rast europskoga jedinstva. Zahvalio je Paneuropskom pokretu, koji je radio na jedinstvu kontinenta „kad je to još bio daleki san.“ I danas je taj trud nezamjenjiv, „jer Europa ne smije biti projekt elita, nego mora biti ukorijenjena u civilnom društvu, za što se vi borite“. Istaknuo je da „nacije koje pate od povijesnih uvreda često traže spas u nacionalizmu. Zato ne smijemo suprotstavljati naciju i Europu. Snažna nacija koja je u miru sa sobom ne treba se boriti protiv ideje europskoga jedinstva“, kazao je Gauck. Pozvao je na „tješnju suradnju Europe, jer ćemo inače izgubiti postignuća poput međusobnoga razumijevanja naroda, mira, slobode, pravne sigurnosti i ljudskih prava“.

Pavo Barišić govorio je o značenju parlamentarizma, predstojećim europskim izborima te o vrijednosti mira. „Paneuropska unija u Pariškoj deklaraciji iz travnja ove godine potvrdila je da se mir može osigurati prije svega osnaživanjem vlastitih obrambenih snaga. Možemo se pozvati i na poznatu latinsku poslovicu: Si vis pacem, para bellum! – Ako želite mir, pripremite se za rat! Mir je najveća vrijednost i stoga u njega treba uložiti značajne napore i resurse. Snažna obrambena sila i dalje je najpouzdanija kako bi osigurala mir i slobodu“, kazao je Barišić. Za europske izbore pozvao je na izbor „onih dostojnih predstavnika u Europskom parlamentu koji svjedoče o najvišim paneuropskim vrijednostima i doprinose jačanju Europe kao vjerodostojne velesile svjetskoga mira. Europska je povijesna misija širiti mirotvorne ideje i suživot u svijetu na temelju demokratskih i kršćanskih vrijednosti koje ga podupiru“.

Paneuropska unija Njemačke ovom je prigodom dodijelila svoju najveću nagradu, Paneuropsku medalju za zasluge, bivšem saveznom predsjedniku Joachimu Gaucku. Predsjednik Paneuropske unije Njemačke, dugogodišnji europski zastupnik iz Münchena Bernd Posselt, pohvalio je Gaucka kao „borbeno utjelovljenje ljudskih prava i ideje slobode, koja čini srž europske ideje“.

Na 50. Paneuropskim danima sudjeluju i banjolučki biskup u miru Franjo Komarica te predstavnici Hrvatske paneuropske unije Vanja Gavran i Karmela Barišić.

*Izvadak iz priopćenja Stephanie Waldburg
(Vanja Gavran)*

TRIBINE

LAŽNE VIJESTI – KAKO IH PREPOZNATI I KAKAV JE NJIHOV DRUŠTVENI UTJECAJ

O istini, potrazi za njome u digitalnim bespućima, dezinformacijama te o potrebi edukacije i pravne zaštite od neistinitih informacija bilo je govora na tribini „Lažne vijesti – kako ih prepoznati i kakav je njihov društveni utjecaj?“, održanoj 28. rujna 2023. u Zagrebu.

Tribinu je organizirala Udruga za promicanje aktivnog građanstva ECHO u suradnji s Hrvatskom paneuropskom unijom i Napretkovim kulturnim centrom u okviru europskog projekta „Read Twice“.

Predsjednik Hrvatske paneuropske unije prof. dr. sc. Pavo Barišić uvodno se osvrnuo na pojam istine, kazavši da je natjecanje između istine i neistine prisutno oduvijek u ljudskoj komunikaciji. „U grčkoj mitologiji imamo primjer božanstva Fame koje je vješto miješalo istinu i neistinu i tako utjecalo na komunikaciju i događaje“, kazao je filozof Barišić. Dodao je da su rasprave o istini pretpostavka za upravljanje društvom te da je samo pravo pitanje kako razviti ispravan način prosuđivanja, podsjetivši da je i Nietzsche, premda je is-

ima 70 posto veću vjerojatnost biti redistribuiran od istinitoga, da je brzina širenja laži tri puta veća od istinitih vijesti te da neistine najviše pogađaju područje politike. Konstatirajući kako širenje dezinformacija predstavlja ugrozu demokratskih procesa, zaključio je da istina ipak ne smije biti nametnuta. „Potrebno je uspostaviti institucionalni pravni okvir u kojem će se odvijati slobodno natjecanje za istinom. Svaki ideološki monopol na istinu može biti opasan za društvo. To mora pratiti pravni okvir kojim će se osiguravati ljudska sloboda.“

Glavni tajnik Hrvatske paneuropske unije Vanja Gavran dao je pregled mjera koje se poduzimaju na europskoj i nacionalnoj razini u pogledu jačanja otpornosti društva na dezinformacije. Jedna od njih je i mjera koju provode Ministarstvo kulture i medija i Agencija za elektroničke medije, a odnosi se na uspostavu sustava provjere točnosti informacija objavljenih u medijima i na društvenim mrežama u čijem je procesu sudjelovao kao bivši član Vijeća za elektroničke medije.

tinu nazvao iluzijom, ustvrdio da bez nje ljudska vrsta ne može živjeti, dok je Kant laž smatrao prvim i najvećim zlom koje se društvu može dogoditi.“ Istina se drugačije pričinjala različitim ljudima i teško ju je pojmiti kakva je po sebi. Novi mediji otvaraju nove izazove, ali i pomažu u prevladavanju demokratskoga deficita jer približavaju građane sudjelovanju u političkoj zajednici. Deliberacija o istini promiče zadaću vladavine puka u javnosti“, kazao je profesor Barišić posebno ističući: „Čovjek ne može opstati bez pretpostavke istine. I zato treba prihvatiti natjecanje za istinu, a o ishodu tog agonu ovisi čovjekova sloboda, dostojanstvo i život.“

„U pogledu današnje potrage za istinom osvrnuo se na pojam post-istine koji je opisao Ralph Keyes 2004. u knjizi Doba post-istine. Javna komunikacija pod dominacijom društvenih mreža danas značajno gubi na pouzdanosti i objektivnosti. Sve su veći prijevori kako razlikovati objektivnu istinu u ovo doba koje se naziva post-istinom.“ Podsjetio je na zaključke studije Širenje istinitih i lažnih vijesti online s Instituta za znanstvenu tehnologiju u Massachusettsu iz 2018., temeljenu na analizi 126 tisuća tweetova. Pokazala je da neistinit sadržaj

Melaniya Mežnarić, dopredsjednica udruge ECHO i voditeljica projekta „Read Twice“ istaknula je odgojno-obrazovnu ulogu u ovom području. „Sve što se poduzima u borbi protiv dezinformacija korisno je, no ja bih ipak naglasila važnost edukacije djece od najranije dobi, programi medijskog opismenjavanja neophodni su u svim školama.“

Svoja iskustva na tribini podijelila je i studentica Doris Šimundić koja je u okviru projekta „Read Twice“ sudjelovala na radionicama u Berlinu i Portu, realiziranim u suradnji s neprofitnom organizacijom Alliance4Europe i Sveučilištem Lusófona. U redakcijama Deutsche Welle i Der Spiegel 30-ak studenata i studentica iz Hrvatske, Bugarske i Rumunjske upoznalo se s metodama otkrivanja dezinformacija i provjere činjenice. „Zaista je bilo zanimljivo vidjeti da u Spiegel-u radi 80-ak osoba samo na provjeri činjenica. To se posebice pokazalo nužnim nakon što su imali neugodna iskustva zbog objave neistinitih sadržaja koji su narušavali kredibilitet ove medijske kuće“, kazala je studentica.

Antonija Dujmović, portal www.zeneimediji.hr

TRAGIKA I TRIJUMF HRVATSKOGA VOJNOG NAZIVLJA

Dana 19. listopada 2023. održana je u prostorijama Hrvatske paneuropske unije tribina „Tragika i trijumf hrvatskoga vojnog nazivlja“ na kojoj je predavač bio doc. dr. sc. Dalibor Vrgoč, docent na Hrvatskome vojnom učilištu „Franjo Tuđman“ i prodekan za znanost, a moderirao ju je Mislav Ježić.

Hrvatsko vojno nazivlje – koje je od 1868. do 1918. bilo jedan od stupova hrvatskoga jezičnog identiteta – u dva je navrata 1918. i 1945. nasilno ukinuto. Dr. sc. Vrgoč govorio je o sudbini hrvatskoga vojnog nazivlja, koje je sve dotad bilo u visokoj mjeri razvijeno da bi potom dvaput u XX. stoljeću bilo nasilno potisnuto pred dominacijom srpskog nazivlja. Hrvatska višestoljetna leksikografska baština iz rječnika u rječnik redovito dokumentira sve opsežniji korpus riječi koje vezemo uz vojništvo i ratovanje, a prvi službeni vojni zapisi na hrvatskome jeziku sežu do 1578. godine, dakle 17 godina prije prvijenca hrvatske leksikografije, odnosno Dictionarium-a Fausta Vrančića iz 1595. Zadarskoga bi kanonika Ivana Tanzlinghera Zanottija valjalo ovjenčati naslovom „praotca“ hrvatskog vojnog nazivlja zbog njegova aneksnoga, talijansko-hrvatskoga vojnoga rječnika iz 1699., koji se čuva u arhivima Britanske knjižnice. Po uspostavi hrvatskoga domobranstva „otac“ hr-

vatskog znanstvenog (i vojnog) nazivlja Bogoslav Šulek započinje sa službenim prijevodom niza vojnih priručnika, u razdoblju 1870. – 1875. Predavač je naglasio da je Šulekov vojnoterminografski opus bez daljnega monumentaln, no da se je nazivlje izgrađivalo i zaslugom niza domobranskih časnika gotovo nepoznatih stručnoj i široj javnosti, čije je prinosne proučavao. Uspostavom Kraljevine SHS nazivlje višedesetljetne tradicije bilo je osuđeno na progon iz javne uspomene te je njegovo mjesto zauzelo srpsko nazivlje. Za vrijeme NDH većina naziva preuzeta je iz već izgrađenoga i obilnoga domobranskog nazivlja. Jednostavno, posezalo se u pasivni leksik iz bogatoga terminološkog fonda (osobito Šulekova). No, nakon sloma NDH, to nazivlje ponovno je moralo ustupiti mjesto srpskomu vojnom nazivlju. Po osamostaljenju Hrvatske počinje izgradnja suvremenoga vojnog nazivlja ponovno na temeljima domobranskog nazivlja. Hrvatsko vojno nazivlje ima burnu i prošlost, ali u revnosti i studioznosti njezinih stvaratelja – kako je istakao dr. sc. Vrgoč – možemo pronaći ideale za budućnost hrvatskoga vojnog nazivlja, no i prepoznati koliko bi tragično bilo zanemariti ga.

Mislav Ježić

Tri prijatelja iz Novoga Zrina

Alojz Jembrih

U četvrtak, 16. studenoga 2023., u Hrvatskoj paneuropskoj uniji održana je tribina „Tri prijatelja iz Novoga Zrina ili događaji hrvatskoga bana Nikole VII. Zrinskoga”.

Voditelj tribine bio je predsjednik Hrvatske paneuropske unije, prof. dr. sc. Pavo Barišić, a predavač je bio prof. dr. sc. Alojz Jembrih, profesor emeritus.

Karijera profesora Jembriha izrazito je bogata i obilježena raznim akademskim i književnim dostignućima. Profesor Jembrih svoj rad često temelji na djelima kajkavske ostavštine, tražeći na taj način mjesto za ovu književnost u modernom diskursu. Knjiga „Tri prijatelja iz Novog Zrina“ roman iz doba hrvatskoga bana Nikole VII. Zrinskoga“, koju je priredio upravo profesor Jembrih, prošle je godine ovjenčana i Zlatnom poveljom Matice hrvatske.

U pitanju je prijevod na suvremeni hrvatski jezik, nastao po povijesnom romanu prvotno objavljenom 1799. na njemačkom jeziku, a čiji je autor bio Ignacije Aurelije Fessler, profesor orijentalnih jezika i filozofije koji je u svojem vremenu bio predšasnik ideje pan-europeizma. Juraj Pavlinić predstavlja prvi prijevod ove knjige s mađarskog izvornika još 1823., a 1833. ova knjiga postaje dostupna i na našim prostorima.

Radnja knjige posvećena je zadnjim trima godinama života Nikole VII. Zrinskoga i njegovom neobičnom prijateljstvu s dvama mladićima koja su tijekom tridesetogodišnjeg rata ostala bez svega. Knjiga je prožeta predromantističkim i romantističkim elementima te predstavlja spoj fikcije i povijesnih događaja.

Na kraju je uslijedila zanimljiva rasprava u kojoj su svi nazočni mogli postavljati pitanja profesoru Jembrihu, a on je naglasio da je šteta što je kajkavska literatura toliko dugo bila u sjeni drugih narječja te da bismo danas trebali njegovati cjelokupnost književnosti jer „knjiga ima sudbinu u glavi čitatelja”.

Doris Šimundić

HRVATSKA DIPLO BOSNU I HERCEGO

U organizaciji Kluba žena Udruge Hrvata Bosne i Hercegovine Prsten i Hrvatske paneuropske unije u Zagrebu je 15. siječnja 2024. održana tribina „Europski put Bosne i Hercegovine” u prepunoj dvorani Hrvatske paneuropske unije. Uvodni govornici bili su: dr. sc. Elma Kovačević-Bajtal, veleposlanica Bosne i Hercegovine u Republici Hrvatskoj; prof. dr. sc. Vanda Babić-Galić, znanstvena savjetnica u Institutu za istraživanje migracija; dr. sc. Nikola Čiča, predsjednik Hrvatskog kulturnog društva Napredak te prof. dr. sc. Božo Skoko, profesor na Fakultetu političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu. Tribinu je moderirala Petra Jozipović, članica Hrvatske paneuropske unije i Prstena. Pozdravnim riječima tribinu su otvorili predsjednica Kluba Žena Udruge Prsten Ivana Milas i predsjednik Hrvatske Paneuropske unije prof. dr. sc. Pavo Barišić. Skupu se pozdravnom riječi obratio i predsjednik Internacionalne akademije nauka i umjetnosti u Bosni i Hercegovini akademik Asim Kurjak.

Milas je istaknula kako je zalaganje za položaj Hrvata u BiH ključan preduvjet napretka društava ovih prostora u cjelini. Barišić je dodao da je pridruživanje BiH Europskoj uniji ključ za proširenje Europske unije na jugoistoku Europe. Kurjak je istaknuo akademske i znanstvene uspjehe bosansko-hercegovačke akademije te je uputio na izrazitu važnost daljnjega ulaganja u znanstvenu dimenziju društva BiH.

Elma Kovačević-Bajtal iznijela je detaljan pregled mukotrpnoga puta BiH do otvaranja pristupnih pregovora koji se očekuju ovoga proljeća. Istaknula je kako to ne bi bilo ostvarivo bez iznimnih diplomatskih napora Republike Hrvatske. „Nijedna strana ne bi smjela dopustiti da se propusti ijedna prilika da Bosna i Hercegovina bude pod istim krovom kao i Hrvatska“, zaključila je. Dodala je i da je sloboda kretanja i kapitala jedna od najvećih potreba BiH te da bi ulaskom u EU najviše profitirali mladi željni napretka svake vrste.

Vanda Babić-Galić usporedila je put Bosne i Hercegovine i Crne Gore prema članstvu u Europskoj uniji. „U BiH je u posljednje vrijeme vidljiv pomak prema europskoj obitelji, dok se za Crnu Goru to ne može reći, kao da je crnogorski kotač usporio.“ Napomenula je kako Republika Hrvatska

MATSKIM NAPORIMA PRIBLIŽAVA VINU EUROPSKOJ UNIJI

ne će usporiti u nastojanju da se obje zemlje integriraju u EU. „Pored osobnih, emotivnih, ali i ustavno obvezujućih razloga, Hrvatska ima brojne druge razloge zašto neumorno podupirati ‘kralježnicu hrvatskoga identiteta’“, rekla je Babić-Galić.

Božo Skoko govorio je o važnosti imidža Bosne i Hercegovine u očima Europe. Zaključio je kako bi se po primjeru brojnih benefita u hrvatskome društvu nakon pristupanja EU, trebao graditi i pozitivan imidž Europske unije u Bosni i Hercegovini. „Time bi se ojačala potpora građanstva, a društvo spremnije prionulo svome razvoju i okretanju europskim vrijednostima“, poručio je Skoko.

Na tom tragu, Nikola Čiča istaknuo je potrebu da se prisutnost pitanja članstva Bosne i Hercegovine u EU intenzivira. Posebno je uputio na medije budući da se bliži otvaranje pristupnih pregovora te da je bosansko-hercegovačkome društvu potrebno na ispravan način predstaviti što su to europske vrijednosti.

Tribina je održana u iznimno pozitivnom tonu na dan 32. obljetnice međunarodnoga priznanja Republike Hrvatske i 26. obljetnice završetka mirne reintegracije Hrvatskoga Podunavlja. Nakon uvodnih izlaganja uslijedila je živa i zanimljiva rasprava.

Lucija Pranjić

Pavo Barišić

Petra Jozipović, Božo Skoko, Vanda Babić-Galić, Elma Kovačević-Bajtal i Nikola Čiča

SOLIDARNOST I ZAJEDNIŠTVO JAMAC SU UKRAJINSKE POBJEDE

U organizaciji Hrvatske paneuropske unije u Zagrebu uoči druge obljetnice, 23. veljače 2024. održana je tribina „Ukrajina: dvije godine od ruske agresije“. Uvodna izlaganja održali su veleposlanik Ukrajine u Hrvatskoj Vasyl Kyrlych, zastupnik u Europskom parlamentu doc. dr. sc. Tomislav Sokol te pomoćnik rektora Sveučilišta obrane i sigurnosti dr. Franjo Tuđman doc. dr. sc. Gordana Akrap.

Na tribini je govorila, između ostalih, i bivša predsjednica Republike Hrvatske Kolinda Grabar Kitarović. Izaslanica predsjednika Hrvatskoga sabora i Vlade Republike Hrvatske bila je saborska zastupnica Zdravka Bušić.

Voditelj je bio glavni tajnik Hrvatske paneuropske unije Vanja Gavran. Na početku je pročitao ulomak iz knjige Paneuropa koju je 1923. napisao osnivač Paneuropske unije Richard von Coudenhove - Kalergi. Već je tada upozorio na ruski imperijalizam i potrebu europskoga zajedništva. Isto tako pročitao je i nekoliko izjava dugogodišnjega predsjednika Paneuropske unije nadvojvode Otta von Habsburga koji je skretao pozornost na Putina i njegove namjere, uspoređujući ih s Hitlerovim.

„Rat ne traje samo dvije godine. Ruske elite stoljećima pripremaju uništenje Ukrajine“, rekao je ukrajinski veleposlanik u svojim uvodnim riječima. Nakon toga iznio je kratak povijesni prikaz ruskih napada na Ukrajinu kroz stoljeća. Obrazložio je motive, lekcije te pouke koje cijela Europa može izvesti na temelju ruske invazije. Podsjetio je i na sličnosti u okolnostima koje su zatekle Europu uoči Drugoga svjetskog rata. „Ukrajina se bori za demokratski poredak i očuvanje slobode i demokracije u cijeloj Europi“, poručio je. Dodao je da Ukrajina mora držati odlučan otpor agresiji kako bi zaštitila Europu od prodiranja ruskih snaga i u druge države. „Mi smo jaki, mi smo odvažna duha, baš kakvi su bili i Hrvati u Domovinskome ratu. To moramo zadržati i dalje“, poručio je Kyrlych. Zaključio je kako se jedino u solidarnosti i zajedništvu može očekivati uspješan otpor, napredak i okončanje rata.

Tomislav Sokol govorio je o dužnostima Europske unije prema Ukrajini rekavši: „Europska je unija donijela strateške zaključke bez obzira na pojedinačne želje nekih zemalja“. Pri tom je istaknuo nužnost da se u čitavoj Europi više ulaže u vojsku i industriju oružja s obzirom na to da je tek sada jasno kako se Europa ne može oslanjati na SAD i NATO savez u pružanju otpora neprijateljskim namjerama. „Živimo u svijetu nesigurnosti i neprijateljstva prema Europi. Budućnost je neizvjesna, a ulaganje u sigurnost jedino je rješenje“, poručio je Sokol. Zaključio je kako je snažan Ukrajinski otpor dokaz nespornosti i manjkavosti ruskoga državnoga i vojnog aparata.

„Ako ne možemo graditi budućnost analizirajući tuđe pogreške, ne možemo se nositi ni sa sadašnjim, niti

budućim sigurnosnim prijetnjama“, riječi su Gordana Akrapa. Istaknuo je kako Rusija opet pokazuje svoje imperijalne težnje i želje za uspostavom kontrole čitave regije. „Sigurnost nije stanje nego proces, a to zahtijeva snalažljivost, inovativnost i spremnost“. Dodao je da „koncept domovinske sigurnosti predstavlja temelj svih društvenih politika“. Po primjeru Ukrajine, zaključio je, treba raditi na obrambenoj sposobnosti Hrvatske. Krajnje je vrijeme da se sigurnost države počne promatrati cjelovito, kroz prostornu, informacijsku i digitalnu dimenziju.

Na kraju je tribine Kolinda Grabar Kitarović, koja često odlazi u Ukrajinu, uputila riječi potpore ukrajinskom narodu. Izrazila je prijateljstvo i blizinu te suosjećanje u patnji. „Rusija je na koljenima. Ovisi o potpori drugih nedemokratskih država. Ukrajina mora biti ustrajna u svome otporu“, poručila je. Na kraju se okupljenima obratila na ukrajinskome jeziku i pročitala jednu ukrajinsku pjesmu.

Tribina je završena sadržajnom raspravom, a okupljeni su izrazili nadu za brzim rješavanjem sukoba i ponovnom uspostavom mira u Europi i svijetu.

Vanja Gavran

Vasyl Kyrlych

Kolinda Grabar Kitarović

ČEMU ZAKON O HRVATSKOM JEZIKU?

Mario Grčević, Mislav Ježić, Marko Tadić i Vanja Gavran

U organizaciji Hrvatske paneuropske unije u Zagrebu je u četvrtak, 18. travnja 2024. održana iznimno zanimljiva i poučna tribina „Čemu zakon o hrvatskom jeziku“. Hrvatski sabor ovaj je zakon izglasao 26. siječnja 2024.

O zakonu, njegovoj važnosti, primjeni, sličnim zakonima u drugim državama, računalnoj uporabi hrvatskog jezika, ali i budućim izazovima za hrvatski jezik govorili su prof. dr. sc. Mario Grčević, o. d. dekan Fakulteta hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu; prof. dr. sc. Marko Tadić, predstojnik Katedre za algebarsku i računalnu lingvistiku Odsjeka za lingvistiku na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu i akademik Mislav Ježić, počasni predsjednik Hrvatske paneuropske unije.

Voditelj tribine bio je glavni tajnik Hrvatske paneuropske unije Vanja Gavran.

Iako ima manjkavosti, zakon je dobar

Prof. Grčević, koji je bio voditelj radne skupine za izradu ovoga zakona unutar Matice hrvatske, koja je i inicirala njegovo donošenje, kazao je kako je ova radna skupina svoj prijedlog teksta zakona završila prije dvije godine te da je zakonodavac u izradi konačnoga teksta većinu toga iz njihova prijedloga uključio, ali ima i onoga što zakon ne donosi, a što je radna skupina predlagala. „Od 1990.-ih godina postojale su različite inicijative za donošenje ovoga zakona, ali nisu se realizirale. Nama je bila namjera napraviti ono što je moguće i što će biti općeprihvatljivo i u konačnici realno. Kao temelj smo uzeli Ustav u kojem stoji da je službeni jezik u Hrvatskoj hrvatski. Iako je on ustavna kategorija, hrvatskomu nije bio posvećen niti jedan zakonski akt kojim bi se hrvatski jezik pobliže definirao“,

pojasnio je Grčević. Dodao je da je i pored nekih manjkavosti usvojeni zakon dobar i važan za uporabu hrvatskog jezika u službenom i javnom prostoru te je njime ustanovljena institucionalna skrb o hrvatskom jeziku. Grčević je govorio i o nacionalnom planu hrvatske jezične politike i funkciji Vijeća za jezik, kao tijela koje vodi računa o provedbi zakona, a koje je zakonom i predviđeno. Kazao je kako nije dobro, na primjer, to što je zakonom predviđeno da cijelo Sveučilište u Zagrebu u Vijeću ima samo jednoga člana i da bi bilo dobro da se to promijeni, jer je ovo sveučilište najveće u Hrvatskoj i ima više ustanova na kojima se istražuje i poučava hrvatski te najviše jezikoslovaca.

Zakon ne predviđa sankcije

Akademik Ježić kazao je kako se ovim zakonom definira hrvatski jezik, kao i hrvatski standardni jezik, te već zbog toga zakon ima svoju vrijednost. „Hrvatski standardi jezik uži je pojam jer ne obuhvaća narječja i mjesne govore, a njih uključuje hrvatski jezik kao širi pojam. No standardni jezik obuhvaća sve funkcionalne stilove. Svako područje od politike do znanosti treba imati razvijeno nazivlje na hrvatskom jeziku da bi moglo prenositi obavijesti o onome čime se bavi. Od 1900. nije se vodila sustavna briga o nazivlju, jer se to nije smatralo dužnošću hrvatskih lingvista, vukovaca prije svega. Zagrebačka je pak škola još u 19. stoljeću prepoznala važnost nazivlja i iznimno su dragocjeni naponi Bogoslava Šuleka na njegovu razvoju. Ako se na standardnom jeziku ne može govoriti o najvišim segmentima kulture i znanosti, onda to nije jezik osposobljen da bude standardni. Jezik koji nije standardni nije zaslužio da bude službeni jezik ni u vlastitoj zemlji, a kamo li u EU. Budućnost hrvatskoga jezika

ovisi o tome hoće li se stalno razvijati, a toga mnogi nisu svjesni pa čak ni jezikoslovci“, kazao je između ostaloga Ježić. Na pitanje o mogućim sankcijama za kršenje ovoga zakona Ježić je kazao kako zakon ne predviđa posebne sankcije, posebno ne novčane, jer nisu one najbitnije, a takav prijedlog zakona ne bi ni prošao, ne bi ga prihvatila ni Vlada, a mediji bi ga napali iz svega oružja.

Važne su jezične tehnologije

„Meni je drago da se u zakonu našao razvoj jezičnih tehnologija kojima se skrbi za hrvatski jezik“, kazao je prof. Tadić. „Jezične su tehnologije najbitnija pomagala koja nam olakšavaju uporabu hrvatskoga jezika u današnjim komunikacijskim kanalima. Ako za hrvatski jezik ne budemo imali razvijene jezične tehnologije koje će budućim generacijama olakšati uporabu hrvatskoga jezika u tim kanalima, onda će one posegnuti za jezikom koji će se u jezičnim tehnologijama nuditi, i tada će hrvatski jezik ići iz uporabe jer će prestati biti funkcionalan. Zato mi moramo napraviti te jezične tehnologije. U velikim zajednicama to će regulirati tržište pa će industrija naći interes i sama napraviti te jezične tehnologije, što nije slučaj za manje zajednice i manje jezike. U tome smislu ovaj je zakon vrlo moderan i otvara perspektivu za budućnost“, rekao je Tadić.

Rasprava nakon izlaganja

Nakon uvodnih izlaganja uslijedila je i zanimljiva rasprava. Prof. dr. Sipe Botica govorio je o inicijativi iz 2014. kada je tadašnji predsjednik Matice Hrvatske prof. dr. Stjepan Damjanović također oformio radnu skupinu za izradu Zakona o hrvatskom jeziku i o problemima s kojima se je ta radna skupina susrela.

Ježić na tribini u Splitu

U prepunoj dvorani splitskoga hotela Dioklecijan 6. lipnja 2024. održana je tribina koja je bila posvećena Richardu Coudenhove-Kalergiu, Stjepanu Radiću i Mahatmi Gandhiu, političkim mirotvorcima u dvadesetom stoljeću.

Nakon uvodnih govora prof. dr. sc. Pave Barišića, predsjednika Hrvatske paneuropske unije, i prof. dr. sc. Ivana Pavića, predsjednika Splitskoga ogranka ove organizacije, te Radoslava Zaradića, predsjednika Hrvatske udruge Benedikt, nastupio je kao glavni govornik akademik Mislav Ježić. On je izlagao o misaonim podudarnostima u shvaćanju Europe između Radića i Coudenhove-Kalergia i o podudarnostima u uporabi nasilnih metoda borbe za socijalnu i nacionalnu slobodu između Radića i Gandhia, te o mirotvorstvu sve trojice u stoljeću krvavih ratova i revolucija.

Nakon njegova izlaganja, publika je dugim pljeskom izrazila svoje oduševljenje nadahnutom pričom, prepunom ekspertnih detalja, usporedaba i poveznica

Prof. dr. Pavo Barišić upitao je, hoćemo li moći novim generacijama ponuditi sva tehnička nazivlja, jer i veći jezici, npr. njemački, posustaju u odnosu na engleski. Upitao je također kako će se pozicionirati hrvatski jezik u europskim institucijama kada u Europsku uniju uđu Bosna i Hercegovina, Srbija, Crna Gora, i hoće li se radi uštede prevoditi na „jedan“ jezik ili ima osnove za obranu samostalnih jezika.

Tadić je odgovorio kako je bio pokrenut izvrstan projekt koji se zove STRUNA (stručno nazivlje) u kojem postoje strukovni rječnici i nazivlja za dvadesetak ili tridesetak disciplina, od kojih svaki sadrži nekoliko tisuća specifičnih termina na hrvatskom i njihove prevedenice na engleski. Kazao je kako se taj projekt unazad nekoliko godina na Institutu za hrvatski jezik, nažalost, ne razvija kako bi trebalo. U svezi s pitanjem hrvatskoga standardnog jezika u institucijama EU, Tadić je kazao da je pozicija „da smo mi unutra“ nama ključ za rješavanje situacije, jer je hrvatski postao 24. službeni jezik Europske unije. „Sigurno će biti tendencija da se napravi zajednička prevoditeljska služba, ali im onda možemo reći da ćemo onoga trenutka kada oforme zajedničku službu za češki i slovački, ili danski i švedski, i mi pristati na zajedničku službu“, rekao je Tadić.

Akademik Ježić je dodao da je Hrvatska paneuropska unija u vrijeme referenduma o ulasku u EU objašnjavala da, osim gospodarskih prednosti, ulazak Hrvatske u EU prije svojih susjeda znači, uz ostalo, i međunarodnu afirmaciju hrvatskoga jezika, koja bi bila ugrožena kada bi Srbija i drugi susjedi ušli istovremeno ili prije nje u Uniju.

Vanja Gavran

s današnjim vremenom, u kojima se je predavač osvrtao na predstojeće izbore za Europski parlament i na aktualna ratna zbivanja kojima je zaokupljen svijet.

Tribinu je organizirao Splitski ogranak Hrvatske paneuropske unije u suradnji sa središnjicom i Hrvatska udruga Benedikt, a voditeljica tribine bila je Marija Barić Đurđević.

Tekst i fotografija: www.dalmacijadanas.hr

Marija Barić Đurđević i Mislav Ježić

DOGAĐAJI I AKTIVNOSTI

PANEUROPSKA UNIJA ODLIKOVANA NAGRADOM „POINT ALPHA“

U ime Međunarodne paneuropske unije predsjednik Alain Terrenoire primio je 17. lipnja 2023. prestižnu nagradu „Point Alpha“ u gradu Geisa u saveznoj njemačkoj pokrajini Hessen.

Ta se nagrada dodjeljuje od 2005. za osobite zasluge za ujedinjenje Njemačke i Europe u miru i slobodi. Na mjestu gdje se nalazila najistočnija točka NATO saveza u Europi u doba hladnoga rata, u okrugu Wartburga, njome su odlikovani George Bush (stariji), Mihail Gorbaciov, Helmut Kohl, Helmut Schmidt, Lech Walesa, Vaclav Havel.

Najstariji pokret za mirno ujedinjenje Europe, Paneuropska unija, stotinu godina djeluje za ujedinjenje Europe. Iz utemeljiteljskih ideja paneuropskoga pokreta potekla je zamisao o Europi bez unutarnjih granica i carinskih kontrola, zajedničkoj europskoj valuti, europskom vojnom i obrambenom savezu, europskoj solidarnosti i ustanovama koje je ostvarila Europska Unija.

Za Nijemce je i danas jedno od najvećih postignuća u procesu ujedinjenja ostvareno u „paneuropskom pikniku“. Pod vodstvom tadašnjega predsjednika Otta von Habsburgskup je organiziran u kolovozu 1989. u Šopronu u Mađarskoj, blizu austrijske granice. Piknik je iskorisćen kako bi se demonstriralo za rušenje pograničnih utvrda i za ujedinjenu Europu. To je rezultiralo kratkim simboličnim otvaranjem granice. Oko 600 građana DDR-a iskoristilo je to za bijeg na Zapad.

U svečanosti dodjele nagrade sudjelovao je također glavni tajnik Međunarodne i predsjednik Hrvatske paneuropske unije Pavo Barišić. Nazočni su bili predsjednik Njemačke paneuropske unije i bivši zastupnik u Europskom parlamentu Bernd Posselt te visoki predstavnici političkoga života iz saveznih pokrajina Hessena i Tiringije.

Predsjednik Terrenoire u svojem govoru izrazio zabrinutost zbog sve veće ovisnosti Europe od Sjedinjenih Američkih Država i Kine. Europa se mora sama nositi s aktualnim preokretima i transformacijama, rekao je Terrenoire. Tada će živjeti paneuropski san o solidarnoj, neovisnoj Europi. „Više nije pitanje tko će od naših naroda biti bolji, nego hoće li Europa do kraja stoljeća postati muzej prestižnih ruševina ili nova sila dostojna svoje povijesti. Tada će paneuropski san Coudenhove-Kalergija prestati biti utopija. Tada će Europa, ujedinjena, neovisna i suverena sila, postati stvarnost“, zaključio je Terrenoire.

Bivša premijerka Tiringije, Christine Lieberknecht (CDU), podsjetila je u svojem govoru kako je paneuropski piknik bio ključan trenutak u padu Berlinskoga zida 9. studenog 1989. Tako je znatno pridonio ujedinjenju Njemačke. Brige i ciljevi pokreta nisu ništa izgubili na svojoj aktualnosti, kazala je Lieberknecht. Jer mir i sloboda više se ne mogu uzimati zdravo za gotovo.

Pavo Barišić

U SPLITU PREDSTAVLJENA MONOGRAFIJA „ANTE STARČEVIĆ – IDEALI SLOBODE I PRAVA“

U povodu 200. obljetnice rođenja dr. Ante Starčevića (1823. – 1896.), znamenitoga hrvatskog političara, publicista, filozofa i književnika kojemu su suvremenici dodijelili počasno ime Otac Domovine, u četvrtak, 29. lipnja 2023., u dvorani Gradske knjižnice Marka Marulića u Splitu u suorganizaciji Školske knjige, Hrvatske udruge Benedikt i splitskog ogranka Hrvatske paneuropske unije svečano je predstavljena monografija „Ante Starčević – Ideali slobode i prava“ Pave Barišića.

O tome bogato opremljenom i vrijednom izdanju Školske knjige govorili su predsjednik Upravnog odbora Školske knjige dr. sc. Ante Žužul, predsjednik Hrvatske udruge Benedikt mag. Radoslav Zaradić, predsjednik splitskog ogranka Hrvatske paneuropske unije prof. dr. sc. Ivan Pavić i autor knjige prof. dr. sc. Pavo Barišić. Akademik Mislav Ježić s Fakulteta filozofije i religijskih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, koji je bio najavljen kao jedan od predstavljača, nažalost bio je spriječen sudjelovati.

Predsjednik Upravnog odbora Školske knjige dr. sc. Ante Žužul izjavio je kako „domovinski žar Ante Starčević nasljeđuje od svojega političkog oca, književnika, povjesničara i jezikoslovca Pavla Rittera Vitezovića koji je stvorio temeljnu skicu za borbu za Hrvatsku i hrvatski jezik kao član povjerenstva za razgraničenje Habsburške Monarhije s Venecijom i Osmanskim Carstvom. Sto pedeset godina poslije Starčević je nadgradio njegovu misao o državi i hrvatskom jeziku kao temelju identiteta. Toliko je puno napravio za Hrvatsku da je Školska knjiga, zbog svoje

nacionalne i javne odgovornosti, objavila ovu monografiju u spomen na 200. godišnjicu njegova rođenja.”

„Starčević je prepoznao dvije mane hrvatskog naroda koje su, nažalost, i danas prisutne. Rekao je, naime, da Hrvati brzo povjeruju i još brže zaboravljaju. Danas smo svjedoci mnogih zaborava, pa i zaborava Starčevića. Zbog niza razloga 2023. trebala je biti proglašena godinom Oca Domovine Ante Starčevića, ali mnogi su ga zaboravili. Toliko nas je zadužio da bismo svakih deset godina trebali imati godinu Ante Starčevića, da uđe u trajnu slavljeničku tradiciju hrvatskog naroda”, zaključio je dr. sc. Žužul. Prema riječima mag. hist. Radoslava Zaradića, predsjednika Hrvatske udruge Benedikt, autor je knjige Pavo Barišić danas zasigurno ponajbolji poznavatelj života i djela Ante Starčevića uz dr. sc. Stjepana Matkovića s Hrvatskog instituta za povijest.

„Svoje 30-godišnje istraživačko iskustvo i spoznaje zaokružio je ovom ne samo vizualno atraktivnom već i sadržajno bogatom sintezom života i djela dr. Ante Starčevića, u kulturi sjećanja najistaknutijeg borca za hrvatsku državotvornost. Starčevićeva je baština iznimno nacionalno važna. Njegovo ime danas nose mnogobrojne javne ustanove, organizacije i udruge. Na nadgrobnom spomeniku, djelu Ivana Rendića, te na državnom odlikovanju koje je izradio Kruno Bošnjak Ante Starčević prikazan je kao hrast, simbol mudrosti i snage, a još za života bio je prozvan Ocem Domovine”, istaknuo je predsjednik Hrvatske udruge Benedikt.

Predsjednik splitskog ogranka Hrvatske paneuropske unije prof. dr. sc. Ivan Pavić čestitao je auto-

ru i nakladniku te preporučio čitateljima da iskoriste ljetnu žegu kako bi upotpunili svoje znanje o Anti Starčeviću. „U tome će vam pomoći obilje nove građe i dokumenata, ali i interpretacije i sinteze koje autor znački i argumentirano iznosi pred čitatelje. Posebno u ovome smislu, premda mi se osobito ne dopada uvriježena podjela na lijeve i desne, držim važnim zaključak koji odbacuje stereotipne poglede iznoseći kako Ante Starčević u svojem političkom djelovanju i svojem vremenu definitivno pripada lijevom političkom spektru. O toj pripadnosti autor knjige iznosi niz dokaza, stoga pročitajte knjigu. Možda, nakon što je pažljivo proučite, potvrdite ili promijenite svoje mišljenje”, poručio je prof. dr. sc. Ivan Pavić.

Autor knjige govorio je o značenju koje se pridaje državnim obljetnicama i spomendanima očeva utemeljitelja u republikanskoj tradiciji diljem svijeta. Usporedio je Starčevićeve Predstavke Riječke županije s američkom Deklaracijom o nezavisnosti i osvrnuo se na njegove ideale slobode i prava. Istaknuo je ideju pomirenja koju je od Oca Domovine baštinio prvi predsjednik slobodne i nezavisne Republike Hrvatske kao vrijednu ostavštinu za budućnost hrvatskoga društva.

„U hrvatskoj Deklaraciji o neovisnosti navedene su idejne smjernice na kojima se danas slobodno ujedinjuje Europa. Imamo svijetao primjer kako se valja opirati onima koji agresivno obnavljaju imperijalističke težnje i pokušavaju oduzeti slobodu drugim narodima. Starčević poručuje da je pravi put prema miru u svijetu bratstvo svih ljudi i naroda na načelima slobode i jednakosti. Poručuje također nasljednicima u Hrvatskoj da, žele li očuvati i razvijati republiku, trebaju poštovati njezine začetke i gajiti uspomene na one koji su svoj život ugradili u temelje zajedničke slobode”, izjavio je prof. dr. sc. Pavo Barišić.

Predstavljanje je moderirao glavni tajnik Hrvatske paneuropske unije Vanja Gavran. Pročitao je ulomak iz knjige i istaknuo kako je Barišić jedan od najvećih poznavatelja misli i djela Oca Domovine. „Usudio bih se reći da je Starčević bitno utjecao i na životno, znanstveno, ali i političko djelovanje prof. Barišića. Sve što je prof. Barišić napisao o političkoj filozofiji Ante Starčevića i vrijednostima koje je promicao uvelike vrijedi i za njega osobno”, kazao je Gavran.

Gavran je pročitao i dio teksta koji je za ovo predstavljanje priredio akademik Mislav Ježić. Ježić navodi kako bi se Starčeviću moglo ponešto i prigovoriti, ali mu se mora priznati da je „osobnom čestitošću, rječitosti i jasnoćom misli vodilja raščišćavao pojmove, pokretao nove kulturne i političke snage u Hrvatskoj i u mnogo pogleda anticipirao put Hrvatske u samostalnost koja se morala graditi i gubiti i ponovno osvajati još gotovo cijelo stoljeće nakon njegove smrti dok se konačno nije politički ostvarila”. Tu je idealističku, smionu, oštromnu i vizionarsku stranu Pava Barišić jasno i istančano osvijetlio s mnogo strana u svojoj knjizi. U toj smo monografiji, dodao je akademik Ježić, dobili znački i misaono produbljen prikaz života, rada i misli Ante Starčevića iz pera jednoga od najboljih poznavatelja njegove misli i djela i zatočnika istih ideala, filozofa, pravnika i filologa Pave Barišić.

Monografija Pave Barišića nudi inovativan pogled na političku i filozofsku misao Ante Starčevića. Može se nabaviti u svim knjižarama i webshopu Školske knjige, a namijenjena je podjednako znanstvenicima istraživačima, studentima filozofije, prava, politologije, povijesti, sociologije i književnosti te svakom čitatelju koji njeguje zanimanje za navedena područja, a osobito za povijest hrvatske političke misli.

Vanja Gavran

Gavran gostovao u emisiji “Pogled preko granice”

Glavni tajnik Hrvatske paneuropske unije Vanja Gavran gostovao je 27. rujna 2023. u emisiji HTV-a „Pogled preko granice”. U emisiji je govorio o trećoj o bljetnici Europskog centra za mir i suradnju u Kući susreta „Marija Zvijezda” u Banjoj Luci.

Hrvatska paneuropska unija jedan je od nositelja ovog hvalevrijednog projekta.

Urednik je emisije Anto Pranjkić, a voditeljica Tea Rapačić.

Vanja Gavran i Tea Rapačić

Održana Skupština Hrvatske paneuropske unije

Utorak, 19. prosinca 2023. u Zagrebu je održana godišnja, izvještajna Skupština Hrvatske paneuropske unije. Skupštinom je predsjedao Vanja Gavran, glavni tajnik Hrvatske paneuropske unije, a u radnom Predsjedništvu bili su i predsjednik Mladeži dr. sc. Pavao Nujić i članica Mladeži Doris Šimundić.

Članovi Skupštine usvojili su manje izmjene Statuta vezane za način održavanja Skupštine i sjednica Predsjedništva koje od sada mogu biti održane i online ili hibridno. Isto tako dopunjene su djelatnosti Hrvatske paneuropske unije radi ostvarivanja temeljnih zadaća i ciljeva.

Predsjednik Hrvatske paneuropske unije prof. dr. sc. Pavo Barišić, predstavivši izvješće o radu od posljednje održane Skupštine 11. studenog 2022. do danas, kazao je kako je godina bila iznimno uspješna i da je plan rada usvojen na prošlogodišnjoj Skupštini realiziran. Budući da su članovi izvješće o radu dobili putem elektroničke pošte Barišić je izvješće predstavio u kratkim crtama. Ukupno je organizirano 10 tribina, dva predstavljanja knjiga, tri radionice, okrugli stol povodom 10 obljetnice ulaska Hrvatske u Europsku uniju, međunarodna konferencija „Mir u Europi i svijetu” koja je održana u Zagrebu i Banjoj Luci od 27. do 29. listopada. Članovi Hrvatske paneuropske unije sudjelovali su na osam konferencija i skupova drugih paneuropskih organizacija u cijeloj Europi, kao i na sjednici Predsjedništva Međunarodne paneuropske unije u listopadu u Zagrebu i proširenog Predsjedništva Međunarodne paneuropske unije u Strasbourgu. Barišić je posebno istaknuo novu mrežnu stranicu koja je modernizirana te je sada na nju lakše unositi informacije. Predstavio je i upravo tiskani novi 36. broj Glasu Paneurope koji je uredio dr. sc. Ljudevit Fran Ježić.

Predsjednik Splitskog ogranka prof. dr. sc. Ivan Pavić rekao je kako su planovi ogranka u 2023. bili nešto veći od realiziranoga, ali da su u konačnici zadovoljni ostvarenim. O aktivnostima Mladeži, ali i osječkog ogranka na Skupštini je govorio Pavao Nujić.

Financijsko izvješće predstavila je poslovna tajnica Božena Jurčić koja je također naglasila kako je 2023. bila i financijski dobra zahvaljujući projektnim sredstvima Ministarstva vanjskih i europskih poslova, kao i financijskom podrškom partnerskih organizacija Zaklade Hanns Seidel i Zaklade Konrad Adenauer i Međunarodne paneuropske unije.

Članica Nadzornog odbora Jelena Obad kazala je kako je poslovanje u 2023. bilo uredno i u skladu s važećim propisima te da Nadzorni odbor nema nikakvih primjedbi na rad.

Nakon izvješća, predsjednik Barišić predstavio je plan rada u 2024. godini. On će biti na tragu 2023. Od planiranih aktivnosti izdvojio je međunarodnu konferenciju koja će biti održana u Splitu i Sinju od 25. do 27. listopada te je rekao da se s organizacijom konferencije već krenulo. Nazočne je informirao kako su Hrvatskoj paneuropskoj uniji odobrena sredstva Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva za iduće tri godine kao institucionalna podrška radu organizacije, a ona će biti usmjerena jačanju kapaciteta, posebno u pripremi i prijavi projekata na različite EU fondove.

Nazočni članovi jednoglasno su usvojili sva izvješća o radu u 2023. kao i plan za 2024. godinu te su na samo kraju sjednice donijeli Odluku o popisu imovine.

Vanja Gavran

Božena Jurčić, Doris Šimundić, Vanja Gavran i Pavao Nujić

Emilio Marin i Mislav Ježić

Prigodno predavanje i božićni domjenak za kraj godine

Hrvatska paneuropska unija i Hrvatski diplomatski klub u utorak, 19. prosinca 2023., zajednički su povodom božićnih blagdana organizirali predavanje i domjenak u prostorijama Hrvatske paneuropske unije. Na samom je početku nazočne pozdravio predsjednik Hrvatskog diplomatskog kluba Emilio Marin koji je kazao da ga veseli što se ovo predavanje održava u suradnji s Hrvatskom paneuropskom unijom prije svega jer je predavač akademik Mislav Ježić, počasni predsjednik Hrvatske paneuropske unije, ali i zbog toga što obje organizacije imaju slične ciljeve i djelatnost.

Akademik Ježić održao je iznimno zanimljivo, poučno i emotivno predavanje o dvojici velikana koji su obilježili vrijeme u kojem su živjeli i koji su po mnogo čemu slični: idejama, zalaganju za mir, načinu života, važnosti za svoj narod i po tome što su i jedan i drugi umrli nasilnom smrću – ubojstvom. Riječ je o Stjepanu Radiću i Mahatmi Gandhiju – dvojici apostola mira u stoljeću svjetskih ratova. Ježić je, kao što to i inače čini, detaljno, jasno i studiozno prikazao lik i djelo Radića i Gandhija, ali i povijesni kontekst vremena u kojem su živjeli i djelovali. Ježić je inače napisao i predgovor pretisku knjige „Naš Gandhi“, francuskog književnika Romana Rollanda, koju je na hrvatski preveo Josip Vandekar i 1924. objavio u nakladi Radićeve slavenske knjižare u Zagrebu.

Nakon predavanja nadolazeće božićne i novogodišnje blagdane svima je čestitao predsjednik Hrvatske paneuropske unije prof. dr. sc. Pavo Barišić izrazivši uvjerenje kako će se suradnja s Hrvatskim diplomatskim klubom nastaviti.

Druženje je nastavljeno i na prigodnom božićnom domjenku.

Vanja Gavran

Paneuropska unija Bosne i Hercegovine objavila je 1. ožujka 2024. priopćenje vezano za moguće otvaranje pregovora o članstvu Bosne i Hercegovine u Europskoj uniji. Priopćenje objavljujemo u cjelosti.

Paneuropska unija Bosne i Hercegovine dosljedno, već dugi niz godina, prati i pozdravlja pozitivne napore političkih lidera i državnih institucija u ostvarivanju osnovnih ciljeva i prava vanjske politike naše zemlje. Na tom planu ima podršku članica Međunarodne paneuropske unije.

Činjenica da je Bosna i Hercegovina polovinom prosinca 2022. godine stekla status kandidata za članstvo u Europskoj uniji temelj je na kojem treba intenzivirati aktivnosti radi prihvatanja standarda i usklađivanja s pravnom stečevinom Europske unije.

Proces europskih integracija pitanje je budućnosti naše zemlje za koji su se već odavno opredijelile sve političke stranke kojima su građani Bosne i Hercegovine dali povjerenje da u njihovo ime odlučuju u državnim institucijama o bitnim pitanjima naše budućnosti u Europskoj uniji.

Period od donošenja Odluke o kandidatskom statusu BiH do danas, nepun mjesec do očekivanog Izvještaja Europske komisije o napretku radi utvrđivanja datuma o otpočinjanju pregovora s Europskom unijom, čini se da je nepotrebno mnogo vremena izgubljeno u "dogovorima da ćemo se dogovarati". Ipak je usvojeno nekoliko zakona ali treba ispuniti sve uvjete postavljene

NE SMIJE PROPUSTITI SKA U EU

pred političke lidere i institucije Bosne i Hercegovine.

Paneuropska unija BiH kao dio bosanskohercegovačkog društva svjesna je problema korupcije, kriminala i pokušaja političkog utjecaja na pravosudne organe u našoj zemlji, koji koče procese neophodnih reformi a koje treba hitno rješavati.

Pozivamo predstavnike svih parlamentarnih stranaka i političke lidere u Bosni i Hercegovini da u narednih nekoliko dana pokažu mudrost i hitno usvoje neophodne reformske zakone, potvrđujući u praksi iskrenost u svojoj verbalno iskazanoj opredijeljenosti za članstvo Bosne i Hercegovine u Europskoj uniji.

Paneuropska unija BiH podsjeća na riječi Josepha Borrelli, visokog predstavnika Europske unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku. Čestitajući donošenje odluke o dodjeli statusa kandidata rekao je: "Ovo je odluka za narod Bosne i Hercegovine. Politički lideri sada mogu ovu ambiciju pretočiti u stvarnost kroz provođenje ključnih reformi!"

Očekujemo i tražimo da politički lideri i institucije Bosne i Hercegovine opravdaju povjerenje i želju građana da budu građani Europske unije! Tko zna kad će biti sljedeća prilika! Ovo je nakon Daytonskog sporazuma najvažniji događaj za BiH.

Sretan Dan nezavisnosti Bosne i Hercegovine!

*Akademik prof. dr. mons. Franjo Topić
v. d. predsjednik Paneuropske unije BiH*

Hrvatska paneuropska unija pozdravlja odluku o otvaranju pregovora s BiH

Predsjednik Hrvatske paneuropske unije prof. dr. sc. Pavo Barišić i glavni tajnik Vanja Gavran uputili su 22. ožujka 2024. riječi zahvale i čestitke u povodu odluke Europskoga vijeća o otvaranju pregovora za pristupanje Bosne i Hercegovine Europskoj uniji.

Barišić je čestitao i izrazio zahvalnost svima koji su dali svoj prinos otvaranju pregovora sljedećim riječima: „Europska unija prepoznala je znatan trud koji je uložila Bosna i Hercegovina. Time je potvrdila koliko joj je stalo da postane punopravna članica. Uz sve svoje posebnosti, Bosna i Hercegovina dokazuje kako može ići naprijed kroz sve izazove. Njezini lideri uspijevaju pronaći zajednički cilj. To je znatno ohrabrenje i za otvoreni postupak pregovaranja. Zahvalu upućujem svima koji su zagovarali otvaranje pregovora, kako u Vijeću ministara Bosne i Hercegovine tako i u europskim tijelima. Čestitke i zahvalu iskazujem posebice Paneuropskoj uniji Bosne i Hercegovine, njezinu predsjedniku akademiku mons. Franji Topiću kao i svim članovima. Čestitke upućujem i Vladi Republike Hrvatske, a osobito predsjedniku Andreju Plenkoviću koji je znatnom političkom potporom posvjedočio koliko je Bosna i Hercegovina bitna za Europsku uniju i koliko će Hrvatska i nadalje biti značajan partner na njezinu europskom putu pružanjem kako logističke tako i političke pomoći“.

„Posebno smo sretni što je sada dana jasna europska perspektiva Bosni i Hercegovini. Svi njezini narodi i građani zaslužuju biti dio velike europske obitelji kojoj zemljopisno, povijesno i kulturološki pripadaju. Paneuropska unija, kao najstariji pokret za ujedinjenje Europe, još se od 1922. zauzima da Europa bude zajednica svih njezinih naroda i država. To se paneuropsko stoljetno nastojanje sada sve više ostvaruje na jugoistoku Europe. Europsko zajedništvo time jača. Europska unija najveći je projekt mira u povijesti čovječanstva. Uzvišena ideja mira tek priključenjem svih europskih država dobiva svoj puni sjaj“, izjavio je Gavran.

OKRUGLI STOL POSVEĆEN NADVOJVODI OTTU VON HABSBURGU

Albert Bing, Pavo Barišić, Eldina Lovaš, Gergely Fejérdy i Gergely Pröhle

Predsjednik Hrvatske paneuropske unije prof. dr. sc. Pavo Barišić bio je jedan od govornika na okruglom stolu „Razdoblje Otta von Habsburga i njegova politička ostavština“.

Okrugli stol i prigodnu izložbu u ponedjeljak, 25. ožujka 2024. organizirali su na Filozofskom fakultetu Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku Generalni konzulat Mađarske u Osijeku, Sveučilište J. J. Strossmayera Osijek, Filozofski Fakultet, Odsjek za mađarski jezik i književnost i Mađarski kulturni krug „Zrinyi“.

Pored Barišića o ulozi i nasljedstvu nadvojvode Habsburga govorili su: bivši veleposlanik i ravnatelj Zaklade Habsburg Ottó Gergely Pröhle, diplomatski povjesničar i sveučilišni predavač dr. sc. Gergely Fejérdy i povjesničar na Hrvatskom institutu za povijest dr. sc. Albert Bing. Moderatorica okrugloga stola bila je dr. sc. Eldina Lovaš.

Gergely Pröhle kazao je da danas živimo ono što je Otto sanjao. „Otto bi danas bio sretan kada bi vidio da između Mađarske i Hrvatske više nema granice, jer se i on snažno za to zalagao“, kazao je. Pojasnio je koliko su povijesne okolnosti Prvoga svjetskog rata utjecale na oblikovanje Otta von Habsburga. „Godine 1916. postaje prijestolonasljednik, ali odmah nakon završetka rata morao je napustiti Monarhiju, što je bitno utjecalo na njega, kao i migracija u SAD-e nakon Drugoga svjetskog rata. Kada je 1973. postao predsjednik Međunarodne paneuropske unije aktivno počinje oblikovati Europu, a posebno od 1979. do 1999. kada je bio i zastupnik u Europskom parlamentu. Nije mogao biti kralj, ali se ponudio narodu na izborima“, rekao je između ostaloga Pröhle.

Pavo Barišić kazao je kao je nadvojvoda Habsburg imao privilegij što je od malena imao vrsne učitelje, najbolje onoga vremena i to ga je obilježilo do kraja života. „Tijekom naobrazbe stekao je kršćanski socijalni nauk crkve. Bio je neizmjereno odgovaran, ispunjavao je svoje dužnosti, ali je bio i skroman i bogobojazan. Bio je i čovjek dobre volje spreman pomoći drugima. S osnivačem Paneuropske unije Richardom von Coudenhove-Kalergij surađuje od početka Drugoga svjetskog rata, a njihova se suradnja razvila dok su živjeli u SAD-u. Iz SAD-a su zornije mogli vidjeti što znači

europsko zajedništvo i nalazili su sličnosti među narodima. Nisu prihvaćali podjelu Europe nego su na nju uvijek gledali kao cijelu, ujedinjenju i samostalnu“, kazao je Barišić. Naglasio je ulogu nadvojvode Habsburga početkom devedesetih godina prošloga stoljeća kada se snažno zauzimao za samostalnost i nezavisnost Hrvatske i Slovenije te blisko surađivao s prvim hrvatskim predsjednikom dr. Franjom Tuđmanom. Prisjetio se i osobne suradnje s Ottom kao dugogodišnji član, a onda i predsjednik Hrvatske paneuropske unije.

O povijesnim okolnostima nastanke Austro-ugarske nagodbe iz 1867. i njezinom utjecaju na Monarhiju govorio je Gergely Fejérdy. „I sam Otto baštinió je elemente te nagodbe i odnosa Austrije i Ugarske. Nakon Prvoga svjetskog rata bio mu je zabranjen ulazak u Mađarsku. Mađarska je javnost bila podijeljena u odnos na njega. U Mađarsku se slobodno vratio tek 1989. godine i to je bio veliki javni događaj. Tada je imenovan europskim povjerenikom za Mađarsku i pratio ju je do ulaska u Europsku uniju. Prvi je u Europskom parlamentu govorio mađarski i tim je, i prije ulaska Mađarske i drugih zemalja, simbolički poslao poruku da i oni narodi koji su iza tadašnje ‘željezne zavjese’ zaslužuju biti u europskim institucijama“, rekao je Fejérdy.

„Otto von Habsburg bio je dio povijesti, stvarao ju je i živio. On je povijesna osobnost s višestrukim identitetima, jer je na njega utjecalo više kultura. Imao je iznimno razumijevanje Europe i želio ju je vidjeti bez ratova, s dobrim odnosima među ljudima. On je bio i političar koji je fleksibilno reagirao na političke promjene što je pokazao i pri raspadu Jugoslavije kada se ponio vizionarski“, kazao je između ostaloga Albert Bing dodavši da je za Otta samoopredjeljenje naroda bilo od ključne važnosti.

Zaklada Habsburg Otto nastala je kao dogovor obitelji Habsburg i Vlade Mađarske kojim je sva ostavština nadvojvode dana na upravljanje Mađarskoj. Zaklada sa sjedištem u Budimpešti danas ima 18 zaposlenika koji proučavaju „rudnik dokumenata“. U svojoj zbirci imaju više od 12 000 knjiga i preko 30 000 fotografija.

Vanja Gavran

Izaslanstvo Hrvatske paneuropske unije u Veleposlanstvu BiH

Na poziv veleposlanice Bosne i Hercegovine u Hrvatskoj dr. sc. Elme Kovačević Bajtal izaslanstvo Hrvatske paneuropske unije posjetilo je 21. ožujka 2024. Veleposlanstvo BiH.

Predsjednik prof. dr. sc. Pavo Barišić, glavni tajnik Vanja Gavran i članica Mladeži Petra Jozipović razgovarali su s veleposlanicom i prvim tajnikom veleposlanstva Ivanom Čobancem o temama važnima za europski put Bosne i Hercegovine i o projektima na kojima zajedno mogu surađivati Paneuropska unija i Veleposlanstva.

Ivan Čobanac, Pavo Barišić, Elma Kovačević Bajtal, Petra Jozipović i Vanja Gavran

Veleposlanica Milada Privora održala radionicu „Protokol u praksi“

U četvrtak 16. svibnja 2024. veleposlanica Milada Privora održala je radionicu za mladež Hrvatske paneuropske unije „Protokol u praksi“.

Predavanje je organizirano u suradnji Hrvatske paneuropske unije i Hrvatskoga diplomatskog kluba.

Nekadašnja ravnateljica Državnog protokola i veleposlanica u Ministarstvu vanjskih poslova Republike Hrvatske, šefica protokola predsjednika Republike Hrvatske te predavačica na više visokoobrazovnih institucija, okupljenoj je mladeži govorila o ključnoj ulozi i osnovama protokola, organiziranju događaja, pravilnom postupanju u diplomatskim situacijama, lijepom opođenju te važnosti prikladnoga odijevanja.

Dijeleći brojna vlastita iskustva iz pripreme i provedbe državnih i međunarodnih susreta predsjednika

države sa svjetskim političkim čelnicima i vjerskim velikodostojnicima, istaknula je kako je poznavanje pravila protokola i običaja jedan od osnovnih uvjeta uspješnosti, ne samo u međunarodnim odnosima, vladinim i državnim institucijama, nego i u drugim kulturnim, znanstvenim, turističkim i ostalim organizacijama. Veleposlanica Privora okupljenima je ostavila važnu poruku da „odijelo ne čini čovjeka, ali ga uobličuje“.

Organizaciju radionice podržali su Ministarstvo vanjskih i europskih poslova i Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva.

Lucija Pranjić

Mislav Ježić, Blaženko Boban, Pavo Barišić i Ivan Pavić

Mislav Ježić, Pavo Barišić, Miro Bulj i Ivan Pavić

Paneuropski posjet Splitsko-dalmatinskoj županiji i Gradu Sinju

Predstavnici Hrvatske paneuropske unije prof. dr. sc. Pavo Barišić, akademik Mislav Ježić i prof. dr. sc. Ivan Pavić posjetili su u četvrtak i petak, 6. i 7. lipnja 2024. splitsko-dalmatinskoga župana Blaženka Bobana i gradonačelnika Sinja Miru Bulja.

Čelnike Županije i Grada Sinja upoznali su s organizacijom međunarodne konferencije „Misija Europe u svjetskom poretka mira” koja će biti održana u Splitu i Sinju od 25. do 27. listopada 2024. u organizaciji Hrvatske paneuropske unije i u suorganizaciji s Međunarodnom paneuropskom unijom i Viteškim alkarskim društvom. Predstavili su nacrt programa konferencije te najavili dolazak predstavnika paneuropskih organizacija iz cijele Europe, kao i predstavnika hrvatskih i europskih institucija.

I Boban i Bulj kazali su kako im je čast što će jedan ovakav skup biti održan u Splitu i Sinju te kako će i županija i Grad Sinj dati potporu organizaciji konferencije.

Čelnici Hrvatske paneuropske unije posjetili su Muzej sinjske alke te su razgovarali s glavnim tajnikom Viteškoga alkarskoga društva dr. Ivanom Nasićem o organizaciji konferencije. (P. B.)

Nevenka Nekić na tribini Društva hrvatskih književnika

U prostorijama društva hrvatskih književnika na Trgu bana Jelačića održana je u srijedu, 12. lipnja 2024. tribina na kojoj je govorila potpredsjednica Hrvatske paneuropske unije profesorica Nevenka Nekić.

Tribinu je vodila književnica Lada Žigo Španić. Ona je u vrsnom postavljanju pitanja i komentara razgovarala s istaknutom hrvatskom književnicom bogata opusa o raznim literarnim temama. Na tribini su, između ostalih, bili nazočni počasni predsjednik Hrvatske paneuropske unije, Mislav Ježić, predsjednik Pavo Barišić i još nekoliko članova.

Bilo je riječi o povijesnim obradama, primjerice djela Antuna Bauera, Ruđera Boškovića te osobito tematikom vezanom uz Vukovar. Razgovarale su o hrvatskoj književnosti u iseljeništvu, o historiografiji, uspoređivale školstvo nekada i danas u pedagoškim razmatranjima. Bilo je riječi o statusu kulture u Hrvatskoj, likovnim temama kojima se bavila Nevenka Nekić, koja je ujedno i vrsna slikarica. Na tribini je profesorica Nekić briljirala svojim pripovjedačkim darom i ostavila nadahnjujući dojam na nazočnu pub-

liku. Kao što lijepo piše, tako ima i karizmatičnu draž pripovijedanja.

Iz poučnih poruka odgojiteljice po pozivu, Nevenke Nekić, izdvajamo rječit citat koji je otisnut na pozivnici za tribinu: „Naša je tragedija da sami gazimo sebe kad već nema druge čizme. Toliko je događaja o kojima pišemo ili bi trebali pisati i govoriti, a daleko više onih o kojima ništa nismo stigli ili htjeli progovoriti.“ Zato ona svjedoči svoje životno poslanje, neumorno piše i iznosi na vidjelo mnoge zatomljene teme i otkriva zakopano blago. (P. B.)

Nevenka Nekić i Lada Žigo Španić

Zagrebačka špica u znaku Posušja

Subotnja zagrebačka špica 22. lipnja 2024. bila je u znaku Posušja i Festivala klapske pisme koji će ove godine po deseti put biti održan u ovom hercegovačkom gradiću 3. i 4. kolovoza.

Na Coolturnoj špici, programu koji organizira Hrvatsko kulturno društvo Napredak, ovoga puta u suradnji s Hrvatskom paneuropskom unijom i Općinom Posušje, nastupila je muška klapa Zvizdan iz Posušja, Ivana Jukić sudionica glazbenog natjecanja *The Voice Hrvatska* koja je također iz Posušja te mladi glazbenik iz Mostara Josip Drinovac. U više od dva sata programa okupljeni su mogli uživati u raznolikom repertoaru.

Podršku Festivalu i svima koji sudjeluju u njegovoj organizaciji kao i glazbenicima koji su nastupili na Coolturnoj špici svojim su dolaskom dali ministar vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske Gordan Grlić Radman, državni tajnik u Uredu za Hrvate izvan Republike Hrvatske Zvonko Milas, načelnik Posušja Ante Begić, predsjednik Hrvatske paneuropske unije Pavo Barišić te glavni tajnik Vanja Gavran, dopredsjednik HKD-a Napredak Damir Krešić i drugi. (V. G.)

Klapa Zvizdan

Josip Drinovac i Ivana Jukić

Objavljena spomenica Hrvatske paneuropske unije

Iz tiska je izašla spomenica Hrvatske paneuropske unije. Objavljena je u povodu trideset i triju godina njezina djelovanja. Nakladnik je Hrvatska paneuropska unija, urednici su Mislav Ježić i Pavo Barišić, a uz njih uredništvo čine Vanja Gavran i Željko Obad. Prijelom i grafičku obradu potpisuje Željko Obad, a knjigu je tiskao Grafomark d.o.o., Zagreb. Spomenica je tiskana uz potporu Zaklade Konrada Adenauera.

Bogat sadržaj na 320 stranica donosi govore, članke, pisma, izjave, rezolucije, izvratke iz tiska, prikaze, intervjue, fotografije i druga svjedočanstva o radu Hrvatske paneuropske unije za razdoblje od 1991. do 2024.

Urednici spomenice, Mislav Ježić i Pavo Barišić, uručili su 22. kolovoza 2024. prve primjerke tiskanoga izdanja ravnatelju ureda Zaklade Konrada Adenauera za Hrvatsku i Sloveniju gospodinu Holgeru Haibachu i koordinatrici projekata gospođi Aniti Šakić. Zahvalili su predstavnicima ureda na sveukupnoj dugogodišnjoj plodnoj suradnji sa Zakladom Konrada Adenauera, a posebice su izrazili zahvalnost na potpori za tiskanje spomenice.

Spomenica je zbornik dokumenata i govora koji svjedoči o djelovanju Hrvatske paneuropske unije u zemlji i inozemstvu te donosi poticajna razmišljanja

vođena vrijednostima i načelima. Prilozi u spomenici mogu pomoći u promišljanju o budućnosti i potaknuti na djelovanje u korist općega dobra u ovome svijetu koji ljudi uvijek iznova čine opasnim mjestom za vlastiti život i za život drugih živih bića na Zemlji.

Uz tiskano izdanje na mrežnoj stranici Hrvatske paneuropske unije, u rubrici O nama, dostupno je digitalno izdanje spomenice. Za razliku od tiskanoga izdanja, koje je zbog opsega knjige skraćeno, digitalno izdanje sadrži nešto više dokumenata. U kazalu sadržaja navedeno je u zagradi oznakom DI koji su prilozi u digitalnom izostavljeni iz tiskanoga izdanja. (P. B.)

Mislav Ježić, Anita Šakić, Holger Haibach i Pavo Barišić

PREDSJEDNIKU VLADE URUČENA SPOMENICA

Urednici spomenice Hrvatska paneuropska unija - Trideset i tri godine rada - 1991. - 2024., Mislav Ježić i Pavo Barišić, uručili su 23. kolovoza 2024. tiskani primjerak knjige predsjedniku Vlade Andreju Plenkoviću.

Urednici su obrazložili koncepciju i izradu spomenice kao prve publikacije koja cjelovito prikazuje trideset-trogodišnje djelovanje najstarijega pokreta za ujedinjenje Europe u Republici Hrvatskoj. Zahvalili su predsjedniku Plenkoviću na njegovu autorskom prinosu spomenici. U knjizi je tiskano sedam govora koje je on održao na više paneuropskih skupova od Splita i Zagreba do Požege i Vukovara, ponajprije kao državni tajnik za europske poslove u Ministarstvu vanjskih i europskih poslova, zatim kao zastupnik u Europskom

parlamentu i naposljetku kao predsjednik Vlade Republike Hrvatske. Podsjetili su na činjenicu da mu je Hrvatska paneuropska unija u povodu 25. obljetnice 2016. dodijelila priznanje za suradnju i potporu te znatan osobni doprinos u širenju i promicanju paneuropskih ideja.

Predsjednik Vlade Andrej Plenković čestitao je urednicima na sadržajno bogato opremljenu izdanju spomenice. Istaknuo je dokumentarno značenje ove prve monografije koja cjelovito sažima dragocjenu djelatnost Paneuropske unije u Republici Hrvatskoj tijekom trideset i tri godine postojanja. Posebice je naglasio znatnu ulogu koju Paneuropska unija kao najstariji pokret za ujedinjenje Europe ima u ostvarenju povijesne misije Europske Unije. (P. B.)

DANICA BARTULOVIĆ – SPLIT

MORAM LI

Moram li zaista
preko duboke provalije
jer bešćutnost svijeta
nepopustljiva je
zgrušava me u ledenu sigu
gubim prisebnost

zemlja me priteže
vuče me u svoj memljivi humak

sustigao me oblak otrovnog dima
čujem jauke gomile mučenika
koji nose na tijelu i duši neizlječive rane
i vjekovne ožiljke

vrijesak umire u cvatu
boravi planuše tugom
ni uz kad mirisne smole
molitva im nije uslišana

moram li zaista
preko duboke provalije
čagljevi hitaju i nakostriješeni risovi

doduše postoji neko alkemijsko rješenje
kako se otvara i zatvara
krug života u vremenu

ali ako se zatvorim u taj sumporni krug
opet sam na gubitku
krv moju popit će plamen crni
dušu ugrabiti demoni

ne mogu pretočiti se u vodu
koja se ne zaustavlja
ma što pred njom bilo

preostaje mi
zatvoriti oči
i zamisliti da sam orao

IZA KULISA VREMENA

Iza kulisa vremena
raskošna žita jedre
drvoredi u cvatu
blistavi su virtuoзни plesači

otud snovi u lastavičja gnijezda dolijeću
iz nebeske školjke rosa se spušta čista
tu gubi se oblik nam znani
mijenja tvar

sunčeva zraka sveta
iz našeg srca će sjati
vapit će je trava zemna
ribe u moru
i ružin cvijet na trnovitoj grani

iza kulisa vremena
smrtnicima u nepojmljivom stanju
pomlađene
u zvjezdanom perivoju
odmaraju bezbrojne duše
srećom napojene

rascvjetane u svom iskonskom stanju
u otmjenom ljubavnom žaru

HRVATSKA
PANEUROPSKA
UNIJA

MEĐUNARODNA KONFERENCIJA

MISIJA EUROPE U SVJETSKOM PORETKU MIRA

Split / Sinj, 25. – 27. listopada 2024.

